

«Nettet»- en ny sosial arena med nye normer for kommunikasjon og samhandling?

Ped-3900

Inger Lise Johannessen

Mastergradsoppgave i pedagogikk

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning

Universitetet i Tromsø

Våren 2012

Every breath you take
Every move you make
Every bond you break
Every step you take
I'll be watching you

Every single day
Every word you say
Every game you play
Every night you stay
I'll be watching you

Every move you make
Every vow you break
Every smile you fake
Every claim you stake
I'll be watching you

Utdrag fra The Police - Every Breath You Take

Forord

Det er mange som fortjener en stor takk når jeg nå endelig kan si meg ferdig med denne masteroppgaven og det til og med på normert tid. Først og fremst vil jeg takke mine informanter som har gjort denne undersøkelsen mulig. Så vil jeg takke mine medstudenter og forelesere på masteremnene i pedagogikk for interessante og lærerike diskusjoner både i «rødsofa» og i klasserommet.

En spesiell takk går til min veileder Gry Paulgaard som satte meg i kontakt med mine informanter og for å ha inspirert meg til valget av tema på denne oppgaven. Underveis i prosessen som har vært meget krevende, har Gry hatt en egen evne til å komme med konstruktiv kritikk slik at jeg ble drevet fremover mot målet. Takk for at du har hatt tro på meg.

Vil også rette en takk til bi-veileder Øystein Lund som kom med gode innspill i sluttspurten, og til Helene N. Andreassen på KS-biblioteket for veiledning av referanseverktøyet EndNote. En takk går også til Sissel T.N. Repvik som har vært en god diskusjonspartner.

Den største takken går til mine solstråler og bautaer Fred-Åge, Elise og Emma, og de som har stilt opp som barnevakter ved behov.

Tromsø, mai 2012

Inger Lise Johannessen

Sammendrag

Denne undersøkelsen er et forsøk på å se om ungdoms bruk av sosiale medier er en ny sosial arena der nye normer for kommunikasjon og samhandling gjelder. Undersøkelsen er basert på kvalitative forskningsintervju utført med syv ungdommer som er valgt ut strategisk. Informantene er blitt bedt om å si litt om deres bruk av ulike sosiale medier for deretter å vurdere sin egen og andres bruk av slike medier. For å utforske hvilke normer som gjelder for fremstilling på nett er informantene bedt om å si hva de synes er greit og hva de ikke synes er greit å dele på «nettet». Det som var oppsiktsvekkende var ikke at de var aktive på sosiale medier, men at de brukte så mye av sin tid på å være på Internett. Flertallet av informantene sa at de var pålogget «nettet» hele dagen, uavhengig om de var på skolen eller i fritiden.

Som svar på problemstillingen kan jeg si at «nettet» i følge den empirien mine informanter har gitt meg si at «nettet» kan sees på som en ny sosial arena, der andre regler for kommunikasjon og samhandling gjelder enn i andre sosiale sammenhenger som foregår ansikt til ansikt.

Innholdsfortegnelse

DEL 1: INNLEDNING.....	11
Oppgavens struktur	11
Innledning	12
Bakgrunn for valg av tema	14
Forskning på området.....	15
DEL 2: TEORETISK TILNÆRMING	17
Ny ungdom og usedvanlige læreprosesser	17
Innledning	17
Ny teknologi, sosialisering og identitet.....	17
Sosiale medier.....	20
Offentlig versus privat på sosiale medier?.....	24
Ungdom og mediedanning.....	25
Normer og literacy for bruk av sosiale medier	27
Sosiale medier og identitet	30
Rollespill - via sosiale medier	33
Aktør – struktur.....	37
DEL 3: METODE – VEIEN TIL MÅLET	41
Innledning	41
Valg av design og forskningsmetode	41
Forskningsdesign.....	41
Forskningsmetode.....	42
Vitenskapsteoretisk tilnærming.....	44
Hermeneutisk perspektiv.....	44
Den kvalitative forskningsprosessen.....	46
Planleggingsfasen.....	46
Problemstilling	46
Utarbeiding av intervjuguide	46
Utvalget.....	47
Gjennomføring av intervjuene.....	48
Forskeren rolle	49
Transkribering	49
Analysing og drøfting.....	50
Etikk og personvern	51

Validitet, reliabilitet og generaliserbarhet.....	52
Rapportering	53
Metodekritikk.....	53
DEL 4: EMPIRI, ANALYSE OG DRØFTING	55
«Nettet»– ny sosial arena?	55
Innledning	55
Bruk av sosiale medier	56
Omfang.....	56
Tidsbruk.....	56
Informantenes vurderinger av nettbruk.....	58
Positive sider ved bruk av sosiale medier	59
«Nettet» som sosial læringsarena?	61
Normbrudd ved bruk av sosiale medier	64
Hvordan burde foreldrene forholde seg til de unges nettbruk?	68
«Nettet»- arena for selvframstilling?	71
Selvframstilling på nett	71
Blogging – nok en arena for selvframstilling.....	75
Normer for kommunikasjon og samhandling offentlig og privat	78
Hva er greit å dele?	78
Normbrudd ved deling?	80
Nye media- ny adferd?	84
DEL 5: AVSLUTNING	89
Forskning videre.....	94
Referanser:.....	95
Nettreferanser:	98
Vedlegg	99

DEL 1: INNLEDNING

Oppgavens struktur

Denne masteroppgaven er inndelt i fem deler.

Innledningen er den første delen av denne oppgaven, her vil jeg starte med å presentere oppgavens struktur. Så legger jeg frem problemstilling for deretter å presentere de teoriene og modellene som i hovedsak benyttes i analyse og drøftingsdelen. Bakgrunnen for valget av temaet på oppgaven presenteres før jeg til slutt viser til aktuell forskning som jeg benytter meg av for å analysere mine funn.

I del to presenteres teorien som anvendes i analyse og drøftingsdelen. Først i teoridelen redegjør jeg for hva sosiale medier innebærer. Deretter sier jeg noe om hva det innebærer å kommunisere på offentlige og private arenaer. De teoriene og begrepene jeg bruker er valgt ut for å søke svar på hvilke normer som gjelder i kommunikasjon og samhandling på nett. Sist i teoridelen presenteres teorier og modeller som angår ungdoms identitetskonstruksjon, rollespill i hverdagen samt en modell som behandler aktør – struktur begrepet.

I del tre redegjør jeg for de metodene jeg har valgt å bruke under hele forskningsprosessen. Jeg gir en gjennomgang av alt fra planleggingsfasen til gjennomføring og bearbeidelse av undersøkelsen. Etikk og personvern presenteres her, og da spesielt i forhold til informert samtykke og konfidensialitet. Til slutt i metodedelen har jeg valgt å komme med et eget kapittel med metodekritikk til egen undersøkelse.

I del fire presenteres min empiri som analyseres og drøftes opp mot disse hovedtemaene

- Bruk av sosiale medier
- Informantenes vurderinger av nettbruk
- Selvfremstilling på nett
- Normer for kommunikasjon for samhandling offentlig og privat.

Avslutningsvis oppsummeres og drøftes mine analyser. Her kommer jeg også med forslag om videre forskning innenfor bruk av sosiale medier.

Innledning

I denne masteroppgaven prøver jeg å vise hvorvidt «nettet» med sine sosiale medier er blitt en ny sosial arena der egne normer for kommunikasjon og samhandling gjelder.

For å søke svar på denne problemstillingen har jeg basert undersøkelsen på intervju av syv informanter i alderen 16-17 år om deres bruk av sosiale media. Sosiale media kan beskrives som internettjenester der brukerne kan kommunisere, bygge nettverk og dele informasjon i mellom seg (Frantzen og Vettenranta, 2012). Informantene har svart på spørsmål om omfanget av bruk av sosiale medier, hvilke nettsted de benytter seg av og hvor mye tid de bruker på Internett. De er også intervjuet om hvilke konsekvenser de kan tenke seg nettbruk kan ha, både om det som de oppfatter som positivt og det som oppfattes negativt. Hvordan informantene synes at foreldre burde forholde seg til de unges internettbruk er også tema som ble tatt opp i intervjuene.

Jeg har spesielt vært opptatt av «temaet» selvframstilling på nett. Jeg har derfor stilt ungdommene spørsmål om hva de tenker og mener om hvordan de og andre fremstiller seg selv på ulike nettsteder. For å redegjøre for selvframstillingens formål har jeg brukt (Hoem og Schwebs, 2010) beskrivelser av fenomenet. Ziehe og Stubenrauch (2008) og Giddens og Eriksen (1997) bruker uttrykkene «oppskriving av subjektet» og «det refleksive selvet» for å beskrive hva som skjer med individet i den nye moderniteten vi nå står ovenfor. Deres beskrivelser er tatt med i et forsøk på å si litt om bakgrunnen for og konsekvensene av selvframstilling på sosiale medier. Empirien som angår temaet selvframstilling har jeg også drøftet opp mot Meads teorier om mellommenneskelige interaksjoner og selvutvikling (Guldbrandsen, 2009, Guneriussen, 1999, Thuen og Vaage, 1997).

Bruken av sosiale medier kan utfordre grensene for hva som anses som offentlig og hva anses som privat. Et sentralt spørsmål i denne undersøkelsen er hvordan slike grenser oppfattes og forvaltes av de ungdommene jeg har intervjuet. Jeg vil undersøke hvorvidt «nettet» kan sies å utgjøre en ny og i mange tilfeller annerledes sosial arena som har andre normer for samhandling enn i ansikt til ansikt-situasjoner. Dette kan i så fall innebære at det også kreves en annen type kompetanse for å samhandle på nett? Fordi det er langt større muligheter for å delta anonymt på «nettet» enn på andre sosiale arenaer forsøkte jeg å få svar på om mine informanter hadde opplevd at noen prøver å

være andre enn seg selv på nett? Jeg var også interessert i å undersøke om de synes det var lettere å si sin mening på nett enn i situasjoner uten for «nettet»? Et annet viktig tema å få belyst var hvorvidt ungdommene kommuniserer forskjellig alt etter hvem de kommuniserer med. Fordi jeg ønsket å undersøke hvordan ungdommene kommuniserer og samhandler på «nettet» og hvordan dette kan være forskjellig fra ansikt til ansikt-situasjoner har jeg blant annet brukt Goffmans (1992) teatermetaforer «frontstage»/på scenen og «backstage»/utenfor scenen. Ved å drive inntrykkskontroll kan man regulere det man deler offentlig slik at ikke alle får et innblikk i privatsfæren på alle områder i livet til en person. Det er kanskje slik at vi velger å vise oss «frontstage» på en måte som gjør at vi forventer å få anerkjennelse og aksept? Meyrowitz (1985) sier at vi som publikum kan få et innblikk i det som skjer på «backstageområdet». Han sier at skiftet mellom opptreden «backstage» og opptreden «frontstage», kalles for «middelregion». Konkret om hva som skjer i interaksjonen mellom aktørene på «nettet» blir illustrert gjennom teoriene til Turkle (1997). En teori av Dreyfus (2009) er tatt med for å se nærmere på hva som er forskjellen ved å kommunisere på og utenfor «nettet».

Tidligere ble man kalt ungdom før man stiftet familie og/eller tredde inn i yrkeslivet. Ungdomstiden er nå utvidet fordi de fleste unge i dag bruker lengre tid på å utdanne seg og å få seg jobb. Enda lenger tid tar det før dagens ungdommer velger å få egne barn og å etablere familie. Før fikk man jobb uten at det krevde noen særlig utdanning, mens nå er formell kompetanse nødvendig i langt flere yrker. Jeg vil benytte meg av Ziehe og Stubenrauch og Giddens (Giddens og Eriksen, 1997, Giddens og Griffiths, 2006) teorier som et forsøk på å redegjørelser for sentrale trekk ved endringstendenser i senmoderne samfunn.

Sosiale medier er kanskje tiltrekkende på ungdom fordi de kan få nye venner og å opprettholde vennskap som allerede er etablert utenfor Internett? For å svare på problemstillingen som nevnt handler om å se på om sosiale medier kanskje kan forstås som en ny sosial arena med spesielle egenskaper ønsket jeg å se det opp mot begreper som «norm» (Gjøsund og Huseby, 1998, Østerud og Skogseth, 2008, Goffman, 1981), «literacy» (Østerud og Skogseth, 2008) og «danning» (Brekke, 2010, Frantzen og Vettenranta, 2012). Er det slik at kommunikasjon via nye medier skaper nye former for normer adferd enn vi er vant til i kommunikasjon ansikt til ansikt? I diskusjonen om bruk av sosiale media kan føre til endringer på ulike områder, vil jeg i hovedsak benytte

meg av Margareth Archers aktør – struktur teori (Buch-Hansen og Nielsen, 2008, Archer, 1995).

Bakgrunn for valg av tema

Til sammenligning var min egen ungdom ganske annerledes når man kommer til kommunikasjon ved hjelp av teknologi. Da jeg var ungdom tidlig på nittitallet hadde de fleste fått installert fasttelefon, men nesten ingen hadde mobiltelefon. Dataundervisning fikk jeg først i 1993 da jeg var atten år. Nå er denne teknologien blitt en helt naturlig del av hverdagen til både barn, ungdom og voksne.

Sosiale medier som dagens ungdommer kommuniserer via kan sammenlignes med skoledagbøkene jeg hadde i min ungdom. De fleste i klassen hadde en slik bok som de sendte rundt til de andre i klassen for å få dem til å skrive en hilsen. Denne ble brukt både i timene og i friminuttene, og kunne nok oppfattes som et lite uromoment for lærerne. I min klasse var det slik at de som utformet sine skoledagbøker mest kreativt og morsomt ble de bøkene de fleste ønsket å lese i. Det var derfor også slik at det var i disse bøkene flest la igjen en hilsen og kommenterte det som allerede var skrevet. Det som gjorde at enkelte skoledagbøker var mer interessante å lese enn andre var først og fremst å lese hilsninger fra andre, lese vitser, se på utklipp av popidoler og andre kjente personer i tillegg til å lime inn bilder av ungdommer på skolen. Ofte kommenterte vi bildene og det andre hadde skrevet. Gjennom hilsningene vi fikk i disse bøkene ble det ofte avslørt hvem hver enkelt var forelsket i. For oss som ungdommer var dette meget interessant informasjon. Dette kan sammenlignes med dagens kommentering for eksempel på Facebook, hvor man kan dele fra sitt liv i statusoppdateringene hvis man ønsker det. I skoledagbøkene skrev man hilsener til hverandre og satte inn bilder som ofte ble kommentert flere ganger av de i klassen. Andre ganger foregikk kommenteringen på tvers av klassene og etter skoletid med andre venner enn de i klassen. Hvordan disse bøkene ble oppbevart etter endt skoleår er forskjellig fra person til person. Noen kastet den nok i søpla, mens andre, som jeg, oppbevarte de i en eske på mørkeloftet til mine foreldre. Det som dagens unge skriver på sosiale medier blir lagret der for alltid. Bildene kan bli liggende på nett for evig tid, derfor kan konsekvensene av kommentering for dagens ungdommer bli alvorligere enn det var for min generasjon som skrev og satte inn bilder i ei skoledagbok.

Det var min veileder Gry Paulgaard som først vekket min interesse for ungdom og sosiale medier gjennom hennes forelesningsrekker på masterprogrammet kalt ungdom, kultur og identitet. På bakgrunn av denne forelesningsrekken, og min egen oppvekst ble jeg veldig nysgjerrig på å undersøke forskjeller og likheter i kommunikasjon mellom ungdommer da og nå. Det som ble vesentlig å se enda nærmere på var om kommunikasjonen som utspant seg på «nettet» krevde en egen forståelse og anvendelse av normer.

Forskning på området

Medietilsynet (2010) og TNS-gallup faktaopplysninger angående barn og digitale medier og annen nasjonal og internasjonal forskning vil også bli presentert der det er naturlig i forhold til det informantene sier. Skog (2010) har i sin forskningsrapport *Digitale trendsetterere* undersøkt ungdoms bruk av sosiale medier, og jeg finner hennes funn relevante spesielt i forhold til å forstå mine informaners hensikt med selvframstilling på nett. Videre har jeg benyttet meg av ulike forskningsrapporter for å forstå egen empiri.

DEL 2: TEORETISK TILNÆRMING

Ny ungdom og usedvanlige læreprosesser

Innledning

I dette kapitlet gjør jeg rede for den teoretiske tilnærmingen jeg har valgt å benytte i drøftingsdelen av denne oppgaven. Først presenterer jeg sentrale trekk ved endringstendensene som har skjedd i samfunnet de senere år.

I og med at denne oppgaven handler om ungdoms bruk av sosiale medier vil jeg kort beskrive hva dette begrepet innebærer. Sosiale medier som blogging og Facebook vil bli lagt mest vekt på i dette kapitlet fordi det er de nettstedene som jeg fokuserer mest på i neste del av oppgaven som omhandler empiri, analyse og drøfting.

Et sentralt spørsmål i min oppgave er å undersøke hvordan ungdommene som intervjues oppfatter, og praktiserer grenseoppgangen mellom offentlig og privat informasjon.

På bakgrunn av at sosiale medier kanskje kan sies å være en ny sosial arena ønsker jeg å se det opp mot begrepene «norm, literacy og danning» som er nevnt ovenfor. Er det slik at kommunikasjon via nye medier krever annen adferd enn vi er vant til i kommunikasjon ansikt til ansikt? For å se nærmere på om de strukturelle betingelsene i kommunikasjonen blir endret som følge av internettbruk vil jeg som nevnt innledningsvis bruke en teori som omhandler aktør - strukturbegrepet.

Ny teknologi, sosialisering og identitet

Ziehe og Stubenrauch (2008) har fokusert på sammenhengen mellom samfunnsendringer og ungdoms sosialiseringsbetingelser. De har spesielt vært opptatt av å beskrive hvordan utviklingen av ny teknologi skaper nye lærings- og sosialiseringsbetingelser for ungdom. Boken *Ny ungdom og usædvanlige læreprosesser* som utkom første gang i 1981, altså før bruken av Internett ble utbredt, tar opp viktige sider ved det de betegner som teknokratisering av livsområder som griper inn i våre interaksjonsformer, våre opplevelsese- og nytelsesmuligheter og vår forhold til oss selv og vår identitet. Fra begynnelsen av åttitallet har den teknologiske utviklingen, spesielt utviklingen av digital teknologi skapt nye muligheter for kommunikasjon og for deling av informasjon som man knapt kunne forestille seg for kort tid siden. Boken tar naturlig nok ikke opp

konsekvenser når det gjelder bruken av nye sosiale medier, men jeg finner allikevel mye av det de skriver relevant for denne oppgaven.

Teknologiske endringer som utbredelsen av digitale og analoge medier har ført til at ungdommene har fått et innblikk i voksenverden som før ikke var mulig. For å vise hvordan dette foregår innfører Ziehe og Stubenrauch (2008) begrepene primær- og sekundærerfaringer. Primærerfaringer er for eksempel når du gjør en direkte erfaring med å debutere seksuelt. Sekundærerfaringer kan være et manuskript/oppskrift på hvordan primærerfaringene skal være. Ungdommene kan ha sett på tv eller på nett hvordan sex skal være, og står dermed i fare for at primærerfaringene er noe som ikke er selvopplevd. *Ens eget syn blir det syn, som kommer «udenfra»* (Ziehe og Stubenrauch, 2008:38).

Ziehe og Stubenrauch (2008) anvender begrepet kulturell frisetting, som innebærer at dagens unge blir frisatt fra objektive forkonstrueringer og tradisjonens symbolske grunnlag. Det kan være utfordrende for en ungdom å vokse opp i dag fordi de ikke kan søke støtte i tradisjonene i like stor grad som tidligere generasjoner kunne. Før var kanskje veien staket mer ut for den enkelte ved at de stiltes forventninger til hva de skulle gjøre i voksenlivet. Disse forventningene kunne kanskje innebære at ungdommene skulle velge samme yrke som sine foreldre? Nå stilles det krav til ungdommene om de ønsker å ta utdanning eller ikke, hvilken sivilstatus de skal ha og om de skal velge å få barn eller ikke. Dette økte fokuset på subjektets mange valgmuligheter fører til en oppskrivning av subjektiviteten. Som følge av denne oppskrivningen får individet og personlige relasjoner nå større plass enn før (Ziehe og Stubenrauch, 2008:31).

Oppskrivning av individet kan kanskje forsterkes ved å fremstille seg selv på nett? Jeg vil se på om sosiale media kan fungere som en arena for selvframstilling, og hvordan denne framstillingen arter seg.

Til sammenligning kaller Aakvaag (2008) det vi opplever nå en sosial revolusjon. Forskjellen mellom tradisjonelle og moderne samfunn har flere kjennetegn ifølge Giddens og Eriksen (1997). Et kjennetegn er endringstempoet vi lever under, alt skjer i en ekstrem hastighet på alle områder i livet vårt som følge av teknologiens utvikling. Et annet kjennetegn har å gjøre med endringenes rekkevidde i og med at det skjer samfunnsendringer over hele verden. Det siste kjennetegnet er moderne institusjoners indre natur, som går ut på at det nå finnes systemer som før ikke fantes, som for

eksempel produksjonens avhengighet av livløse energikilder (Giddens og Eriksen, 1997). «Nettet» med sine egenskaper kan være et slikt system som nå er blitt et nødvendig redskap i de fleste utdanningssystemer og yrker.

Modernitet i forhold til tid og rom er noe som også er forandret fra det tradisjonelle samfunnet. Tiden ble før knyttet til stedet, noe som ikke er en nødvendighet lenger. Atskillelsen av tid og rom er avgjørende for modernitetens ekstreme dynamikk på flere områder (Giddens og Eriksen, 1997). Med ny teknologi som Internett er det nå mulig å kommunisere med mennesker som uten å måtte være i samme fysiske rom som den man kommuniserer med er i.

For å skille moderniteten fra det tradisjonelle samfunnet bruker Giddens og Eriksen (1997) i tillegg betegnelsen refleksivitet som i vid forstand kan kjennetegne all menneskelig handling.

Det moderne samfunns refleksivitet består i at sosiale praksiser konstant undersøkes og omformes i lys av innkommende informasjon om de samme praksiser, og følgelig endrer sin karakter på grunnleggende vis (Giddens og Eriksen, 1997:35).

Giddens og Griffiths (2006) sier at refleksivitet er noe vi reflekterer over og som sier oss noe om måten vi velger å leve våre liv på. Det som vi før tok for gitt er nå mer diskuterbart ved at vi selv må velge hvilken retning vi ønsker å ta i våre valg som omhandler vår fremtid. Denne forståelsen minner om Ziehe og Stubenrauch (2008) kulturelle frisetelse som er beskrevet ovenfor.

I tillegg til alle disse endringene som er beskrevet ovenfor trekker Ziehe og Stubenrauch (2008) frem et viktig moment når det gjelder dagens unge som blir sett på som både et prosjekt og en byrde for foreldrene. At barna blir sett på som et prosjekt for foreldrene innebærer at de blir sett på som bærere av potensialer som de voksne selv mangler i sitt liv. Barna blir samtidig sett på som en byrde fordi de kan stå i veien for foreldrenes prosjekter og realiseringer av seg selv, og som en følge av dette kan barna ofte blir overlatt til seg selv (Ziehe og Stubenrauch, 2008).

Sosiale medier

Sosiale medier blir ofte brukt som et samlebegrep for internettsteder som legger til rette for kommunikasjon, sosial nettverksbygging og distribusjon av informasjon mellom mennesker (Frantzen og Vettenranta, 2012:200).

Sosiale medier kan inndeles i to kategorier, sosiale nettverk og blogging. Ved hjelp av Internett er de sosiale nettverkene globale, som vi igjen kan bruke til å danne private nettverk med andre brukere av nettverket. Deltagelse på slike nettverk, som ofte er lukket, krever ofte at du oppretter en brukerprofil eller tegner et medlemskap. Til forskjell fra disse lukkede personlige nettverkene finner vi blogging som er en mer åpen kommunikasjonsform (Frantzen og Vettenranta, 2012).

Ulike nettsteder

En av årsakene til at nettsteder som MySpace og i særdeleshet Facebook er blitt så populære er at de tilbyr et dynamisk konglomerat av personlige profiler, bilder, grupper, meldingssystemer, spill og andre interaktive tjenester. Deltagerne oppfatter dem som samlingssteder hvor de kan omgås venner og møte nye mennesker (Hoem og Schwebs, 2010:38).

Ved å bruke ulike nettsteder som jeg kommer inn på nedenfor, kan man kommunisere med stort sett hvem man vil og når man vil for eksempel ved å publisere informasjon som nyheter, personlige bilder og tekst. I neste omgang kan man få tilbakemeldinger på det man har delt gjennom nettverkene man har etablert.

Tumblr er et nettsted der man kan dele tekst, bilder, sitater, linker, musikk og videoer fra en nettleser, telefon, skrivebord eller via en e-post¹.

På nettstedet YouTube kan man laste opp, vise og dele videoer med venner, familie og med resten av verden. Man kan se videoer av de interessante temaer og av de bandene eller artistene man ønsker. Det er 18 års aldersgrense for å opprette brukerkonto og å laste opp videoer, mens alle aldersgrupper har mulighet til å søke, se og dele det de måtte ønske².

¹ <https://www.tumblr.com/>, 15.05.12, 09:57

² <http://www.youtube.com/>, 15.05.12, 09:50

Twitter eller tweed betyr kvitring eller småsnakk (Hoem og Schwebs, 2010). Dette et nettsted der du kan komme i kontakt med det som er mest interessant for deg. Her kan du følge dine venner, familie, kjendiser og å følge med på nyheter. Ved å abonnere på andre brukeres oppdateringer får man fortløpende informasjon om hva de deler på kontoen sin. Disse oppdateringene er tekstbaserte meldinger bestående av inntil 140 tegn³.

Formspring er et nettsted som legger opp til at du kan spørre ut de som er medlemmer om hva du måtte ønske. Medlemmene lover å være ærlige i sine svar. På denne måten får du mulighet til å oppdage nye interessante sider ved dine venner⁴.

Msn en samling av ulike internettjenester fra Microsoft. Dette innebærer gratis bruk av e-mail tjenester, søkemotorer og chatteprogram med muligheter for bruk av web kamera samtidig. For å bruke disse tjenestene må du opprette en brukerkonto⁵.

Gjennom DailyBooth får man mulighet til å eksponere seg selv ved å dele bilder med andre medlemmer⁶.

Google+ er et nettsted der du kan dele fra livet ditt det du måtte ønske. Man kan dele koblinger og bilder med utvalgte kretser. Ulike kretser kan være: familie, venner, klassekamerater og for eksempel kollegaer. Videonetprat er også mulig med opptil ni personer samtidig. Ved å opprette en gruppesamtale kan du sende samme melding til mange samtidig. Google+ tilbyr også spilltjenester, du får også mulighet til å dele dine spill resultater med andre som også spiller de samme spillene. De har også søkemotorer der du kan søke opp anbefalte aktiviteter og servicetilbud der du befinner deg. Bilder kan lastes opp direkte fra mobiltelefonen din⁷.

³ <http://twitter.com/>, 15.05.12, 10:00

⁴ <http://www.formspring.me/>, 15.05.12, 10:02

⁵ <http://no.msn.com/?rd=1&ucc=NO&dcc=NO&opt=0>, 15.05.12, 10:03

⁶ <http://dailybooth.com/>, 15.05.12, 10:05

⁷ <https://plus.google.com/up/start/?continue=https://plus.google.com/&type=st&gpcz=a95db83c> 15.05.12, 10:07

Ved å bruke Skype kan du snakke gratis over web-kamera med andre som også benytter seg av denne tjenesten. En chatt-tjeneste er også tilgjengelig. Ved å betale kan du utvide denne tjenesten til også å gjelde videosamtaler med mange av dine kontakter samtidig. Du ringer til mobiltelefonnummer eller fasttelefoner mot betaling⁸.

Biip er et norsk nettsamfunn. Medlemmene av nettsamfunnet presenterer seg selv gjennom egne profiler og kan kommunisere med andre medlemmer. Dette er en gratis tjeneste der man kan chatte og sende meldinger (sms)⁹.

Nettstedet, Interpals tilbyr gratis online korrespondanser over hele verden som gjør det mulig å lære forskjellige språk. Du kan på denne måten få både brevvenner og venner fra hele verden¹⁰.

MySpace tilbyr svært personlig og tilpassede opplevelser innenfor underholdningsverdenen. Spill, musikk, nyheter om kjendiser og informasjon om TV og film er noe som tilbys på dette nettstedet¹¹.

Facebook er et sosialt nettverk hvor medlemmene kan drive med nettverksbygging. Nettverket utvider seg ved at man godtar venneforespørsler som andre deltagere av nettverket har sendt deg. Du kan selv også sende forespørsler til andre som da igjen avgjør om de ønsker å godta deg som venn på Facebook. Hvert enkelt medlem har en personlig side der de selv bestemmer hvilken informasjon de vil at de i eller utenfor nettverket sitt skal se¹². Denne personlige siden kan beskrives som en brukerprofil der blant annet informasjon om navn, alder, kjønn, bosted, interesser (Frantzen og Vettenranta, 2012), sivilstand, utdanning, familieforhold, religiøst ståsted, favoritt musikk og film står beskrevet. I tillegg har brukerne muligheten til å legge ut bilder og videoer på sin bruker profil. På Facebook er det opprettet ulike åpne og lukkede grupper som hver enkelt bruker kan være medlemmer av om de får mulighet.

⁸ <http://www.skype.com/intl/no/home>, 15.05.12, 10:13

⁹ <http://www.biip.no/>, 15.05.12, 10:16

¹⁰ <http://www.interpals.net/>, 15.05.12, 10:23

¹¹ <http://no.myspace.com/>, 15.05.12, 10:24

¹² <https://www.facebook.com/index.php?stype=lo&lh=Ac8dOpNBx2x4kxMj>, 15.05.12, 10:27

En annen innstilling på Facebook gjør det mulig å beskrive hvor du befinner deg til enhver tid. Når en deltaker velger å dele noe om seg selv kan denne personen få tilbakemeldinger som både kan være positive og negative. Noen har såkalt åpen profil, hvor de deler alt med alle, uansett om de er venner med dem eller ikke. Om aktøren ønsker å ha en mer privat profil, kan denne blokkere for de som ikke er dine venner ved å endre på innstillingene på sin profil. Medlemmene har i tillegg mulighet til å adgangsregulere alle sine ytringer på Facebook ved å la kun de som blir ansett som nære venner få tilgang til veggen eller statusoppdateringer. Alle kan velge å blokkere andre brukere, for å slippe å se denne brukerens aktiviteter på nettsiden. Man kan skjule en brukers oppdateringer samtidig som man fortsatt har denne personen i nettverket sitt. Facebook tilbyr også spilltjenester for sine brukere¹².

Ordet blogg er sammenslått av ordene web og logg (Rettberg, 2008). En blogg kan kanskje sammenlignes med en dagbok, mens forskjellen er at en blogg ligger ute på Internett offentlig for alle. Hoem (2010) sier at blogging er et sosialt møtested, mens Rettberg (2008) sier at blogging kan deles i tre kategorier. Disse kategoriene er dagbokaktige blogger, filterblogger og temaspesifikke blogger. Det er mulig for leserne å kommentere innholdet som bloggeren skriver om, og vi kan da si at en blogg har en narrativ struktur (Frantzen og Vettenranta, 2012).

Via ulike nettsamfunn deler ungdommene det de tenker på via sine statusoppdateringer på Facebook, i blogger og i andre medier. I følge Medietilsynet (2010) har så mange som 90 % av dagen unge tilgang til mobiltelefon, dette kan bety at de også er tilgjengelig på nett via sin mobil. Innledningsvis i dette kapittelet siterte jeg Frantzen og Vettenranta (2012) som sa at sosiale media legger til rette for kommunikasjon, sosial nettverksbygging og distribusjon av informasjon mellom mennesker. I neste kapittel vil jeg se nærmere på hva som skiller offentligheten fra privatsfæren på sosiale medier.

¹² <https://www.facebook.com/index.php?sttype=lo&lh=Ac8dOpNBx2x4kxMj>, 15.05.12, 10:27

Offentlig versus privat på sosiale medier?

Offentligheten defineres som den sfæren der forhold som angår allmenne interesser diskuteres (Habermas 1992) i (Røys, 2009:161)). Mens privatlivet derimot: (...) har å gjøre med forhold som ikke angår allmenne interesser, og som ikke trenger å være gjenstand for offentlig undersøkelse og granskning (Røys, 2009:161).

Med de nye mediene har kanskje skillet mellom å være en offentlig og en privat person blitt visket ut? Gjennom de sosiale mediene kan alle være sine egne redaktører å publisere hva de vil til hvem de vil. Det er ikke lenger slik at det er en sender og mange mottakere som før når avisene ikke var digitalisert. Nå er det i følge Røys (2009) et tosidig og likestilt system, som innebærer at enhver mottaker også kan være potensielle sendere av det som publiseres. Alle har nå mulighet til å dele nyhetslenker på for eksempel Facebook, samtidig som de kan kommentere det de har delt fortløpende.

Som jeg har vært inne på tidligere sier Ziehe og Stubenrauch (2008) at det har skjedd en ekspropriasjon i privatsfæren som blant annet har ført til at få områder i livet er helt privat. Det man før valgte å holde i privatsfæren som bilder og tekst i dagbøker og skoledagbøker er nå mer eller mindre blitt informasjon som deles via sosiale medier.

Selvframstillingens formål er å legge ut fordelaktige opplysninger om seg selv for å virke mer interessante for andre (Hoem og Schwebs, 2010). De som har stort selvframstillingsbehov får nå muligheten til å dele bilde og tekster av og om seg selv på ulike nettsteder? Ved å gjøre privatlivet tilgjengelig for offentligheten gjør man også privatlivet gjenstand for undersøkelser og granskning (Røys, 2009).

Å ha nettfremstillingskompetanse innebærer å ta ansvar for det man legger ut slik at dette ikke skader en selv og ens rykte. Denne kompetansen kan man for eksempel få på egenhånd, på skolen eller fra omsorgspersoner. Organisasjonen Redd barna har utviklet nettvettregler, som er å finne på deres nettside. Det finnes også et offentlig nettsted, dubestemmer.no, der har de har satt fokus på dette med nettbruk. Om en aktør har nettfremstillingskompetanse unngår han eller hun kanskje å bli gjenstand for offentlig undersøkelse og granskning som Røys viser til? Denne kompetansen kan også være et uttrykk for kunnskap, innsikt og forståelse om hvordan man skal opptre i mellommenneskelige interaksjoner?

Ungdom og mediedanning

Danning er et ord som kommer fra det tyske «Bildung». «Bild»-ung refererer til «bilde» som betydde «forbilde» eller «mønster» i følge tysk/nederlandsk språk (Frantzen og Vettenranta, 2012:84). (...) *all dannelse sies å ha to aspekter: dannelses prosess så vel som resultatet av denne prosessen, det dannede menneske* (Brekke, 2010:22). I dette sitatet ser vi at både prosessen og resultatet er viktige for å oppnå dannelse. For det første er dannelse avhengig av en positiv utvikling som igjen fører til vekst i kunnskap, innsikt og forståelse. Humbolt sier i Hoem og Schwebs (2010) at dannelse ikke bare er et privat anliggende, men også at det er en prosess der individet kan få økt selvinnsikt og økt forståelse av samfunnet som en vokser opp i. At en ungdom har nettfremstillingskompetanse handler kanskje om at han eller hun har lært seg de spillereglene som gjelder for å kunne handle moralsk riktig. Kunnskaper om disse reglene er muligens etablert på andre sosiale arenaer i situasjoner ansikt til ansikt før aktøren spiller de ut i kommunikasjon på «nettet»? (...) *det dannede menneske, et menneske som både vil handle moralsk og ta i bruk det verdifulle lærestoffet han (hun) har tilegnet seg* (Brekke, 2010:22).

Dannelse er ikke noe man har, men noe man er. Dette uttrykkes gjennom en persons tanker, følelser og handlinger. For et dannet menneske er dialogen veien til erkjennelse, dette bryter med den tradisjonalistiske måten å undervise på (Brekke, 2010). Siden det er ungdommene som bruker sosiale media mest i følge Skog (2010), er det kanskje også de som vet mest om hvilke spilleregler som gjelder for kommunikasjon på disse mediene?

Steinar Thorvaldsen (Brekke, 2010) skriver noe om at den siste læreplanen LK06 ikke er tilpasset møtet med den digitale revolusjonen vi nå er midt oppi. Han mener det er på sin plass å utvikle et dannelsesbegrep også på denne arenaen. Kanskje spesielt siden *Den fysiske avstanden mellom de involverte gjør at innebygde sperrer og normer blir utfordret* (Brekke, 2010:95).

Kunnskapsløftet (2006) slår fast at digital kompetanse er en av fem grunnleggende ferdigheter elevene skal tilegne seg. (Frantzen og Vettenranta, 2012). Man kan i denne sammenheng spørre seg om kunnskapsløftets visjoner samsvarer med den digitale kompetansen skolen i dag kan tilby elevene? Kanskje ligger det uutnyttede potensielle læringsressurser i å bruke digitale verktøy (Frantzen og Vettenranta, 2012)?

(...) de unge må utvikle en digital folkeskikk i samspill – og motspill med voksne rollemodeller, men også det motsatt: der unge kan vise vei for de voksne (Brekke, 2010:96).

Thorvaldsen (Brekke, 2010) sier at «nettet» med sin kommunikative styrke kan virke som en aktiv dannelsesaktør der ungdommene selv utvikler sin kunnskap, erfaring og viten gjennom bruk av «nettet». De unge bør få en god opplæring på skolen og i hjemmet for å få gode holdninger ved nettbruk, ikke bare å lære hvordan man skal lære. I andre land, som i Russland har de et fag som heter sosial sikkerhet. Tidligere var dannelsesbegrepet beregnet for adelen i samfunnet, mens det nå gjelder for alle samfunnslag som for eksempel medlemmer av et Nettborgersamfunn (Brekke, 2010). Å utvikle en digital folkeskikk omhandler kanskje også at de unge må avgjøre selv når de burde følge med i en skoletime og når det er akseptabelt å surfe på «nettet»? Dannelsesbegrepet gav meg assosiasjoner til Stein Braatens (Thuen og Vaage, 1997) artikkel som tar for seg George Herbert Meads tanker om sosialisering og perspektivtaking.

Individet står i et grunnleggende dyadisk forhold til den symboliserte og aktuelle annen. Når en deltager kommuniserer med en annen, antar hun den annens perspektiv og bruker det til å regulere sine egne ytringer. Hun ser seg i rollen til den andre. Gjennom å overta den andres rolle kan hun modifisere sin egen aktivitet ovenfor den andre. Vellykket perspektivtagning blir dermed en betingelse for vellykket kommunikasjon (Thuen og Vaage, 1997:105).

Hvis en ungdom som kommuniserer med noen på nett klarer å sette seg inn i en annens ståsted og handle deretter har han kanskje større mulighet for å bli en akseptert kommunikasjons deltaker på sosiale medier. Noen ganger kan det være en fordel å ikke kommentere alt du ønsker å kommentere. Ved å regulere sine ytringer har man kanskje større muligheter til å kommuniserer på en slik måte at man unngår å støte andre samspillspartnere i sin kommunikasjon (Thuen og Vaage, 1997).

Svein Østerud (Vettenranta og Erstad, 2007) sier at dannelsesprosessen må foregå i samfunnet og i verden. Ungdommen må hele tiden følge med i utviklingen som skjer i et raskt tempo for å være en del av gjengen. Klarer de ikke å henge med kan de komme i en bås som «illiterate person»? Tidligere var dette en betegnelse analfabeter fikk. Ved å være transformativ, altså åpen for forandringer er det kanskje større sjanser til å få være en del av gjengen?

Om en ungdoms kommentering og deling på nett får konsekvenser for han eller henne avhenger kanskje av om aktøren har tilegnet seg kunnskap om de normene som gjelder for samhandling på «nettet»? Dannelse er som nevnt ovenfor noe man er, i følge Brekke (2010). Hvordan ungdommene velger å opptre på nett kan avhenge av de verdisyn og den kulturelle forankringen de har med seg i ryggsekken. Som Brekke sier innledningsvis så vil et dannet menneske handle moralsk og ta i bruk det verdifulle lærestoffet som er tilegnet. Dette fører med over til neste tema som handler om normer og literacy for bruk av sosiale medier.

Normer og literacy for bruk av sosiale medier

Som Ziehe og Stubenrauch (2008) var inne på lever vi i et samfunn preget av ny teknologi på alle områder. Når vi nå også kan tilføye Internett i denne teknologien kan vi si at vi enda mer enn før lever i et mediert samfunn. Teknologien binder oss sammen i et mer komplekst samfunn, og vi opptrer på mange flere arenaer enn før. Disse arenaene krever at vi behersker de spillereglene som gjelder på de ulike arenaene (Østerud og Skogseth, 2008). Spillereglene kan for eksempel være normer eller digital literacy som gjelder på ulike nettsteder.

Opprinnelig står literacy for evnen til å lese og skrive; en idiomatisk oversettelse ville være «alfabetisering», ettersom literacy etymologisk henger sammen med det latinske ordet for bokstav, littera (Frantzen og Vettenranta, 2012:45).

Literacy innebærer å kunne mestre en kulturs redskaper og dens kontekst. På forskjellige nettsteder kommuniserer vi med andre deltagere som den vi er, med de normer, holdninger, meninger og verdier vi har med oss.

Å være kompetent («literate») i en bestemt kultur innebærer ikke bare å kunne mestre kulturens redskaper, men også å være fortrolige med den sammensatte konteksten de er vevet inn i (Østerud og Skogseth, 2008:31).

Selv om ikke literacy kan sidestilles med norm kan disse to begrepene sees i sammenheng med hverandre.

En norm vil si en forskrift eller et mønster for hvordan vi skal eller bør handle i en bestemt situasjon (Gjøsund og Huseby, 1998:41). Disse normene er for eksempel med på å bidra til at en gruppe holder sammen. Normer dannes blant annet gjennom sanksjoner

som gruppe­med­lem­mer gir hver­an­dre. Normene av­henger av hvilken kontekst og situasjon de ut­spil­les i. Det kan være for­skjellige regler som gjel­der i ansikt til ansikts kom­mu­nikasjon og i kom­mu­nikasjon på for eksem­pel net­stedet Facebook. Noen nor­mer er for­melle og er ut­tert, mens andre igjen er ufor­melle og ut­tert. Ufor­melle nor­mer kan ha vokst frem i ei gruppe over tid, uten at noen har ut­trykt hva de går ut på.

Med­lem­mene er allikevel kjent med disse normene og velger å følge dem (Gjøsund og Huseby, 1998). Normene kan definere hva som er akseptert og ikke akseptert språkbruk.

Holdninger er en bestemt og vedvarende måte å handle på ovenfor mennesker, ting eller hendelser. Meninger er oppfatninger som vi har som lett kan endres om vi får nye erfaringer. Verdier er meninger og oppfatninger vi har som er viktige for oss, og som er med på å styre de valgene vi tar. Normer, holdninger, meninger og verdier utgjør til sammen en viktig del av vår personlighet (Gjøsund og Huseby, 1998).

Ved nettbruk kreves det at ungdommene har lært seg hvilke normer som gjelder for å bli en akseptert samtalepartner. På ulike nettsteder kan det oppstå forskjellige normer for bruk. Det kan være en norm for når det er naturlig å svare på en privat melding på Facebook, men en annen norm gjelder for når det ikke er nødvendig å svare. Andre normer gjelder for hva som er vanlig å vise av følelser i for eksempel en chatt, ei privat melding eller på veggen på Facebook (Østerud og Skogseth, 2008). Østerud og Skogseth (2008) sier også som nevnt ovenfor at å være kompetent eller «literate» avhenger av om vi behersker kulturens redskaper og den konteksten de er i. Sagt på en annen måte viser kanskje vår måte å uttrykke oss skriftlig (literacy) og muntlig avhenge av hvilke normer vi har tilegnet oss? På samme måte som vår moral kanskje kan si noe om hvor vellykket og akseptabel en eventuell dannelsesprosess har vært?

Tekstnormer består av hvordan man må eller bør formulere seg innenfor en gitt situasjon i en gitt sjanger. Om en deltager forholder seg innenfor sjangerkravet kan vi vurdere ut fra de kvalitetsnormene som gjelder. Språkbruk i en sjanger kan overføres til andre sjangre ved å omdefinere situasjonen og omskape andre betingelser for kommunikasjonen. Vi kan for eksempel benytte oss av den språkbruken som vi opplever er akseptert ved kommunikasjon ansikt til ansikt i kommunikasjon på «nettet». Sjangrene og normene for språkbruk er stabile, men ikke statiske, de forandrer seg ettersom brukernes kommunikasjonsbehov forandrer seg. Nye medier kan forandre eksisterende sjangre eller føre til nye sjangre (Østerud og Skogseth, 2008:210).

Normene utgjør de rammene som det forventes at vi holder oss innenfor når det gjelder språkbruk. Disse rammene sier noe om hva som er god eller dårlig språkbruk. Ytringer som er innenfor disse rammene forekommer ofte og er umarkerte som for eksempel kommunikasjonen som skjer på en vegg på Facebook. At ytringene er umarkerte vil si at aktøren ikke har fått negative eller irettesettende kommentarer på det som er delt. Ytringer som derimot er utenfor rammene vil kanskje være markert av den som skriver dem eller av andre som er i samme nettverk, og som også har tilgang til den aktuelle brukerens vegg. Eksempel på markerte ytringer på Facebook er at de andre i nettverket gir tilbakemeldinger til aktøren om at det som er delt ikke passer seg på et offentlig sted som det veggen på Facebook kan være. For andre sosiale arenaer utenfor nett kan andre normer for hva som er greit å dele gjelde. De normene som gjelder i kommunikasjonen på veggen på Facebook er sannsynligvis definert av deltagerne selv (Østerud og Skogseth, 2008). Det er kanskje også slik at innenfor et nettverk til en person på Facebook gjelder andre normer enn innenfor en annen persons nettverk?

Når et sett normer for et gitt kommunikativ aktivitet stabiliserer seg, danner de grunnlag for utviklingen av en sjanger. En sjanger er dermed en standardisert løsning på et tilbakevendende kommunikasjonsbehov (Østerud og Skogseth, 2008:209).

Standardiserte løsninger kan gi et mønster for hvordan vi best mulig kan holde oss innenfor en sjanger. Det kan være ulike normer for deling innenfor ulike nettsteder som Facebook, YouTube og MySpace. Samtidig som det kan være ulike normer som gjelder for kommunikasjon på «nettet» og utenfor «nettet».

I følge Ervin Goffman (1981) i boken *Forms of talk* har enhver samtale en eller flere adressater og en eller flere tilhørere. Det er mulig å overhøre og til og med «tjuvlytte» til en samtale. Om en person skriver noe på veggen til noen på Facebook, er denne meldingen egentlig privat og ment for eieren av veggen. I motsatt tilfelle kan det jo være at den som adresserer noe slik på en vegg ønsker mange tilhørere? I og med at en vegg på Facebook er tilgjengelig for stort sett alle vennene denne adressaten har på Facebook er det mange som «overhører» denne samtalen.

Goffman (1981) sier: *-No talking to oneself in public* (Goffman, 1981:88). Sitatet kan indikere at i offentligheten burde aktørene følge normer som gjelder for kommunikasjonen som utspiller seg der. Facebook er et eksempel på et offentlig rom,

der visse normer gjelder, mens det kan være andre normer som gjelder for kommunikasjon i andre mer private rom. Det kan virke som en oppfordring fra Goffman at noe av det vi tenker og føler burde kun være forbeholdt privatsfæren. Det som foregår nå via de sosiale mediene er stikk motsatt av Goffmans oppfordring, fordi vi deler mer og mer av det som før var forbeholdt privatsfæren. Ved bruk av sosiale medier uttrykkes de unges evne til å lese og skrive (deres literacy) og det har kanskje også ført til identitetsdanning blant de ungdommene som vokser opp i dag?

Sosiale medier og identitet

I ungdomsårene skjer det en intens meningsproduksjon som danner grunnlag for utvikling av en personlig identitet og for utvikling av ungdomskultur(er) – forstått som felles tankegods, livsstiler og forståelser ungdom i mellom (Krange og Øia, 2007:18-19).

Kan det være slik at noe av denne meningsproduksjonen, som før kanskje fant sted på gutte- og jenterommet, og som tilhørte privatsfæren, nå i større grad enn før er kommet ut til offentligheten via sosiale medier? Er «nettet» blitt en arena der felles forståelse mellom ungdommen uttrykkes, og dermed danner grunnlag for utvikling av både individet og en ny ungdomskultur?

Identitet dreier seg om individets opplevelse av en plass i en større sosial sammenheng. Individet gradvis utvikler sin identitet både gjennom større sosial deltaking og gjennom økt forståelse av seg selv. (Tetzchner, 2001:590) i (Krange og Øia, 2007:52-55).

Kan deltakelse på nettsamfunn som Facebook sees om en større sosial sammenheng der et individ kan utvikle seg og å få en økt forståelse av seg selv?

Ungdommene kan la de tilbakemeldingene de får fra andre avgjøre for hvilket syn de får på seg selv. George Herbert Mead (Guldbrandsen, 2009) sier at de kommentarene man får fra signifikante andre har mer å si for en person enn de kommentarene man får fra en totalt ukjent. Nettopp derfor kan det være mer sårende om en som man kjenner godt skriver noe som du reagerer negativt på enn hvis en du ikke kjenner gjør det. De som kjenner hverandre godt vet hvilke knapper han eller hun skal trykke på for å få den reaksjonen de er ute etter. At kommunikasjonen mellom to parter nå er flyttet ut i offentligheten for eksempel på en vegg på Facebook, gjør at konsekvensene av ytringer nå kan innebærer farer man bør være oppmerksomme på når man kommuniserer på «nettet». Om noen velger å laste ned det som deles enten det er bilder eller annen informasjon for så å dele det videre på andre nettstedet kan få uheldige konsekvenser.

Mead bruker i følge Guneriussen (1999) begrepet refleksiv rolleoverføring for å forklare «jeg» og «meg» aspektene i en handlingsprosess. Individet handler etter innstillinger, holdninger og forventninger en har ovenfor andre aktører i en gitt situasjon, denne handlingen er kun mulig gjennom et kommunikasjonsmedium. Dette mediet kaller Mead signifikante symboler som blant annet går på å ha en felles mening om noe. Disse symbolene må vi forholde oss bevisst til i kommunikasjon med andre. Oppbyggingen av «meg» skjer via kommunikasjon og tilbakemeldingene individet får fra signifikante andre gjennom disse signifikante symbolene som begge parter vet hva innebærer. Våre spontane og ubevisste svar på andres handlinger er uttrykk for «meget» til individet. «Jeget» derimot uttrykkes gjennom mer eller mindre bevisste vurderinger og følelser i den tilbakemeldingen man velger å gi andre. Hvis rolleinnhaverne har en gjensidig forventning til hvordan de skal samhandle blir sosiale handlingsmønstre stabilisert (Guneriusen, 1999:144-146).

Giddens og Eriksen (1997) sier vi må etablere og opprettholde en selvbiografisk fortelling om selvet basert på fortid, nåtid og fremtid samtidig som man må se på de ulike rollene man innehar på ulike arenaer. Aktørene som er aktive med å dele på egne blogger og på veggen sin på for eksempel Facebook er med på å fremstille en selvbiografisk fortelling om seg selv. Med den nye livstidslinjen som er opprettet på Facebook nå er det mulig for en leser av en vegg å få oversikt over aktørens fortid, nåtid og hvilke planer aktøren har for sin fremtid.

Selvidentitet forutsetter en refleksiv bevissthet om selvet, om hvem man er, og er ikke noe som er gitt eller dannet en gang for alle. Tvert om, identiteten er noe som må produseres og vedlikeholdes av individene selv gjennom et fortløpende refleksivt arbeid (Krangle og Øia, 2007:109).

Aakvaag (2008) sier at det har blitt et økt fokus på utseende. Dette gir seg utslag i stenge dietter, treninger, klesstil, hudpleie, plastisk kirurgi, frisyre, kroppsholdning og lignende. Livstilen man velger gjenspeiler hvem man er. Ved hjelp av sosiale medier kan hvert enkelt individ konstruere historien om seg selv som jeg var inne på ovenfor. De kan i tillegg bestemme hvem de ønsker å fremstille seg for ved å bruke personverninnstillingene for eksempel på Facebook. Mange bloggere har satt fokus på ulike temaer som mote, slanking, trening, interiør også videre. Ved hjelp av å skrive blogg og å få tilbakemeldinger på det man skriver kan kanskje sammenlignes med en slik selvframstilling som jeg siterte Krangle og Øia (2007) på ovenfor?

Østerud og Skogseth (2008) sier noe om forskjellige identitetsaspekter ved å henvise til to svenske ungdomsforskere Thomas Johansson og Fredrik Miegel (1992).

Identitetsaspektene er delt i tre ulike teoretiske retninger, som er personlig identitet, sosial identitet og kulturell identitet.

Begrepet om personlig identitet ble først utviklet innen psykoanalysen. Når en ungdom når en viss psykisk struktur i utviklingsstadiet i sen puberteten kan vi snakke om at en personlig identitet er etablert. Denne utviklingen er et aktivt aspekt ved identitetsdannelsen, selv om den bare kan formes i en sosial og kulturell kontekst.

Ungdommen får en subjektiv følelse av å ha en vedvarende eksistens og et sammenhengende bilde av egne evner, kunnskaper, behov, håp, drømmer og ønsker. I denne perioden av livet får de også en forståelse av at de kan tenke og leve uavhengig av andre individer. Sosiale media kan være en sosial og kulturell kontekst der ungdommene utvikler sin personlige identitet (Østerud og Skogseth, 2008).

Meads teorier som jeg har vært inne på ovenfor omhandler selvutvikling er nært knyttet opp mot begrepet sosial identitet. Det oppstår ulike forventninger til individet, alt etter hvilken rolle man trer inn i samfunnet. En person kan ha mange ulike roller, som å være sønn, bror, barnebarn, venn, medlem av en idrettsklubb eller en politisk organisasjon. Det kreves at en person klarer å veksle mellom disse ulike rollene for å kunne tilpasse seg regler og normer som forventes av de som deltar i en bestemt sosial situasjon (Østerud og Skogseth, 2008).

Kulturell identitet kjennetegnes som den livsstilen du har, og gir seg uttrykk i verdier, holdninger, smak og stil. De klærne og den stilen ungdommene velger å bruke kan si noe om hvilke grupperinger de hører under. Et konkret eksempel på dette kan være at man som medlem av en supporterklubb velger å ikle seg utstyr som identifiserer dem med favorittlaget sitt. Det blir da lett for de som er medlemmer i denne klubben å identifisere hverandre. På samme måte vil det være lett for utenforstående å se hvilken supporterklubb de med en spesiell klesdrakt tilhører. I ulike situasjoner og kontekster er det viktig for en ungdom å klare å reagere hensiktsmessig på symboler og handlinger som medlemmene utspiller. Kulturell og sosial identitet kan forveksles fordi de kan gli over i hverandre i noen sammenhenger. Deltagelse på sosiale media og det å bli medlem av ulike grupper for eksempel på Facebook kan være med på å uttrykke for deltagerne hvilket kulturelt ståsted en ungdom har. Måten ungdommen velger å fremstå gjennom de

holdningene og verdiene som uttrykkes kan også være et kjennetegn på kulturell identitet (Østerud og Skogseth, 2008).

Denne identitetstypologien kan imidlertid også brukes til å beskrive historiske endringer i menneskets sosialkarakter. Da må vi forstå den personlige, den sosiale og den kulturelle identiteten som idealtypiske trekk ved menneskers sammensatte identitetskonstruksjon (Østerud og Skogseth, 2008:43).

Mia Lövheim (2007) har forsket på blogging, og hun sier at skriving av blogg er erstattet av ungpikenes dagbokskriving. Alt de deler og formidler er blitt offentlig for alle og enhver, og de kommentarene de får blir brukt i deres egen identitetskonstruksjon. Hun skriver videre at det er flest jenter som skriver og leser blogger, og at de i hovedsak bruker den til å bearbeide følelser og konflikter. Undersøkelser Skog (2010) har gjort sier også at det er flest jenter som blogger. Lövheim (2007) sier at mennene derimot bruker blogg til å skrive om aktualiteter og politikk. Om en blogg er populær eller ikke avhenger om leserne kan kjenne seg igjen i det som publiseres og om bloggeren virker troverdig og ekte. En som skriver blogg kan bli veldig god på å argumentere og diskutere sine synspunkter siden alt de skriver kan bli kommentert (Lövheim, 2007). Adferden til de som kommuniserer på sosiale medier styres kanskje av allerede etablerte normer for kommunikasjon og samhandling på «nettet»? De normene aktørene har tilegnet seg i ansikt til ansikt-situasjoner overføres kanskje også til kommunikasjon på Internett? Er det et rollespill som oppstår på sosiale medier, eller er aktørene seg selv helt og holdent?

Rollespill - via sosiale medier

Identitet kan skapes gjennom ulike roller som en ungdom har i samfunnet. Til sammen kan alle disse rollene være med på å danne en ungdoms identitet. Det kan være at en ungdom har en rolle som klassens klovn, en talentfull og høyt anerkjent aktør på fotballbanen og kanskje en annen rolle som sønn i huset eller som søster eller bror. Og til slutt kanskje ungdommen påtar seg en annen rolle med sine innlegg på nett? Det kan være at en person viser andre sider av seg selv på nett enn i ansikt til ansikt-situasjoner. Det er kanskje lettere å si sin mening når man slipper å se andre i øynene? Som Thorvaldsen (Brekke, 2010) poengterte ovenfor så er det kanskje noen innebygde sperrer og normer som blir utfordret ved kommunikasjon på nett der det er stor fysisk avstand mellom aktørene?

Meads tanker angående rolleteori (Østerud og Skogseth, 2008) som jeg var inne på i forrige kapittel blir videreført av Goffman (1992) som tar opp dette med å spille forskjellige roller alt etter hvem vi utspiller dem for. I Goffmans bok *The Presentation of Self in Everyday Life*, første gang utgitt i 1959 brukes teateret som en metafor for å beskrive mellommenneskelige relasjoner. Selv om Goffman brukte disse metaforene i sammenheng med kommunikasjon som foregitt ansikt til ansikt, mener jeg at den er overførbart til også å gjelde kommunikasjon på sosiale medier hvor man ikke kommuniserer med hverandre på samme måte som i ansikt til ansikt-situasjoner.

De sosiale situasjonene er forskjellige slags scener der vi må bære masker og bedrive «inntrykkskontroll» («impression management») for å sikre at de andre får det rette inntrykket av oss, hevder Goffman (Guneriusen, 1999:151).

For å opptre på en riktig og akseptert måte for et publikum er det kanskje nødvendig å ta på seg ulike masker alt etter hvilken situasjon eller scene rollen utspiller seg i? Goffman (1992) bruker begrepene «frontstage» og «backstage» i sin teori om selvpresentasjon. På skolen som er en offentlig arena vil en ungdom mest sannsynlig opptre annerledes enn han eller hun vil gjøre hjemme i sin privatsfære. Skolen blir sett på som et «frontstage» område, mens hjemme blir sett på som «backstage» område. På skolen vil opptreden kanskje avhenge mer av hva andre forventer av deg enn på hjemmearenaen, hvor du ikke trenger å opptre for et publikum. Dette skillet er ikke fysisk, derfor kan man opptre på begge scenene samtidig. Hvis to elever oppholder seg i et klasserom som er «frontstage», kan de samtidig være «backstage» hvis de har en privat samtale i et hjørne av klasserommet. En elev kan også være «frontstage» ved å være fysisk tilstede i en time samtidig som han eller hun er pålogget «nettet». På nettstedet kan eleven være både «frontstage» og «backstage». Frontstage kan være om han eller hun skriver en blogg eller på veggen sin på Facebook. «Backstage» på nett kan være når man vil skjule noe for offentligheten ved å bruke chatt eller å sende personlige meldinger på Facebook. Tar man et valg om å skjule noe for offentligheten kan det være fordi man ikke ønsker å bryte noen normer for samhandling og kommunikasjon som man vet gjelder utenfor «nettet». Mead snakker om viktigheten av «de signifikante andre, mens Goffman på den andre siden trekker frem «de ikke- signifikante andre». Han snakker her om forholdet mellom fremmede og at vi forholder oss «bevisst likegyldig» til disse (Guneriusen,

1999). Når en aktør velger å dele noe på Facebook, vil det som bli delt kunne leses av de som er «vennen» til denne aktøren på dette nettstedet. For de som har flere hundre i sitt nettverk, vil ikke alle nødvendigvis fremstå som signifikante andre, derfor vil det som deles på denne arenaen kunne leses av både signifikante andre og de som ikke er signifikante andre.

Siden Goffman (1992) kun baserer sine teorier til kommunikasjon ansikt til ansikt har Meyrowitz (1985) videreutviklet teorien med å innføre et begrep som ikke er avhengig av å binde mellommenneskelig interaksjon opp mot et fysisk rom. Dette pekte også Giddens og Eriksen (1997) på ovenfor når de sa at kommunikasjon på Internett nå kan skje uavhengig av tid og rom. Dette nye begrepet kaller Meyrowitz (1985) «middelregion» (heretter kalt for «middelstage»). Behovet for et nytt begrep på grunn av den elektroniske utviklingen beskrives godt i dette sitatet:

By bringing many different types of people to the same «place», electronic media has fostered a blurring of many formerly distinct social roles. Electronic media affect us, then not primarily through their content, but changing the “situational geography” of social life (Meyrowitz, 1985:6).

Når oppstår så et slikt «middelstage» område? Meyrowitz (1985) sier at et slikt område kommer frem som et resultat av skifter fra «backstage» opptreden til «frontstage» opptreden.

Middle region behavior develops when audience members gain a «sidestage» view. That is, they see parts of the traditional backstage area along with parts of the traditional onstage area; they see the performer move from backstage to onstage to backstage (Meyrowitz, 1985:47).

Hvis publikum får et innblikk i noe som var forbeholdt «backstage» område kan man si at de befinner seg i ett «middelstage» område. Som Meyrowitz (1985) sier ovenfor så kan de nye elektroniske mediene sees som et «middelstage» område. Han sier at det er lettere å opptre upassende hvis man ikke kan se den man kommuniserer med. Med unntak av kommunikasjon via Skype og web kamera, fordi man da kan se ansiktet til den man kommuniserer med. Da Meyrowitz (1985) skrev denne boken eksisterte ikke Internett, men jeg synes denne teorien egner seg godt til også å innbefatte kommunikasjonen som foregår via sosiale medier. Når en aktør opptrer på et nettsted som Facebook gir denne aktøren kanskje publikum (les: vennene) et innblikk i noe som egentlig var ment for privatsfæren? Faren for at andre kan poste noe på veggen som

eieren av veggene egentlig mener tilhører «backstage» området. Eksempler på områder som er «backstage» på Facebook er en chatt eller personlig melding. «Middelstage» kan også forstås som et område der aktøren selv åpner opp for et publikum som får innblikk i privatsfæren som før kanskje ville vært forbeholdt «backstageområdet».

Goffman og Meyrowitz utviklet som nevnt disse teoriene før Internettets inntreden, derfor ser jeg det nødvendig å introdusere Turkle (1997) som tar for seg hvordan kommunikasjon og samhandling på Internett kan virke inn på individet.

Life on the screen makes it very easy to present oneself as other than one is in real life. And although some people think that representing oneself as other than one is always a deception, many people turn to online life with the intention of playing it in precisely this way (Turkle, 1997:228).

Som hun sier her så er det lett å prøve å være en annen enn seg selv på nett annerledes enn man er i situasjoner ansikt til ansikt. Denne forståelsen minner om det som er beskrevet ovenfor om Goffman (1992) og inntrykksskontroll. Turkle (1997) sier at en persons bruk av Internett kan sammenlignes med en persons bruk av rusmidler, fordi den er så avhengighetsskapende. Hun sier videre at det som er typisk for mennesket og det som er typisk for teknologien nå er blitt mer komplekst. *Are we living life on the screen or life in the screen (Turkle, 1997:21)?* Som svar på dette spørsmålet sier hun blant annet: *In the culture of simulation, if it works for you, it has all the reality it needs (Turkle, 1997:24).* Om det som kommuniseres på «nettet» oppfattes som virkelig for den aktøren som kommuniserer der, er det alt som trenger å vektlegges betydning i følge (Turkle, 1997).

En annen som også tar for seg kommunikasjon på Internett er Dreyfus (2009) i boken *On the Internet*. Han sier noe om forskjellen mellom å kommuniserer på nett og utenfor «nettet». *So, when we are in the real world, not just as minds but as embodied vulnerable human beings, we must constantly be ready for dangerous surprises (Dreyfus, 2009:54).* Han sier at kommunikasjon ansikt til ansikt gjør det mulig å se øye- og hodebevegelser, gester og kroppsholdninger og at det derfor er mulig å oppfatte hele konteksten bedre enn man gjør det på «nettet» der man ikke ser hele personen man kommuniserer med. På de nettstedene som tilbyr bruk av web kamera kan man se litt av den man kommuniserer med, men ikke hele personen. (...) *virtual worlds may enable people to learn through safe experimentation which sort of life works best for them (Dreyfus, 2009:98).* Kan den

fysiske distansen mellom aktørene ha noe å si for hva og hvordan vi velger å kommunisere med hverandre når vi samhandler på «nettet»?

Knud E. Løgstrup sier i følge Vetlesen og Henriksen (2003) at vi ikke forholder oss likegyldig til de vi møter ansikt til ansikt, han kaller dette møtet den «etiske ladende nærhet». I dette møtet er ikke aktørene uberørt av selve møtet. Vetlesen og Henriksen (2003) skiller mellom «sterk gjensidighet» som kjennetegner det fysiske møtet og «svak gjensidighet» der aktørene møtes gjennom en tekst. Han sier at den etiske ladede appellen om ivaretagelsen er mindre gjeldene i den første enn i den siste. For meg i min studie vil spørsmålet om «svak gjensidighet», som kan sammenlignes med tekster som utvikles i nettbasert samhandling, tillater aktørene å bryte normer for kommunikasjon og samhandling som vanligvis blir fulgt i situasjoner ansikt til ansikt?

For å se nærmere på normer for kommunikasjon og samhandling på «nettet», vil jeg i neste kapittel introdusere en modell som viser aktørens innvirkning på strukturen og motsatt strukturens innvirkning på aktøren.

Aktør – struktur

Kan livet på nett og utenfor nett anses som like virkelige siden Bhaskar (2008) sier at "alt tilhører ontologien". Han hevder at «alt er virkelig» i den grad de har en effekt. Det empiriske materialet mitt vil vise om sosiale medier har den effekten at de har skapt nye sosiale arenaer eller sosiale kontekster med nye egenskaper.

Den grunnleggende betraktningsmåten er å se aktøren i en strukturell kontekst, slik Margareth Archer gjør det (Archer, 1995, Buch-Hansen og Nielsen, 2008). Aktøren i sin kontekst står overfor muligheter og begrensninger, normer for akseptabel og uakseptabel atferd og mulige positive og negative sanksjoner for brudd på normer.

Kritisk realisme oppstiller en kompleks helhedsorientert forståelse, der bibeholder de to poler som ikke-reduserbare, men som samtidig fokuserer på relasjoner, vekselvirkning og dynamik mellom dem (Buch-Hansen og Nielsen, 2008:45).

Over tid fokuseres det på vekselvirkningene eller samspillet mellom aktører og strukturer. For å illustrere dette samspillet vil jeg benytte meg av Archer (1995) videreutvikling av Bhaskars og Giddens aktør-struktur teori. Her er det viktig å tenke på

at strukturen var der før menneskene, men de kan være med på å opprette, forandre og videreføre de strukturene som allerede er der.

Structural conditioning

T¹

Social interaction
T² T³

Structural elaboration
T⁴

Archer (1995:192).

- 1) *Strukturelle betingelser. På et hvilket som helst tidspunkt støder aktører på allerede eksisterende strukturer, der konfronterer dem som et objektivt fænomen – dvs. som et fenomen, der påvirker aktørene, (...) er sociale strukturer ikke desto mindre produkter af menneskelige aktiviteter, og de eksisterer kun gennem sådanne aktiviteter (Buch-Hansen og Nielsen, 2008:51).*

Strukturelle betingelser kan være de ulike personverninnstillingene vi må ta hensyn til når vi oppretter en Facebook profil. Dette er allerede etablerte strukturer som kan påvirke aktørene i sin adferd på Facebook. De sosiale strukturene som er gjeldende på Facebook og andre sosiale medier er produkter av de menneskelige aktivitetene som foregår her.

- 2) *Sosial interaksjon. Aktører handler således aldrig i et strukturelt vakuum. De aktiviteter, som påbegyndes ved tidspunktet T₂, er alltid strukturelt betingede, men aldrig strukturelt determinerede. Mellom T₂ og T₃ kan aktører påvirke de eksisterende strukturer (...) (Buch-Hansen og Nielsen, 2008:50-52).*

Strukturen på nettstedet Facebook kom før aktøren. Aktørene som samhandler på dette nettstedet er med på å påvirke hverandre og strukturen de er i.

Dette betyr at de eksisterende strukturer som er på for eksempel Facebook vil påvirkes av de aktørene som bruker dette nettstedet.

- 3) *Strukturell utvikling. Den sociale interaksjon innebærer som nevnt en utvikling i den strukturelle kontekst, som aktørernes aktiviteter har funnet sted i. Fordi denne kontekst eksisterer forud for den sociale interaksjon, skaber aktører ikke sociale strukturer. I stedet genskaber eller omdanner de gjennom deres aktiviteter de eksisterende strukturer, (Bhaskar 1994:91-100), og hermed indledes starten på en ny cyklus, hvor T₄ er det nye T₁ (Buch-Hansen og Nielsen, 2008:53).*

Det sosiale nivå består av aktør- strukturnivået fordi det er samspillet mellom aktørene som påvirker aktørene og strukturen de er i. Emergens betyr fremveksten av noe nytt. Kanskje bruk av sosiale medier kan føre til fremvekst av noe nytt (Buch-Hansen og Nielsen, 2008)? Eksisterende strukturer kan kanskje utvikles ved at nye normer for hvordan kommunikasjon bør være blir gjeldende. Gjennom denne strukturelle utviklingen kan man kanskje si at eksisterende strukturer gjenskapes og omdannes slik at de strukturelle betingelsene blir forandret? Om de blir forandret innledes starten på en ny syklus der T₄ blir den nye T₁.

Denne aktør – struktur modellen trekker veksler på sitatet fra Giddens og Eriksen (1997) som er nevnt innledningsvis, som omhandlet moderne samfunns refleksivitet. De sier at sosiale praksiser stadig omformes og endres gjennom en ny forståelse av disse praksisene. Som en følge av denne nye forståelsen kan disse sosiale praksisene endre sin grunnleggende karakter.

DEL 3: METODE – VEIEN TIL MÅLET

Innledning

Denne delen av oppgaven viser hele prosessen fra temavalg til sluttresultatet. Først i denne delen presenteres valg av design og forskningsmetode. Designet og forskningsmetoden jeg valgte gjorde jeg på bakgrunn av å få best mulig svar på min problemstilling. Innsamlingen av data ble gjort ved hjelp av syv kvalitative forskningsintervju. Den vitenskapsteoretiske tilnærmingen jeg valgte var et hermeneutisk perspektiv (Gilje og Grimen, 1993).

I planleggingsfasen utformet jeg en problemstilling og aktuelle spørsmål som var tilpasset mine informanter for å søke svar på min problemstilling. Her tok jeg noen valg angående design og forskningsmetode. I gjennomføringsfasen var det viktig å være bevisst min egen rolle som forsker både med hensyn til min egen forforståelse og i forhold til etikk og personvern. I etterkant av intervjuingen transkriberte, analyserte og drøftet jeg mitt empiriske materiale. Det viste seg at analysen i praksis ikke var så adskilt fra de andre delene av forskningsprosessen. Avslutningsvis i denne delen av oppgaven vil jeg komme med metodekritikk til eget prosjekt.

Valg av design og forskningsmetode

Undersøkelsen jeg har gjort er basert på intervjustudie av syv elever i den videregående opplæringen. I forkant av denne empiriske undersøkelsen tok jeg noen metodiske valg for å få best mulig svar på min problemstilling. Forskningsdesignet jeg har valgt er case, mens selve undersøkelsen er utført ved hjelp av kvalitativ forskningsintervju.

Forskningsdesign

I planleggingen av denne undersøkelsen fant jeg ut av hvilket forskningsdesign jeg ville ha på oppgaven ut fra de spørsmålene jeg hadde definert i utgangspunktet. Jeg laget en ramme, eller et design som Thagaard (2009) sier, for hvordan jeg ønsket å gjennomføre undersøkelsen på forhånd. Hun sier at retningslinjene for designet omfatter hva som skal forskes på, hvem som skal være informantene og hvordan undersøkelsen skal utføres. I følge Ringdal (2007) finnes det fem typer design, eksperimentell, tverrsnitt, langsgående, casestudier og komparativ design.

Case-studie

I dette masterprosjektet har jeg prøvd å få svar på hva ungdommer mener om egen og andres bruk av sosiale medier ved å utføre en intervjustudie basert på syv informanter. Den franske sosiologen, Frederick Le Play blir i følge Ringdal (2007) sett på som casestudiens far. Denne formen for design blir brukt både i feltobservasjoner og i samtaleintervju i kvalitativ forskning (Ringdal, 2007). *Case-studies kjennetegnes ved undersøkelsesopplegg som er rettet mot å studere mye informasjon om få enheter eller cases* (Thagaard, 2009:49).

Det finnes flere former for case-design. For å søke svar på min problemstilling har jeg utført syv intervjuer med syv ulike informanter, hvert enkelt intervju utgjør en analyseenhet og til sammen utgjør disse en analyseenhet. Om man ser disse analyseenheten sammen kaller vi det en sammensatt singelcase (Yin, 1994). Ved å utføre syv intervju fikk jeg muligheten til å sammenligne svarene jeg fikk for å se om det finnes forskjeller og ulikheter under hver kategori som ble utformet (Thagaard, 2009).

Forskningsmetode

Den metoden jeg valgte å bruke i min undersøkelse var kvalitativt forskningsintervju (Kvale og Brinkmann, 2009). Når jeg skulle velge metode, stod valget mellom to hovedretninger, kvalitativ eller kvantitativ metode. Kvantitativ metode gjør det mulig å drive med måling eller operasjonalisering i følge Kleven (2002). Kvale og Brinkmann (2009) beskriver kvalitativ metode som en tilnærming som gjør det mulig å forstå informantenes verden. I min studie handlet det om å komme nærmere en forståelse om ungdoms bruk av sosiale medier, dermed falt valget på kvalitativ metode fordi den ville bidra til å øke forståelsen av informantenes verden. Hadde valget falt på en kvantitativ metode i min undersøkelse ville jeg ha mistet nærheten til mine informanter som jeg fikk gjennom bruk av kvalitativ metode (Kvale og Brinkmann, 2009).

Det kvalitative forskningsintervju

Det kvalitative forskningsintervjuet søker å forstå verden sett fra intervjupersonenes side. Å få frem betydningen av folks erfaringer og å avdekke deres opplevelse av verden, forut for vitenskapelige forklaringer, er et mål (Kvale og Brinkmann, 2009:21).

Ved å bruke kvalitative forskningsintervju fikk jeg muligheten til å finne ut av hva informantene mente om bruk av sosiale medier ungdommer imellom. Et kvalitativt

forskningsintervju har som mål å produsere kunnskap, i mitt tilfelle om ungdoms erfaringer om bruk av sosiale medier. Den kunnskapen som konstrueres i et intervju fremkommer gjennom samspill og interaksjon mellom forskeren og informanten. Et forskningsintervju er en profesjonell samtale som er bygget på dagliglivets samtaler (Kvale og Brinkmann, 2009).

Et intervju er en samtale som har en viss struktur og hensikt. Forskningsintervjuet går dypere enn den spontane meningsutvekslingen som skjer i hverdagen (...) og er ikke en konversasjon mellom likeverdige deltagere (Kvale og Brinkmann, 2009:24).

At intervjuet ikke er en konversasjon mellom likeverdige deltagere henger sammen med at det er forskeren som definerer og kontrollerer samtalen. I min undersøkelse var det jeg som bestemte hvilke tema vi skulle snakke om, og når det var nødvendig med oppfølgingsspørsmål. Det finnes mange former for samtaler i dagliglivet, og det finnes mange former for kvalitative forskningsintervju. Forskjellige former for intervju har ulike formål. Det er tre ulike former for intervju som varierer i forhold til struktur ved å ha en lite, delvis eller et veldig strukturert opplegg (Thagaard, 2009). For meg falt valget på semistrukturert eller delvis strukturert intervju fordi dette gir som Kvale og Brinkmann (2009) sier mulighet til å forsøke å få frem informantens egne perspektiver på temaer fra dagliglivet, som her var sosiale medier. En slik form for intervju er verken en åpen samtale eller et lukket spørreskjema. Min vurdering er at semistrukturert intervju var hensiktsmessig i min undersøkelse fordi jeg da fikk muligheten til å stille oppfølgingsspørsmål for å få frem informantenes dypere meninger samtidig som jeg kunne oppklare uklarheter ved å be dem utdype sine svar. Kvale og Brinkmann (2009) sier at denne typen intervju gir særlig rom for fortolkninger angående meninger bak fenomenene som beskrives. I utførelsen av mine intervju var jeg veldig bevisst på å sjekke om jeg hadde forstått hva informantene mente med det de sa. Jeg fulgte en intervjuguide når jeg utførte intervjuene, men opplevde ofte at informantene var i en god flyt når de snakket slik at mange av temaene fløt litt over i hverandre. De var mange ganger slik at de allerede hadde svart noen av spørsmålene lenger ned i det svaret de kom med under et annet spørsmål. I og med at jeg tillot informantene å snakke fritt under hvert tema fikk jeg innblikk i tema og konkrete hendelser som jeg først ikke hadde tenkt å spørre om.

Vitenskapsteoretisk tilnærming

Hermeneutisk perspektiv

Hermeneutikk er å prøve å forstå hva forståelse og fortolkning er, og i tillegg ser den på hvordan forståelse er mulig og på de problemene som fortolkningen av meningsfulle fenomener reiser. Hermeneutikk er et gresk ord som betyr forklaringskunst (Gilje og Grimen, 1993).

I samfunnsvitenskapen er hermeneutikken spesielt relevant fordi vi da har å gjøre med fenomener, tekster, språklige uttrykk og menneskelige handlinger som er meningsfulle fordi de uttrykker en mening eller har en betydning.

Begrepet mening brukes både om menneskelige aktiviteter og om resultatene av menneskelige aktiviteter. Dessuten bruker vi det også om betingelser for aktiviteter (...) (Gilje og Grimen, 1993:142). Gilje og Grimen (1993) sier videre at meninger ofte kan være uklare. I noen av intervjusituasjonene i min undersøkelse måtte jeg av og til foreta oppfølgingsspørsmål for å sikre at jeg hadde forstått informantens mening om et tema rett. Det var slik at de meningene som informantene hadde varierte i mer eller mindre grad, selv om det ofte var slik at deres meninger om et tema sammenfalt. I min undersøkelse var mye av det de fortalte meningsfulle fenomener fordi det de sa omhandlet normer, regler og adferdsmønstre (Gilje og Grimen, 1993) for bruk av sosiale medier.

Samfunnsforskere møter problemer med forståelse og fortolkning på en spesiell måte som er knyttet til spesielle særtrekk ved mennesket. Mennesket kan gi meningsfulle beskrivelser av egne handlinger, egen identitet og fenomener knyttet til det samfunnet de er en del av. *Samfunnsforskere må med andre ord forholde seg til en verden som allerede er fortolket av de sosiale aktørene selv* (Gilje og Grimen, 1993:145).

For meg i mitt forskingsprosjekt var det viktig å lytte til det informantene sa for å få et innblikk i den fortolkningen de hadde angående egne erfaringer ved bruk av sosiale media. *Den engelske sosiologen Anthony Giddens sier at samfunnsvitenskapen bygger på en dobbel hermeneutikk* (Gilje og Grimen, 1993:146). Bakgrunnen for at han sier dette er i følge Gilje og Grimen (1993) fordi samfunnsforskere må forholde oss til en

verden som er fortolket av aktøren selv samtidig som vi prøver å rekonstruere aktørens fortolkninger ved hjelp av teoretiske begreper. Det mine informanter opplyste blir da tolket gjennom aktuell teori, og går dermed utover deres selvoppfatning. For å forstå den doble hermeneutikken bruker Gilje og Grimen (1993) Clifford Geertz erfaringsnære og erfaringsfjerne begreper. Erfaringsnære begreper er måten for eksempel mine informanter beskriver og fortolker seg selv og andre. Erfaringsfjerne begreper kan være de teoretiske begrepene en spesialist bruker for å beskrive og forklare sitt spesialfelt (Gilje og Grimen, 1993). I min undersøkelse har jeg forholdt meg både til de erfaringsnære og de erfaringsfjerne begrepene. De sosiale aktørens begreper og mine teoretiske begreper har blitt flettet sammen i denne oppgaven blant annet ved at en informant sier at hun deler informasjon om seg selv på nett, for så i neste omgang å bli forstått av meg gjennom teori som omhandler oppskrivning av subjektiviteten. Thagaard (2009) bruker litt andre beskrivelser enn Geertz (1973) begreper ved at hun kaller dem tynne og tykke beskrivelser. Hun sier at de tynne beskrivelsene kun angir det som observeres, mens tykke beskrivelser også omhandler de meningene som kan være bak informantens handlinger. Tykke beskrivelser omhandler også da de fortolkningen informanten selv gir i tillegg til den fortolkningen forskeren har.

Forforståelse og bakgrunnskunnskap er viktige forutsetninger innenfor hermeneutikken. Filosofen Hans-Georg Gadamer sier i følge Gilje og Grimen (1993) at forforståelse er en forutsetning for å forstå noe. Forforståelse kan også være en feilkilde fordi man kan overse spørsmål om ting man selv synes er innlysende. I forkant av intervjurundene utarbeidet jeg en intervjuguide og leste meg opp på relevant litteratur og forskning som omhandlet både ungdom og sosiale media. I tillegg fulgte jeg forelesningsrekker som gav meg mye kunnskap på feltet. Uten dette forarbeidet kunne jeg stå i fare for gå glipp av verdifulle opplysninger fra mine informanter. I en aktørs forforståelse kan det være mange komponenter som spiller inn. Bare det å snakke samme «språk» og bruke de samme begrepene har stor betydning for den forståelsen jeg får av mine informanter. I og med at jeg hadde erfaringer med bruk av sosiale medier gjorde at jeg og informantene kunne snakke samme «språk», og at intervjuet dermed fløt bedre uten avbrytelser fordi jeg trengte å få forklart ulike begreper. Flere ganger opplevde jeg at et nikk fra meg om at jeg forstod, førte til at informanten snakket mer om temaet som ble spurt om.

Den hermeneutiske sirkel er et annet viktig begrep innenfor hermeneutikken. Den *peker på forbindelsen mellom det vi skal fortolke, for forståelsen og den sammenhengen eller konteksten det må fortolkes i* (Gilje og Grimen, 1993:153). For å utdype ytterligere kan man si at all fortolkning forgår *mellom helhet og del, mellom det vi skal fortolke, og den konteksten det fortolkes i, eller mellom det vi skal fortolke og vår egen forståelse. Hvordan delen skal fortolkes avhenger av hvordan helheten fortolkes* og motsatt. Likens er det med fenomener, måten de fortolkes avhenger av *hvordan konteksten fortolkes, og omvendt* (Gilje og Grimen, 1993:153). I min undersøkelse var det slik at jeg ikke kunne drøfte noe som en informant sa uten å se det i sammenheng med hele intervjuet. Jeg måtte også ta hensyn til hvilken kontekst det hun sa kunne settes inn i. Jeg har brukt aktuell forskning, som er andres fortolkning for å begrunne eller belyse min egen fortolkning av den empirien som informantene gav meg.

Den kvalitative forskningsprosessen

Planleggingsfasen

Den kvalitative forskningsprosessen kan deles inn i ulike faser som overlapper hverandre. I planleggingsfasen må man finne et aktuelt tema man ønsker å finne mer ut av for så å utarbeide spørsmål som gir et grunnlag for undersøkelsen. Neste steg er når man skal definere informanter og innhente data. Deretter starter analysen og drøftingen av de dataene man har innhentet (Thagaard, 2009:31).

Problemstilling

Når jeg hadde bestemt meg for et tema som kunne være interessant å forske på var neste steg å formulere en aktuell problemstilling. Problemstillingen ser som nevnt på hvorvidt «nettet» med sine sosiale medier er blitt en ny sosial arena der andre normer for kommunikasjon og samhandling gjelder, enn i andre sosiale sammenhenger? Undersøkelsen baseres på ungdommenes egne erfaringer. Jeg kom frem til at det er lite forskning som er gjort på området, og at det da ville være samfunnsnyttig å forske på sosiale medier. Og sist men ikke minst valgte jeg dette temaet fordi jeg har veldig stort engasjement og interesse for å lære meg mer om det som opptar ungdommer som nå vokser opp.

Utarbeiding av intervjuguide

For å komme nærmere et svar på spørsmålet mitt var det nødvendig å utarbeide en intervjuguide (se vedlegg 1). Denne intervjuguiden var temabasert, og omhandlet fem

forskjellige temaer. Under hvert tema var det flere spørsmål. Før gjennomføringen av intervjuene utførte jeg et prøveintervju på en voksenperson, i tillegg fikk jeg to ungdommer til å se igjennom intervjuguiden for å sikre at spørsmålene var forståelige for denne aldersgruppen. Disse ungdommene gav meg flere konkrete råd som gikk på omformuleringer av spørsmålene, uten at de mistet sin essens. Intervjuguiden ble bygget opp slik at de første spørsmålene omhandlet ufarlige og nøytrale tema som omfang og tidsbruk av sosiale media. I den midterste delen ble de spurt om mer ømtålige tema som egen og andres behov for selvframstilling på nett. Grunnen til at jeg spurte dem om slike «ting» litt ut i intervjuet var fordi jeg tenkte det var større sjanse for at de torde å åpne seg når de ble mer trygge på meg og hele intervjusituasjonen forøvrig. Avslutningsvis ble de bedt om å si litt om hvordan de mente foreldrene burde forholde seg til de unges Internett bruk for tone ned det hele på en måte som jeg tenkte ville være greit for informantene. Denne oppbyggingen eller dramaturgien i intervjuene kaller Thagaard (2009) for tre-med-grener modell. Formen på intervjuet bidro til at dette mønstret ikke alltid ble fulgt av informantene fordi jeg innbød til at de kunne snakke fritt. Dette førte til at de ulike temaene enkelte ganger fløt over i hverandre, og at informantene selv hadde besvart et tema før jeg hadde fått spurt dem ut om dette.

Utvalget

Utvalget betegnes som et strategisk valg med bakgrunn i at jeg ønsket å intervju elever ved en videregående skole ved media og kommunikasjonslinjen. På forhånd antok jeg at disse ungdommene ville være mer reflektert over temaet for min masteroppgave, enn det elever på andre studieretninger i den videregående skole ville være. *På spørsmålet om hvem forskeren skal få informasjon fra, innebærer å definere det utvalget undersøkelsen baserer seg på* (Thagaard, 2009:55).

Adgang til feltet fikk jeg gjennom min veileder som allerede, av andre årsaker, hadde knyttet kontakt med studielederen på den aktuelle studieretningen. Jeg tok da kontakt med studielederen og kontaktlæreren for det trinnet jeg ville undersøke. Vi avtalte et møte der jeg kunne fortelle om mitt forskningsprosjekt sammen med min veileder. På dette møtet gav jeg skolen søknad om samtykke for å gjennomføre undersøkelsen (se vedlegg 2) og informerte dem om mine forskningsspørsmål. På dette møtet fikk jeg en forespørsel om å undersøke noe nærmere for deres del, denne utfordringen valgte jeg å ta fordi spørsmålet var relevant for mitt forskningsprosjekt, samtidig som jeg ønsket å gi

noe tilbake til skolen som ga meg adgang til mine informanter. Neste steg var å presentere masterprosjektet mitt for klassen. Etter presentasjonen satte jeg meg på en strategisk plass i kantina, og fikk fem informanter med en gang. Uken etter satte jeg meg på samme plass og da kom to ungdommer og meldte sin interesse. Jeg hadde da syv informanter til sammen, der alle var jenter. På grunn av oppgavens omfang sa jeg meg fornøyd med dette antallet informanter. Til sammen var det 29 elever i klassen jeg hadde fått innpass på. Fordelingen mellom kjønnene var 16 jenter og 13 gutter. Forsøket på å få gutter med i undersøkelsen var ikke vellykket. Det var ønskelig å få representert begge kjønnene i undersøkelsen, fordi dette kunne ha gitt en mer helhetlig bilde av ungdoms bruk av sosiale medier. Det jeg nå har studert er ei homogen gruppe med hensyn til kjønn. Det er mulig at noen gutter hadde meldt seg om jeg som forsker hadde vært mann. Andre årsaker som jeg ikke har forutsetninger for å svare på kan være gjeldende her.

Da jeg skulle i gang med analysen av intervjuene peket deg seg ut en nøkkelinformant ganske fort. Jeg har valgt å gi denne informanten et fiktivt navn når jeg siterer og henviser til henne. I denne oppgaven har jeg valgt å kalle henne «Sara». Grunnen til at jeg bare har valgt å legge navn til denne informanten er fordi jeg stadig må henvise til det hun sier, og fordi det er denne informanten som svarer mest utførlig på spørsmålene i intervjuguiden. De andre som har deltatt i undersøkelsen betegnes som informanter i teksten.

Gjennomføring av intervjuene

Empirien ble samlet inn gjennom kvalitative intervju. Intervjuene ble gjennomført på et grupperom på skolens bibliotek. Grunnen for at dette ble valgt hadde forskjellige årsaker. Jeg tenkte at det ville være trygt for informantene å være på et sted som de kjente til fra før. Samtidig ville det ikke kreve ressurser i form av tiden og hva det ville ha kostet dem å komme seg til og fra andre lokaler enn der de oppholdt seg til daglig. Intervjuene ble gjennomført i fritimer som ungdommene hadde midt på dagen slik at elevene ikke trengte å ta seg fri fra noe av undervisning. På forhånd hadde de skrevet under og levert informert samtykke (se vedlegg 3) der de ble gjort klar over hva det ville innebære for dem å være med i forskningsprosjektet mitt. De var også blitt forberedt på at jeg ville komme til å bruke båndopptaker. Intervjuene varierte i tid der det lengste intervjuet varte i 23 minutter, mens det korteste bare var på 12 minutter.

Forskeren rolle

Det viktigste redskapet for innhenting av data er forskeren selv (Kvale og Brinkmann, 2009). For meg var det viktig at informantene hadde tillit til at jeg som forsker ville behandle de opplysningene jeg fikk fra dem konfidensielt. I selve intervjusituasjonen var det viktig at jeg fremstod som en seriøs aktør som ville ta det dem sa på alvor uten noen form for latterliggjøring. At informantene skulle få snakke fritt uten avbrytelser eller at jeg skulle stille ledende spørsmål var også noe jeg ønsket å oppnå under intervjurundene. Underveis i intervjuene skrev jeg ned stikkord om det var noen jeg ønsket å få utdypet av det informantene sa. På denne måten unngikk jeg å avbryte dem når de var midt i en fortelling i tillegg til at jeg selv husket på å spørre dem om det som trengtes utfyllende svar. Det viste seg at de fleste informantene snakket med god flyt og svarte veldig utfyllende på de fleste spørsmålene. Det var et intervju som ble mer utfordrende for meg enn det jeg var forberedt på forhånd fordi denne informanten var lite pratevillig. Det kan være forskjellige årsaker til dette, som dårlig kjemi mellom oss, at hun var usikker og sjenert fordi jeg ikke hadde klart å opparbeide nok tillit til henne i løpet av den tiden det tok å intervjuer henne. Det som ble utfordrende for meg var å prøve å omformulere spørsmålene og å stille oppfølgingsspørsmål som ikke var ledende. Dette opplevde jeg som svært vanskelig fordi jeg opplevde å få veldig korte kommentarer og til og med noen ja nei svar. På forhånd og underveis i intervjuet la jeg vekt på at informanten skulle forstå at de opplysningen de kom med var veldig viktig for meg å få innblikk i siden det var dem som hadde mest kunnskap om det jeg ville undersøke. Jeg tror det var viktig for dem å vite dette fordi de da la opp til å forklare meg i detalj om sosiale medier og fortellinger som hadde oppstått i forbindelse ved bruk av disse mediene. Ved å få en slik anerkjennelse på den informasjonen de satt med håper jeg at de følte at de gjorde noe som var nyttig både for meg og for samfunnet for øvrig.

Transkribering

Transkribering betyr å få det muntlige intervjuet som er tatt opp på båndopptaker over i skriftlig format. Når intervjuet er i skriftlig format er det mer tilgjengelig for analysering, og den struktureringen som jeg gjorde under transkriberingen var begynnelsen på analysen (Kvale og Brinkmann, 2009). Når jeg hørte igjennom intervjuene skrev jeg ned ordrett det jeg og de syv informantene sa. I tillegg noterte jeg når det var pauser, sukk, latter og andre følelsesuttrykk. Jeg var nøye med å markere hvem som sa hva, slik at det ikke skulle bli noen tvil om dette når jeg skulle i gang med analyseringen.

Transkriberingen av de syv intervjuene ga rundt sytti sider med tekst. Transkriberingen gjorde jeg senest et par dager etter intervjuene for å bedre huske intervjuet og stemningen som var i rommet under selve intervjusituasjonen. Etter at jeg hadde skrevet ned intervjuene for hand, skrev jeg dem inn på datamaskinen for å få en bedre oversikt over dem. Da alle intervjuene var transkribert startet jeg med analyseringen.

Analysering og drøfting

Analyseprosessen startet ved endt intervju, og fortsatte med analysering og fortolkning av de ferdige transkriberte intervjuene. Deretter kategoriserte jeg svarene etter de fortolkningene jeg hadde gjort av de transkriberte intervjuene. Jeg brukte det (Kvale og Brinkmann, 2009) kaller for meningsfortetting for å korte ned det informantene hadde sagt i intervjuene til kortere formuleringer når jeg hadde skulle gå i gang med systematiseringen av mitt datamateriale. Det skulle vise seg at fortolkningen skulle bli en mer utfordrende del av analyseprosessen enn jeg på forhånd hadde trodd. Det viste seg at flere informanter som hadde svart på et konkret spørsmål i tillegg hadde vært inne på de samme temaene under andre spørsmål, dermed ble jobben med fortolkningen av kategoriseriene veldig tidkrevende. På en annen side tror jeg den formen på intervjuet som jeg hadde valgt førte til at jeg fikk flere opplysninger om ulike tema fordi de fikk snakke uavbrutt. Datamaterialet ble kategorisert ut fra informantenes svar, og dette resulterte med at de fem temaene jeg hadde plukket ut som kategorier på forhånd måtte gjøres om. For eksempel så var blogging et tema som jeg ikke hadde tenkt å gå så mye inn på i løpet av intervjuene, men den retningen flere av intervjuene tok gjorde at blogging tilslutt ble tillagt et helt avsnitt under kategorien som omhandler selvframstilling. Andre avsnitt som ble til utfra informantenes opplysninger var under temaet om vurderinger av nettbruk, der «Nettet» som sosial læringsarena og nettavhengighet ble tillagt egne avsnitt. Empirien som omhandlet bruk av sosiale medier førte til et nytt avsnitt kalt: Endringer i undervisningen som følge av tidsbruk på nett?

Når alt av datamateriale var ferdig kategorisert ut fra informantenes svar var jeg ute etter å finne likheter og forskjeller i informantens svar under hver kategori jeg fortolket datamaterialet ut fra. Jeg forsøkte å se på om noen av svarene stakk seg ut i forhold til de andre svarene under en kategori. I denne delen av oppgaven har jeg først presentert hovedtendensene for så å trekke frem hovedpoenger også litt mer spesifikt om hva informantene svarte for så å avrunde med en drøfting der empirien blir fortolket gjennom

teorien som er presentert innledningsvis. Et av spørsmålene gikk på at jeg ønsket å undersøke hva informantenes foreldre jobbet med, svarene jeg fikk på disse spørsmålene vurderte jeg som uhensiktsmessig å ta med som en del av funnene da jeg så at disse ikke berørte min problemstilling. I denne delen av prosessen skulle jeg gi dypere og mere kritiske tolkninger av meningsforholdet i teksten enn det teksten i seg selv viser. Informantens forståelse av fenomenet og min fortolkning av fenomenet bunner ut i en ny fortolkning av fenomenet (Kvale og Brinkmann, 2009).

I drøftingen var hensikten å rekonstruere aktørenes fortolkninger ved hjelp av teoretiske begreper. De forkunnskapene jeg tok med meg inn i forskningsprosessen, er med på å prege de fortolkingene jeg har gjort (Gilje og Grimen, 1993). I teoridelen har jeg fokusert på de nettstedene som informantene sier de bruker. De sosiale mediene som de opplyste at de brukte var nettstedene Facebook og blogg, derfor har jeg valgt å fokusere mest på disse.

Etikk og personvern

All vitenskapelig virksomhet krever at man holder seg innenfor visse etiske retningslinjer. Disse retningslinjene omhandler mellom annet informert samtykke, konfidensialitet og konsekvenser (Kvale og Brinkmann, 2009).

Da norsk datavitenskaplig tjeneste (NSD) gav tillatelse (se vedlegg 6) for gjennomføring av prosjektet på bakgrunn av informasjon om problemstilling, intervjuguide og brev om samtykkeerklæring kunne jeg starte undersøkelse prosessen. Når den aktuelle skolen ga tillatelse til å gjennomføre prosjektet måtte jeg få de som hadde meldt seg på undersøkelsen til å levere samtykkeerklæring (se vedlegg 3). Informert samtykke kan man innhente når forskningsdeltageren er informert om hva deltagelsen innebærer angående mål og design, og at deltageren vet at deltagelsen er frivillig og at de kan trekke seg når som helst fra undersøkelsen (Kvale og Brinkmann, 2009).

Konfidensialitetsbegrepet var jeg nødt til å benytte meg av i stor grad når jeg skulle beskrive informantens svar. Kun en av informantene har fått et fiktivt navn fordi jeg valgte å referere mye til hennes utsagn, ellers benevnes de andre kun som en av informantene. Grunnen til at jeg valgte å anonymisere informantene i så stor grad var fordi jeg anså faren for at de kunne bli identifisert som stor siden alle i klassen hadde fått

med seg hvem som meldte seg på undersøkelsen. I analyseringsfasen måtte jeg ta hensyn til hvor dypt og kritisk intervjuene skulle tolkes. I rapporteringsfasen var det viktig for meg å påse at alle etiske hensyn var fulgt fordi jeg ville være sikker på at denne offentlige rapporten, som en masteroppgave, ikke ville medføre uheldige konsekvenser for informantene (Kvale og Brinkmann, 2009).

Validitet, reliabilitet og generaliserbarhet

Validitet

Validitet handler om styrken og gyldigheten til et utsagn. Har jeg undersøkt det jeg i utgangspunktet var ute etter å undersøke (Kvale og Brinkmann, 2009)? Validitet på undersøkelsen ble styrket av å transkribere hvert intervju ordrett. På forhånd hadde jeg pekt ut noen kategorier, men det viste seg nødvendig å bygge denne kategoriseringen på det aktørene svarte. Derfor har jeg valgt å bruke andre kategorier enn jeg på forhånd hadde tenkt, og dette er også med på å styrke gyldigheten i denne undersøkelsen. At det var jeg selv som transkriberte alle intervjuene var med på å sikre at alle intervjuene ble analysert på lik linje. Ved å stille oppfølgingsspørsmål og oppklarende spørsmål på de svarene jeg fikk som var uklare, ble også validiteten på undersøkelsen styrket.

Avslutningsvis ble informantene invitert til å komme med kommentarer og eller andre innspill om temaet sosiale medier. Et annet moment for å vurdere et utsagns validitet er om informanten fremstår som troverdig. Mine vurderinger av dette punktet er at jeg synes at alle mine informanter fremstod som troverdig med de utsagnene de kom med. Disse vurderingene gjorde jeg på grunnlag av måten de fremstod både verbalt og non-verbalt. I rapporteringsfasen var det viktig for meg å komme med en valid beskrivelse av hovedfunnene i undersøkelsen slik at leserne kunne se om jeg faktisk hadde undersøkt det jeg hadde sagt jeg skulle undersøke (Kvale og Brinkmann, 2009). En av informantene klarte ikke å svare på et par av spørsmålene som ble stilt, til tross for at jeg forsøkte å spørre på en annen måte. For øvrig svarte hun på alle de andre svarene. De manglende svarene kan ha ført til at den samlede validiteten på undersøkelsen ble svekket innenfor to kategorier i og med at det var kun seks av informantene som hadde svart på spørsmålet, og ikke syv som i de andre kategoriene. Nå er det imidlertid slik at denne informanten ikke vurderes som den med mest negative erfaringer ved nettbruk, og da kan man si at validiteten ikke er svekket som følge av disse mangelfulle svarene. Andre forskere ville kanskje ha opplevd å få de samme svarene eller mangel på svar slik

jeg opplevde i dette tilfellet. Manglende svar kan være en indikator på at dette var tilfeldig, og da er det et spørsmål om reliabilitet.

Reliabilitet

Reliabilitet handler om pålitelighet. Hvor troverdig fremstår det forskningsresultatet jeg har kommet frem til (Kvale og Brinkmann, 2009)? Denne troverdigheten avhenger av om andre forskere ville ha kommet frem til det samme resultatet som meg ved å anvende den samme metoden som meg. For at mitt forskningsresultat skulle fremstå som pålitelig var det viktig for meg å beskrive hele prosessen fra begynnelse til slutt for å vise hvilken fremgangsmåte som ville være hensiktsmessig å bruke for å etterprøve mine funn (Thagaard, 2009). Ledende spørsmål, så lenge de ikke er bruk bevisst kan svekke reliabiliteten fordi man da kan stå i fare for å legge føringer i informantenes svar. Om resultatet av en undersøkelse vurderes som pålitelig og gyldig gjenstår det å se om disse funnene kan overføres til andre personer eller situasjoner (Kvale og Brinkmann, 2009).

Generaliserbarhet

I min undersøkelse er det ikke grunnlag for å kunne generalisere statistisk utover de syv informantene undersøkelsen baseres på. Det er imidlertid mulig å foreta en skjønnsmessig generalisering der jeg argumenterer faglig sett at tendensene kan ha gyldighet utover mitt utvalg. Ved å vise til forskning som viser det samme som mine informanter sier kan være med på å styrke mine vurderinger om en skjønnsmessig generalisering. Det er ikke snakk om å foreta en global generalisering, men mer om funnene i en intervjusituasjon kan overføres til andre lignende situasjoner (Kvale og Brinkmann, 2009).

Rapportering

Rapportering kan utgis i forskjellige former, i dette tilfellet rapporteres undersøkelsen gjennom en masteroppgave.

Metodekritikk

Her vil jeg reflektere over hva som jeg kunne ha gjort annerledes underveis i prosessen. Jeg ser i ettertid at jeg burde ha brukt lenger tid på utformingen av problemstillingen. Underveis har jeg måttet skrive den om flere ganger. Fra å først ha vært veldig opptatt av å undersøke om ungdoms identitetsdanning fant sted på sosiale medier, endte jeg opp med å ha fokuset en litt annen plass etter at intervjuene var gjennomført. Istedenfor å se på identitetsdanning har jeg blitt mer opptatt av de normene som gjelder for

kommunikasjon og samhandling på sosiale medier. Det er imidlertid ikke uvanlig i kvalitative studier at problemstillingen må justeres eller endres når man har fått tilgang til data (Everett og Furseth, 2012).

Underveis så jeg også at det var utfordrende med semistrukturert intervju fordi informantene da fikk styre retningen av hvor intervjuet tok, og at det da ville være mer arbeidskrevende å kategorisere temaene i etterkant. Nettopp fordi informanten fikk styre retningen på temaet til en viss grad fikk jeg muligens tak på informasjon som jeg kanskje ville ha gått glipp av med en mer stram struktur på intervjuet.

Ser i etterkant at jeg skulle ha vært mer forberedt på alternative spørsmål når en informant svarte kort på et spørsmål. De oppfølgingsspørsmålene jeg måtte ta spontant var i ett av intervjuene ledende og førte til at jeg fikk ja nei svar i to av oppfølgingsspørsmålene. Dette synes jeg var svært uheldig, jeg har derfor valgt å ikke vektlegge det som ble sagt her, fordi det er fare for at det da ville ha vært mine meninger som kom til uttrykk her istedenfor informantens meninger.

Min forforståelse angående sosiale media kan ha gjort at jeg unnlot å spørre inngående om tema som jeg trodde jeg hadde kunnskap om på forhånd. Spesielt angående nettstedet Facebook merker jeg meg at informantene ikke ble spurt om å utdype kommentarer i like stor grad som for andre spørsmål, fordi jeg kjenner godt til dette nettstedet selv og de svarene de gav virket innlysende på meg. De svarene jeg har fått angående bruken av dette nettstedet er imidlertid svært utfyllende slik jeg ser det. Men jeg kan likevel ha mistet noe informasjon fra mine informanter angående erfaringer om nettstedet Facebook. På en annen side kan forhåndskunnskapene mine om dette nettstedet ha vært med på å gi meg innsikt i hvordan jeg skulle stille de rette spørsmålene for å få tilgang til informantenes dypere mening om bruk av nettopp dette nettstedet.

For å styrke validiteten ytterligere kunne jeg ha valgt å la informanten lese igjennom transkriberingen for å få et enda klarere meningsinnhold i de svarene informantene gav. En annen måte for å styrke validiteten kunne ha vært å la informantene komme med forslag til kategorisering etter gjennomlesningen. Ingen av disse grepene ble gjort av tidshensyn til å få levert masteroppgaven på normert tid.

DEL 4: EMPIRI, ANALYSE OG DRØFTING

«Nettet»– ny sosial arena?

Innledning

For å få svar på min problemstilling har informantene blitt bedt om å svare på ulike spørsmål angående sosiale media. Når det gjelder bruk av sosiale media, var min intensjon å avdekke både omfanget og tidsbruken til mine informanter. Deretter prøvde jeg å finne ut av informantenes vurderinger av nettbruk. De ble spurt om hva de betegner både som negative og positive effekter ved å bruke «nettet», og om hvordan de synes foreldrene burde forholde seg til deres nettbruk.

Jeg ville også prøve å se på hvilke normer som gjelder for deres selvframstilling på nett gjennom å se på hva informantene mener er greit og ikke greit å dele på nett.

I teoridelen kom jeg opp med et spørsmål om de nye mediene har ført til at skillet mellom offentligheten og privatsfæren er blitt visket ut? For å få svar på dette ønsket jeg å finne ut om hva informantene synes var greit å dele på nett og hva de ikke synes var greit å dele på nett? Kan ungdommene anvende allerede tillærte væremåter som er akseptert normbruk i andre sosiale arenaer utenfor «nettet», eller må de tilegne seg helt nye normer for kommunikasjon på «nettet»?

I et forsøk på å undersøke eventuelle normbrudd ved bruk av sosiale medier ble informantene spurt om de visste om noen som utga seg for å være en annen på nett enn utenfor «nettet». De ble i tillegg spurt om de ville ha sagt det samme i kommunikasjon på og utenfor nett, og om måten de kommuniserte på avhang av hvem de kommuniserte med.

Bruk av sosiale medier

Omfang

Alle de syv informantene i min studie opplyser at de bruker sosiale media. De benytter seg av nettsteder som Facebook, Twitter, blogg, Tumbler, Msn, Skype, Biip, Google+, Deiligbuts, Interpals, MySpace og YouTube.

En av informantene er innom åtte forskjellige nettsteder på det meste, mens en annen er innom to på det minste. Hun som er innom flest nettsteder sier hun tar i bruk nye nettsteder før de andre i klassen. Selv tror hun at årsaken til dette er at hun får forespørsler om medlemskap fra andre som også liker å prøve ut det som er nytt av nettsteder. Jeg velger å kalle denne informanten «Sara» i denne oppgaven fordi jeg stadig må referere til intervjuet med henne. Jeg oppfatter henne som en nøkkelinformant fordi hun svarer svært utfyllende og informativt på de fleste spørsmålene. Facebook er det nettstedet som alle mine informanter bruker. Det nettstedet som nesten alle også opplyser at de bruker er blogg, ved at de enten leser blogger eller skriver blogg.

Alle mine informanter var altså brukere av ulike nettsteder. Det nettstedet som alle mine informanter var representert på var Facebook. I tillegg leste de aller fleste blogger. Det at alle informantene mine var aktive brukere av forskjellige nettsteder var ikke et oppsiktsvekkende funn. Dette er i tråd med Medietilsynets opplysninger om barn og unges bruk. Medietilsynet (2010) undersøkelser viser at barna bruker «nettet» i gjennomsnitt to timer per dag, der 84 % av tiden på nett brukes hjemme, mens bruken på skolen er på 41 %. Undersøkelsen viser også at tre av fem barn har tilgang til egen pc, mens 90 % av barna har egen mobiltelefon. De mest populære nettstedene er YouTube, Nettby og Facebook. Denne undersøkelsen stemmer godt med det funnene jeg gjorde om at alle mine informanter er daglige brukere av nettstedet Facebook.

Tidsbruk

Et for meg mer oppsiktsvekkende funn enn det at mine informanter var aktive på ulike nettsteder, var den *tid* de var «på nett». De aller fleste av mine informanter opplyser at de er «på nett» hele døgnet, både hjemme og på skolen.

De aller fleste av mine informanter bruker sosiale medier gjennom hele dagen, både på skolen og hjemme. «Sara» som opplyste at hun deltok på åtte forskjellige nettsteder sier at hun er på nett fra hun våkner til hun legger seg. Hun sa: *-Ofte sovne æ foran pcen,*

også våkne æ opp foran pcen. Det første æ gjør på mårran e å sjekke Facebook og det e åsså det siste æ gjør før æ legg mæ!

Alle deltagerne i undersøkelsen hadde tilgang på nett når de var hjemme. Dette benyttet de seg av stort sett hele fritiden sin, både på hverdager og i helgene. Kun en av mine informanter opplyser om at hun har begrensinger på nettbruk hjemme. Hun hadde mulighet til å være opp mot to timer på nett. Da hun ikke ble spurt om dette kom det heller ikke frem av intervjuet om det er foreldrene eller henne selv som har satt denne begrensningen. En av mine informanter sier at hun sitter alt for lang tid på «nettet» gjennom en hel dag. Litt mer konkret angående nettbruk er en annen informant som sier at hun bruker «nettet» 8-12 timer per dag på hverdagene. I helgene er hun som oftest på nett fra hun våkner i 10 tiden til hun legger seg i 23-24 tiden. Hun sier at denne tidsbruken er blitt en vane, og hun presiserer at hun kun bruker Internett når hun ikke har noe annet å gjøre. Hun sier at det første hun gjør når hun våkner om morgenen er å sjekke på nett hva de som bor i Canada og USA har gjort mens hun sov.

De ungdommene jeg har intervjuet bruker mer tid på sosiale medier enn de to timene som Medietilsynet (2010) kunne rapportere angående ungdoms tidsbruk på Internett. At mine informanter går på en medielinje ved en videregående skole som tillater bruk i skoletiden kan være en årsak til at nettbruken er så høyt bland mine informanter. En annen årsak til høyt nett bruk kan være fordi at så mange som 90 % av barna i undersøkelsen til Medietilsynet (2010) har tilgang til mobil. Med utbredelsen av smarttelefoner betyr det at de også kan ha tilgang til Internett. Nå vet jeg ingenting om mine informanters mobilvaner eller valg av mobil, men ser allikevel at dette være en mulig årsak til høyt nettbruk.

I en undersøkelse utført av Berit Skog (2010) av personer i aldersgruppen 12-60 år, med hovedvekt på de mellom 17-18 år viser at Facebook er det nettsamfunnet som er mest populært blant disse sistnevnte brukerne. 47 % av brukerne er innom dette nettsamfunnet flere ganger daglig. Alle mine informanter opplyser at de har brukerprofil på Facebook, så Skogs undersøkelse samsvarer godt med mine funn. En undersøkelse gjort av TNS-gallup viser hvordan nordmenn over 12 år surfer på «nettet» via nettleseren (se grafen under vedlegg 4). Bruken av «nettet» er stort sett jevn utover dagen, de fleste brukerne starter sin surfing i morgentimene fra klokken 07 og avslutter bruken rundt klokken 23. Denne undersøkelsen stemmer også med mine funn angående nettbruk.

Endringer i undervisningen som følge av tidsbruk på nett?

«Sara» sier at det fåtallet i klassen som ikke har profil på Facebook ofte blir brukt som informasjonskanal for hvordan oppgaver de har fått skal løses. Hun sier at de er de eneste som følger med på hva læreren sier. På prøver med Internett tilgang sier hun at elevene chatter med hverandre for å finne løsningene på oppgavene. På enkelte oppgaver har lærerne tatt bort «nettet», og da er det umulig å jukse.

Det kan ligge ubenyttede læringsressurser i å bruke digitale verktøy som Frantzen og Vettenranta (2012) pekte på. Den tiden de bruker på «nettet» skulle i alle fall tilsi at «nettet» er en viktig sosial arena for mine informanter. Mitt spørsmål er da om noe av det som opptar ungdommene på «nettet» kunne ha vært koblet i større grad til undervisningen? Thorvaldsen (Brekke, 2010) sier at den digitale revolusjonen som vi nå er inne i kanskje krever et nytt og mer tilpasset dannelsesbegrep. Er det slik å forstå at de strukturelle betingelsene i skolen burde endres som følge av den sosiale interaksjonen som foregår på sosiale medier i skoletiden? En informant opplyste at de fleste i klassen var på «nettet» i hele skoletiden, og at dette førte til at de gikk glipp av viktig informasjon angående oppgaver de skulle gjøre. En mulig strategi for skolen kan være å endre måten undervisningen blir lagt opp på ved at sosiale medier og «nettet» i større grad blir implementert i undervisningen. En annen strategi for å få elevene til å følge undervisningen er kanskje at læreren tar tilbake rommet i klasserommet ved å koble av Internett tilgangen og å forby mobilbruk i deler av undervisningen. En mulig konsekvens ved nettbruk i undervisningstiden slik mine informanter opplyser at det gjør, er faren for å kunne droppe ut av den videregående opplæringen.

«Sara» synes det er spennende å komme i kontakt med mennesker fra forskjellige land, og å lære seg språket deres. Hun var spesielt opptatt av å lære seg kinesisk og japansk. Hun synes det er greit å lære seg språk hvis man skal jobbe med mennesker fra eller i et annet land. Kanskje språkundervisningen i den videregående opplæringen med kunne ha blitt knyttet opp mot bruk av sosiale medier slik «Sara» beskriver at hun tilegner seg andre språk?

Informantenes vurderinger av nettbruk

Her er informantene bedt om å vurdere både positive og negative sider ved bruk av sosiale medier. «Nettet» som en sosial læringsarena er et avsnitt på positive sider ved bruk, mens nettavhengighet er et eget avsnitt på negative sider ved bruk. I tillegg ble de

spurt om å vurdere hvordan de synes at foreldrene burde forholde seg til de unges bruk av «nettet».

Positive sider ved bruk av sosiale medier

Hovedtendensen er at alle informantene mener at «nettet» er en arena for å holde seg oppdatert på hva som skjer og at det er lettere holde kontakt med vennene sine ved å følge med på ulike nettsted. De fleste synes også at det er lettere å avtale med folk over nett om å gjøre noe sammen på fritiden.

Flere av informantene svarte at de synes det var veldig bra med «nettet» fordi de da kunne holde kontakt med folk i hele verden uavhengig om de hadde penger på kontantkortet på mobilen å ringe for. En informant tror at kontakten blir hyppigere siden denne formen for kommunikasjon er gratis og man får mer kontakt med de som befinner seg langt unna geografisk. En annen informant forteller at Skype er bra fordi da kan man prate med en person samtidig som man kan se den man prater med uavhengig av økonomi og hvor man befinner seg i verden.

En informant sier at det er viktig å få følge med på hva idolene hennes gjør ved å lese om dem på Twitter og Tumbler. Hun synes det er spennende å holde seg oppdatert om alt de fortar seg i dagliglivet. Hun opplever det spesielt positivt at hun kan kommunisere med idolene sine. En gang har hun opplevd å få svar fra manageren til en av idolene sine. Dette synes hun var veldig stort og morsomt. På disse nettstedene møter du andre som også er fan av en artist eller band som du selv liker. Hun sier at de man begynner å prate med inne på slike sider kan være et utgangspunkt for kontakt på andre nettsamfunn senere.

En av informantene sier at å utveksle bilder og dokumenter med andre er enklere når man har tilgang på nett, fordi man da slipper å oppsøke den personen som man skal dele med. Dermed skjer ting mer effektivt ved at man sparer tid, sier en av informantene. Et fåtall nevner at det kan være veldig tidsbesparende å spørre alle vennene sine samtidig på nett om det er noe man vil finne ut av.

Ei anna sier at hun synes det er veldig positivt at du kan være sin egen redaktør som selv kan bestemme hva du vil dele på nett.

Flere informanter opplyser at det er lettere å holde kontakt med både venner som bor langt unna og venner som bor i nærheten ved å kommunisere på nettstedet Facebook.

Mange av informantene opplyste at de likte å være på Facebook fordi de da kunne holde seg oppdaterte på vennenes liv. Mine funn angående hvorfor ungdommene liker å kommunisere via Facebook stemmer med en undersøkelse Skog (2010) gjorde kalt *Digitale trendsettere*.

Giddens og Eriksen (1997) sier at forholdet mellom tid og rom er forandret ved at tiden ikke nødvendigvis er knyttet til et sted. En av informantene sier at vi nå kan kommunisere med hverandre uavhengig av tid og rom. Hun synes det er bra å kunne holde kontakt med venner og familie som oppholder seg i en annen verdensdel. Flere av informantene sier også at kommunikasjonen med de som bor i nærheten øker, spesielt siden denne kommunikasjonen er gratis. Giddens og Eriksen (1997) nevner også at alt nå skjer med en ekstrem hastighet på alle områder i livet. Dagens ungdommer har nå muligheten til å oppdatere seg om hva som er «in» på ulike områder, nyheter og hva hver enkelt person foretar seg hurtigere enn det de kunne før Internett kom. Et par av informantene sier at ting skjer mer effektivt ved å bruke nett, og at man da sparer tid. De sier også noe om at det når er mulig å nå ut til mange flere samtidig, istedenfor å spørre en og en om man lurer på noe.

En annen informant sier at hun nå har muligheten til å kommunisere med idolene sine selv om de befinner seg på en annen kant av verden og i en helt annen tidssone enn det vi gjør. En gang fikk hun respons hos manageren til favoritt bandet sitt, og denne tilbakemeldingen betydde veldig mye for henne. Som hun selv sier så får disse stjernene mange tusen tilbakemeldinger på noe av det de deler, og sjansen for å få svar fra dem da er minimal. Når hun allikevel var plukket ut som en av dem som fikk svar, tror jeg at dette ble tolket av henne som en indikasjon på at det hun hadde skrevet ble oppfattet som viktig. Hun fikk i alle fall tilbakemelding om at det hun hadde skrevet var verdt å svare på. Selv om denne tilbakemeldingen ikke var fra en signifikant annen (Guldbrandsen, 2009) viser mine funn at den hun fikk tilbakemelding fra var en viktig annen for henne. «Nettet» kan være en arena for å kommunisere med viktige andre som en ikke møter hver dag i situasjoner ansikt til ansikt. Hun sier videre at på idolenes egne sider kan hun komme i kontakt med andre fans, og at denne felles interessen kan senere utvikle seg til mer kontakt via andre nettstedene. Den måten hun opptrer «frontstage» på disse sidene har noe å si for om andre ønsker mer kontakt. En del av den kulturelle identiteten formes kanskje ved at hun viser hvordan smak og stil hun har ved å være medlem av ei slik gruppe (Østerud og Skogseth, 2008). Mead (Guneriusen, 1999) snakker om signifikante

symboler som betyr at vi har en felles mening om noe som i dette tilfellet vil være lik musikk smak I en undersøkelse kalt *An Experimental Study of the Small World Problem* (Travers og Milgram, 1969) sier også noe om at verden ikke er så stor. Disse undersøkelsene ble gjort så tidlig som i 1967, og viste da at det var cirka seks bekjentskapsledd mellom to tilfeldige personer i USA. Kontakten min informant ovenfor fikk med manageren til favorittbandet sitt viser kanskje at verden har blitt enda mindre etter at Internett og de sosiale mediene kom på banen? Avstanden i form av tid og rom er kanskje ikke så stor lenger mellom de som blir sett på som kjendiser og «vanlige folk». Man har fått et felles møtepunkt ved å bruke nettstedet som Facebook og Twitter som informanten ovenfor var inne på.

«Nettet» som sosial læringsarena?

«Sara» sier at hun tillater seg å bli mer åpen på nett enn i situasjoner ansikt til ansikt. Hun sier at hun er veldig sjenert på andre sosiale arenaer utenfor nett, og at hun derfor bruker «nettet» som et springbrett for å være mer utadvendt i kommunikasjon som foregår i situasjoner ansikt til ansikt. Hun sier at hun tester ut seg selv ved å snakke på nett slik hun ikke våger å gjøre utenfor «nettet». For noen kan det være lettere å begynne å snakke på nett enn i situasjoner ansikt til ansikt. «Sara» sier at hun har lært over «nettet» hvordan man tar kontakt med folk, og tror at hun kan bruke denne lærdommen i livet utenfor «nettet» for å opprette kontakter som senere kan bli hennes venner. Hun sier:

-No kan æ stoppe noen i gata å si: - Hei æ kjenne ikkje dæ, men du ser kul ut! Sånn va æ ikkje før. Æ bare innså at det va ikkje farlig å snakke me folk på nett, så da kunne æ gjøre det i virkeligheta åsså. Æ har jo ingenting å tape på det!

En annen informant opplyser også at hun har fått venner utenfor nettverden ved hjelp kommunikasjon på sosiale medier.

Ziehe og Stubenrauch (2008) sier at samfunnet har lagt opp til at det er opp til hver enkelt å finne ut av hva man vil gjøre med livet sitt. Kanskje det er dette «Sara» gjør når hun velger å lære seg mange ulike språk ved hjelp av Internett om dette skulle bli krevd i en fremtidig jobb. Det virker som om hun holder alle dører åpen for fremtiden sin. Selv om Ziehe og Stubenrauch (2008) sier at det er opp til oss selv å velge hvilken retning man vil ta er det kanskje ikke slik i realiteten. Ungdommene kan bli forhindret i å

komme inn på de studiene de ønsket, og å få den jobben de drømmer om. Sett fra denne synsvinkelen kan det være at denne valgfriheten ungdommene står ovenfor er fiktiv?

Hun regulerer uansett sine ytringer i ansikt til ansikt-situasjoner ved hjelp av de tilbakemeldingen hun har fått fra andre ved å kommunisere på nett. Vellykket perspektivtaking på nett blir dermed en betingelse for vellykket kommunikasjon både på nett og i andre samspillsituasjoner ansikt til ansikt (Thuen og Vaage, 1997:105). Hun sier selv at hun bruker «nettet» som en øvingsarena for å finne ut av hva som er akseptert i opptreden ansikt til ansikt? Hun sier selv at hun opptre på nett på en måte som hun ikke ville ha gjort ansikt til ansikt. Hvis hun får positive tilbakemeldinger på sin opptreden fra medlemmene på for eksempel Facebook, overfører hun denne erfaringen til en opptreden ansikt til ansikt. Dreyfus (2009) sier at man kan eksperimentere på «nettet» for å finne ut av hvordan kommunikasjon som fungerer best for en, nettopp slik «Sara» gjør det.

I følge Guneriussen (1999) sier Mead at signifikante symboler er med på å bestemme hvordan man uttrykker seg til andre. Stabile samhandlingsmønstre opptre når rolleinnhaverne har en gjensidig oppfatning av hva som er akseptert i kommunikasjon. Om «Saras» samhandlingsmønstre er stabile avhenger kanskje av hvor lenge hun har kjent personen hun kommuniserer med og hvor godt hun kjenner denne personen. Det kan være at en signifikant annen er den som gir henne best pekepinn for hvordan hun skal ta erfaringer fra kommunikasjon på «nettet» ut til kommunikasjon ansikt til ansikt? Det er samtidig viktig å tenke på at selv om en person i et nettverk til en ungdom ikke er en signifikant annen kan denne personene være en viktig annen for denne aktøren som jeg også var inne på ovenfor. Kort oppsummert er det kanskje slik at «Sara» bruker «nettet» som en arena for identitetskonstruksjon ved at hun her forteller historien om seg selv (Giddens og Eriksen, 1997)?

«Sara» sier at hun er mer sjenert i kommunikasjon ansikt til ansikt enn på nett. Hun sier at hun overfører den lærdommen hun får av å kommunisere på nett til andre situasjoner utenfor «nettet», og at dette gjør hennes mer dristig i kommunikasjon ansikt til ansikt. Forest og Wood (2012) siterer Jonathan Dalton i en forskningsrapport kalt *When Social Networking Is Not Working Individuals With Low Self-Esteem Recognize but Do Not Reap the Benefits of Self-Disclosure on Facebook* og sier at: «*Shy people have difficulty finding topics to talk about...Facebook gives you a starting point*».

Å finne en innfallsvinkel for å starte en samtale kan sikkert også være utfordrende for personer som ikke er sjenerte. Jeg synes derfor sitatet ovenfor tegner et godt bilde av hvorfor noen, deriblant «Sara», sier at det er lettere å kommunisere med andre mennesker ved hjelp av sosiale media enn i andre situasjoner ansikt til ansikt om man er sjenert.

Nå vet jeg ikke om «Sara» har lav selvtillit, men den samme forskingsrapporten sier noe om de som har det. Rapporten sier at de med lav selvtillit får en mulighet til å komme i kontakt med folk lettere når de bruker Facebook. Forskningen viser at de med lav selvtillit må vokte seg for å legge ut negative oppdateringer om seg selv fordi dette kan bli oppfattet negativt av leserne (Forest og Wood, 2012).

Som svar på det Ziehe og Stubenrauch (2008) sier om at det som før var sekundærerfaringer nå har blitt primærerfaringer kan man trekke en parallell til noe en av mine informanter sa om at ungdommer, foreldre -og besteforeldregenerasjonen nå er å finne i et og samme rom, nemlig Facebook. Før var dette mer adskilt. Ungdom får nå et innblikk i erfaringer som voksne har gjort seg. De får kanskje sett bilder av fulle mennesker på Facebook lenge før de selv har startet utforskning med alkohol? Ungdommene får et innblikk i det som er ment for voksenverden, for eksempel beskrivelser av ekteskapet og hvordan det er å være foreldre. Vi som voksenpersoner får på den annen side også innblikk i ungdommens verden på en helt annen måte en vi gjorde før ved å lese det de unge deler på sosiale medier.

For «Sara» har «nettet» fungert som en læringsarena i og med at hun regulerer sine ytringer utenfor «nettet» gjennom de tilbakemeldingene hun har fått på «nettet». For henne kan man kanskje si at hun har vært igjennom en identitetsutvikling? Hun sier selv at hun har blitt tøffere i situasjoner ansikt til ansikt og at hun er mindre sjenert i disse situasjonene enn det hun var før hun begynte å bruke «nettet» aktivt i kommunikasjon med andre mennesker. Helt konkret betyr dette at den eksisterende personligheten hos «Sara» har blitt endret og/eller utviklet som følge av hennes bruk av sosiale medier. Denne endringen har skjedd som følge av den interaksjonen og kommunikasjonen hun har vært en del av. Krange og Øia (2007) sier at den personlige utviklingen av personligheten dannes på grunnlag av den meningsproduksjonen som ungdommene har imellom seg. De siterer også Thezchner (Krange og Øia, 2007) som sier at identitet dreier seg om hvordan individet ser seg selv i en sosial sammenheng. Gjennom sosial

deltaking på sosiale media har «Sara» vært igjennom en utvikling av sin identitet, og fått en økt forståelse av seg selv og samfunnet for øvrig. «Nettet» har fungert som en aktiv dannelsesaktør (Brekke, 2010). Som «Sara» selv sier har personligheten hennes skiftet fra å være veldig innadvendt til å bli mer utadvendt i situasjoner utenfor «nettet» ved hjelp av kommunikasjon som har foregått på «nettet». Dette identitetsarbeidet er noe som må produseres og vedlikeholdes gjennom et fortløpende refleksivt arbeid i følge Krange og Øia (2007). Selvutvikling innebærer at individet må tilpasse seg de ulike normene og reglene som gjelder i ulike sosiale situasjoner slik som «Sara» har gjort i sitt identitetsarbeid (Østerud og Skogseth, 2008). Selv om «Sara» sier at hun har lært seg hvordan vellykket perspektivtaking fungerer utenfor «nettet» gjennom å kommunisere på «nettet», hadde hun sannsynligvis med seg egne normer for kommunikasjon og samhandling gjennom den oppdragelsen hun hadde fått hjemme.

Normbrudd ved bruk av sosiale medier

Hovedtendensen her er at mine informanter ser farene man kan utsette seg for om man ikke er kritisk i sin bruk av sosiale medier. Spesielt er de opptatt av å unngå kontakt med personer som har uærlige hensikter.

De sier det er lett for en voksen person å komme i kontakt med unge jenter via felles kjente på Facebook. Det er spesielt lett å få kontakt om noen brukere har åpen profil. De sier at en annen vanlig fremgangsmåte for å komme i kontakt med ungjenter på er å opprette falsk profil og å legge ut bilde av en unggutt som voksenpersonen utgir seg for å være.

«Sara» som er den av informantene som bruker flest medier sier mye om farene ved å ikke ha lukket profil. Hun sier at en med uærlige hensikter kan få mye informasjon om en bruker om de får tilgang til denne personens Facebook profil. Da får denne voksenpersonen i verste fall opplysninger om navn, fødselsdato, bosted, e-mail adresse, mobilnummer, utdanningssted, oppdateringer om hvor man befinner deg til enhver tid og hva man planlegger å gjøre. Hun sier: *-Ei venninna av mæ blei oppsøkt av en sånn, han driv å terrorisere ho. Plutselig dukka han bare opp. Politiet gjorde ingenting.*

«Sara» sier videre at det er veldig farlig med det nye som er kommet på Facebook nå med oppdateringer om hvor du er til enhver tid. Hun har lest i media at noen har blitt voldtatt av en som har oppsøkt ungjenter på nett. På tross av denne kunnskapen opplyser

«Sara» at hun bruker å møte ukjente personer som hun har blitt kjent med på nett. Hun sier:

-Æ har og liksom sku møte folk...åsså har æ gjemt mæ på en ainna plass (...) så ser æ helt til det kommer noen dær. Hvis det ikkje va han æ hadde prata til så går æ.

En av de andre informantene opplyser også om en lignende hendelse der ei venninne ble oppsøkt av en ukjent mannsperson. Han fant ut hvilken skole hun gikk på ved å lese på bloggen hennes. Hun sier at det derfor veldig skummelt å ha blogg hvis man ikke er kritisk med hva man legger ut. Denne mannen møtte opp på skolen hennes med en koffert full av bilder han hadde funnet på nett av henne. Hun fortalte at han hadde blitt betatt av henne, og hadde til og med ei forestilling om at de kjente hverandre. Denne saken ble anmeldt til politiet, som kunne fortelle at han var en psykisk ustabil person som var en kjenning av dem. Min informant fortalte at denne historien om hennes venninne gjorde henne skikkelig redd. Hun sier videre at dette er en av årsakene til at hun er meget kritisk til bruk av sosiale medier og at hun har valgt å avstå fra å opprette en egen blogg. En annen informant er også kritisk i sitt nettbruk, hun sier at man kan risikere ganske mye med å legge ut bilder på nett, fordi disse bildene kan bli lastet ned for så å bli delt på nettstedet YouTube eller andre nettsteder.

Ei av mine informanter forteller at hun måtte be lillesøsteren sin om å fjerne seg fra Facebook da noen pedofile prøvde å få kontakt med barn. Fremgangsmåten de brukte var å få alle til å legge til favoritt tegneseriefiguren sin som profilbilde. De pedofile antok at de som endret profilbilde kunne være barn, og om dette barnet i tillegg hadde åpen profil, kunne de være et lett offer sier hun videre.

Flesteparten av informantene snakker om viktigheten av å være bevisst på å bruke personverninnstillinger på Facebook for å adgangsregulere hvem som skal få innsyn på din Facebook profil. Ungdommene er bevisst på dette med nettvett, og viser dette med at de skiller mellom situasjoner «på nett» og ansikt til ansikt. De sier at de er forsiktige med hva de legger ut på nett og hvem som skal ha innsyn på deres personlige nettsteder. Overført til Goffmans (1992) teatermetafor kan jeg si at de er forsiktige med å vise frem sitt privatliv «frontstage». De er selektiv med hvem som skal ha innsyn på den private arenaen ved bevisst å hindre innblikk fra uvedkommende. Med å ha nettvett kan man kanskje si at ungdommen har utviklet en egen literacy for å mestre redskapene og

konteksten til en kultur som de ulike nettstedene kanskje er (Østerud og Skogseth, 2008)?

At noen personer med uærlige hensikter tillater seg å kontakte unge jenter via nett er kanskje fordi de ikke trenger å forholde seg til personene ansikt til ansikt, og derfor velger å gå over noen grenser for hva som er normen i kommunikasjon utenfor «nettet». Løgstrup sier ifølge Vetlesen og Henriksen (2003) at vi ikke forholder oss likegyldige til de vi møter ansikt til ansikt på grunn av den «etiske ladede nærheten». Den «sterke gjensidigheten» det fysiske møtet kan gi er motsatt fra den «svake gjensidigheten» der aktørene kun møtes gjennom en tekst slik man gjør i samhandler på «nettet» (Vetlesen og Henriksen, 2003). Meyrowitz (1985) sier også at det er lettere å opptre upassende om man ikke ser den man kommuniserer med.

«Sara» gir uttrykk for at hun har nettvett, men på tross av dette sier hun at hun har møtt noen ansikt til ansikt som hun har blitt kjent med via ulike nettsider. Noen ganger har hun opplevd at det er en annen som møter opp enn den hun trodde det skulle være. Er det spenningen hun er ute etter, og/eller er det et resultat av at foreldrene ikke har tid nok til henne som Ziehe og Stubenrauch (2008) sa noe om, og at hun uttrykker et behov for å «bli sett»? Å bli sett av andre, uansett hvem det er av, er kanskje det som spiller en rolle for min informant? Eller tar hun bare den risken fordi hun oppfatter disse møtene som for spennende til å la være? Hva ligger i denne spenningen i så tilfelle?

Nettavhengighet

Et annet faremoment som mine informanter trekker frem er muligheten for å bli avhengig av å være på nett. «Sara» sier at spill på nettsteder som for eksempel Facebook kan være veldig avhengighetsskapende. Moren til en av hennes venninner er avhengig, hvis hun våkner i løpet av på natta, setter hun seg ned for å spille. Hun sier videre at det er viktig å ikke «flytte inn» på Facebook, fordi det kan ødelegge for veldig mange ved at livet blir styrt av det. Hun har opplevd at noen sier at de ikke kan være sammen med noen, for så å oppdage at de heller valgte å være på Facebook. Hun sier at det kan virke sårende for enkelte at noen prioriterer slik.

I forhold til avhengighet kan «Sara» fortelle om en hendelse som skjedde henne selv sist sommer. Hun fikk nett-trøbbel og ble helt gal som følge av dette. Hun visst ikke helt hva hun skulle gjøre uten nett tilgang. «Sara» sier at det skremte henne at hun ikke kom på å gå ut å finne på noe før det hadde gått mange dager. Man skulle tro at hun ble litt mer

bevisst på tidsbruk av «nettet» etter denne hendelsen, men det virker kanskje ikke slik siden hun tidligere har sagt at hun sitter på «nettet» fra hun våkner til hun legger seg. «Saras» utsagn om eget nettbruk kan indikere at hun er avhengig av å være på nett selv om hun ikke selv sier noen om dette. Turkle (1997) sier som nevnt at en persons bruk av Internett kan sammenlignes med en persons bruk av rusmidler, fordi den er så avhengighetsskapende. En informant sier at hun trur ikke hun hadde klart seg en hel dag på skolen uten å få være på nett, spesielt ikke om hun har lagt ut noe på statusoppdateringen på Facebook. Hun sier at hun ikke får roet nervene før hun har sjekket om hun har fått noen tilbakemeldinger på det hun har delt.

«Sara» er den av informantene som kommer med flest bekymringer over bruk av sosiale medier. Som nevnt ovenfor sier hun at det kan være problematisk på skolen da man kan gå glipp av undervisning og viktige meldinger fra læreren som følge av nettbruk. «Sara» sier også at en annen fare ved bruk av Facebook er at du fort kan glemme når noen har bursdag. De som ikke er på Facebook, som min egen pappa, kan fort gå i glemmeboka. – *Facebook stjæl hukommelsen din med at dein huske bursdager for dæ.*

Nettavhengighet oppfattes som et faremoment og negativt aspekt ved bruk av sosiale media i følge mine informanter. «Sara» forteller at hun ble helt desperat når hun ble uten nett for en tid tilbake. Er det dette behovet for å bli sett ved å vise deler av seg selv på nett som egentlig hører hjemme på en «backstage» arena kom til uttrykk hos «Sara»? Eller er det et behov for å få innblikk i andres «backstage» ved å se deres «backstage» «frontstage» på «nettet»? Innblikket man får av en persons «backstage» område er kanskje større om man oppdaterer seg på denne personens statusoppdateringer på Facebook enn det ville ha vært om du møtte denne personen tilfeldig utenfor «nettet»? Kun en av informantene opplyser at hun har kjennskap til noen som har blitt avhengig av å spille spill via nett. Skog (2010) sier det er de yngste brukerne under 16 år som er mest avhengige av nettspill, mens de over 23 år er minst avhengig av å spille. De som spiller nettsillet World of Warcraft (WoW) er de som er mest avhengig av å spille. Årsaken til denne avhengigheten kan være at når de spiller WoW er de en del av et sosialt nettverk hvor de må samarbeide for å klare et oppdrag (Skog, 2010). Ved å være aktive på Facebook er man jo også en del av et sosialt nettverk som i tillegg tilbyr spilltjenester som man må samarbeide om for å klare et oppdrag, kan dette også være en av årsakene til at Facebook er det nettsamfunnet som er mest populært?

En av informantene synes det er mer spennende å ha overnattingsgjester om de kan sitte med hver sin pc og samtidig se på en film. Da kan vi finne artige ting som vi kan vise til hverandre. Det blir mer oppfinnsomt om vi har «nettet» på. Hun avslutter med å si: - *Vi er sosial selv om vi er på nett.*

Denne informanten sier at hun surfer på nett og ser på film samtidig, også kalt multitasking. Et interessant spørsmål i ettertid er om multitasking blir sett på av ungdommene som det samme som å være sosial? Som et svar på dette sier informanten som det refereres til ovenfor, at det blir mer kreativt å være i lag og se på film om man har hver sin pc, fordi da kan man vise hverandre artige ting man finner på nett. TNS-gallup (se grafen, vedlegg 5) har gjort undersøkelser som er i tråd med det min informant opplyser. TV og Internett er de medieaktivitetene som oftest skjer parallelt blant brukere som er i aldersgruppen 12-29 år. De har funnet tendenser som sier at det er blitt vanlig å se på tv samtidig som de surfer på Internett. Inntil 11 % av de i aldersgruppen ovenfor bruker disse mediene parallelt på kveldstid mellom 20-22. Hun avslutter dette utsagnet med å si at de er sosiale selv om de surfer på nett. Det som imidlertid ble litt uklart i dette utsagnet var om hun mente at de var sosial på ulike nettstedet samtidig som hun og en venninne var sosiale med hverandre og at de befant seg i samme rom? Utfra konteksten forstod jeg at hun mente at de var sosiale med venner i ansikt til ansikt-situasjoner selv om de samtidig var på nett. Et interessant spørsmål som reiser seg her er om disse ungdommene er avhengige av å være på Internett siden de sier at de ser film og samtidig er på «nettet»?

Hvordan burde foreldrene forholde seg til de unges nettbruk?

Hovedtendensen her er at alle mine informanter sier at foreldre bør følge med på hva ungene deres holder på med på nett. Det de spesielt trekker frem er at foreldrene bør være oppmerksomme på er *hvem* de kommuniserer med via sosiale medier.

De fleste er enige om at foreldrene bør ha en viss kontroll over barnets nettbruk. Hvor mye kontroll de trenger avhenger av barnets alder og modenhet. Samtidig som de ønsker innsyn ber de også om rett til privatliv.

«Sara» som er innom de fleste nettstedene er den av informantene som sterkest råder foreldrene til å følge med på hva ungene deres gjør på nett. Hun sier:

- De e foreldran sitt ansvar å forebygge at ikkje dattera di blir skremt for livet av nåkka fordi du ikkje passa på. Mange onga har ikkje den logikken, dem poste aillt på Facebook!

Foreldrene burde være forsiktig med å legge seg oppi *hva* ungdommene skriver, men heller følge med på *hvem* de kommuniserer med. Denne kontrollen bør foregå helt til ungen har lært seg gode regler for bruk av internett. Når ungdommene er rundt 15-16 burde de ha rett til litt mer privatliv sier en annen informant.

Hun som helt i begynnelsen av undersøkelsen opplyste at hun bare brukte «nettet» cirka to timer på fritiden er kanskje den som synes det er mest greit å bli overvåket av foreldrene ved nettbruk. Hun sier:

-Det kan skje så mye rart som æ va inne på i sta. Det e viktig å sette grenser for ongan om kor lenge dem får lov å være på nett. Det e viktig å finne ut ka dem håll på me på nett (...). Mamma har alltid fått vite ka æ gjør på nett (...). Æ har aldri sletta nåkka. Æ synes det e greit fordi da vet ho ka æ holder på me. Men æ skjønne at det kain være vanskelig fordi det kan være mange som ikkje har den tilliten.

En av de andre informantene sier dette: *- Dåkker såkalte eksperter burde ikkje være så redd for det her me nette. Hvis man lage en konto på Facebook, så e det jo egentlig ikkje så ille.* Samtidig som hun kom med dette utsagnet ba hun om at foreldrene burde følge med på om deres barn hadde det bra mens de var på nett.

For å begynne med de siste først fordi hun var den eneste som både synes det var greit med innsyn samtidig som hun ba oss eksperter om og ikke bekymre oss sånn for ungdommenes nettbruk. Det hun ba om var at foreldre måtte følge med om ungen deres hadde det bra på «nettet». Betyr det at hun har opplevd selv eller sett andre har blitt utsatt for noe negativt? De rådene reddbarna.no og nettstedet dubestemmer.no sier de samme som de fleste ungdommene sier når de ber foreldrene følge med på hva barna deres foretar seg på nett. På disse nettstedene er det informasjon om hvordan foreldre, lærere og andre som er i kontakt med ungdommer kan lære dem nettvett og regler for personvern.

Medietilsynets (2010) undersøkelser sier imidlertid at litt over 50 % av barna har forbud fra foreldrene til både å møte noen de har blitt kjent med på nett og å gi ut personlige opplysninger til noen på nett. Denne undersøkelsen viser at mange av de som vokser opp i dag har et sunt forhold til «nettet» mens det enda er litt i underkant av 50 % som enda

har en vei å gå når det gjelder å lære seg gode regler for bruk av «nettet». En annen del av undersøkelsen viser at barna oppgir at de har mye alenetid på nett, men foreldrene sier at de for det meste sitter sammen med barna når de er på internett. 23 % av barna sier at de har brukt «nettet» uten lov. Dette sprikende synet kan tyde på at foreldrene ikke har så god kontroll på barnas nettbruk.

Flere av informantene sier noe om at venner av dem har blitt oppsøkt av personer med uærlige hensikter som følge av ukritisk nettbruk. Disse opplysningene kan støttes opp av undersøkelser Medietilsynet (2010) har gjort. Undersøkelsene viser at en av fire barn har møtt noen som de har kommet i kontakt med på «nettet» utenfor «nettet». Denne andelen er høyere enn foreldrene tror. Hele 23 % av informantene i undersøkelsen hadde blitt kontaktet av personer de ikke kjente som prøvde å få vite personlige data om barnet. Kun 5 % av barna opplyste at de hadde gitt fra seg slik informasjon.

Ziehe og Stubenrauch (2008) sier at barna nå er mer overlatt til seg selv enn de var før, dette kan være en av årsakene til at ungdommene har såpass lett tilgang til «nettet» som de forteller. Det er som nevnt kun en av informantene som har begrenset tilgang til «nettet» på fritiden. I ettertid undrer jeg meg på om hun er mer sosial og bruker med tid på sosial interaksjon ansikt til ansikt enn mine andre informanter som ikke har en slik begrensning på nettbruk? Kan denne begrensningen på en annen side føre til at hun blir en «illiterate person» (Østerud og Skogseth, 2008) som står i fare for å bli ekskludert fra venneflokken fordi hun ikke er like oppdatert som andre om det som skjer i omgangskretsen hennes er? Med oppdatert mener jeg både kunnskaper om ny teknologi og oppdateringer om det sosiale som skjer i venneflokken. I motsatt tilfelle kan man jo lure på om de som sier at de sitter på dataen hele dagen står i fare for å bli «illiterate persons» om det som skjer i kommunikasjon mellom mennesker utenfor «nettet»?

Det som er verdt å merke seg er at det er bare hun som selv har begrensninger på bruk av Internett hjemme som råder andre foreldre til også å innføre en slik regel for sine ungdommer. Det kan være at hun ser at hun får gjort mer av andre ting som foregår utenfor «nettet» fordi hun bruker mindre tid på nett enn sine jevnaldrende? Hun får kanskje møtt sine venner mer i situasjoner ansikt til ansikt enn de som tilbringer mer tid på «nettet» enn henne? Kanskje hun har det motsatt av hvordan Ziehe og Stubenrauch (2008) sa om at barna nå er overlatt mer til seg selv? Hun uttrykker at hun og hennes

mamma har et forhold basert på åpenhet og tillit, som kan være en indikasjon på at hun tilbringer en del tid sammen med sine foreldre.

«Sara» som er mest aktiv på ulike sosiale media anbefaler foreldrene om å følge ekstra godt med på ungdommens nettbruk. Som hun sier ovenfor så har hun selv utsatt seg for fare ved å møte fremmede utenfor «nettet». Disse personene hun møter er jo ikke alltid de som de sier at de er. Turkle (1997) sier at det er veldig lett for en person å fremstå som en annen enn seg selv på nett.

Undersøkelser gjort av TNS-gallup som også er referert til ovenfor (se grafen, vedlegg 4) viser at alle nordmenn som er over 12 år surfer mest på «nettet» fra klokken 07 om morgenen til klokken 23 på kvelden. Dette kan være en indikasjon på hvilke forbilder dagens unge har. Om mine informanters foresatte sitter på Internett i denne tidsperioden, er det kanskje lettere at barna får denne vanen eller uvanen?

«Nettet»- arena for selvfremsstilling?

Selvfremsstilling på nett

Tendensen når det gjelder selvfremsstilling er at informantene opplever at enkelte personer har større behov enn andre å dele på nett.

En av informantenes Facebookvenner kan ha opptil fem, seks statusoppdateringer på Facebook på en dag. Hun sier at det kan føre til at ingen bryr seg om hva de skriver fordi det de formidler handler om hverdagslige ting som alle andre også gjør, men som de ikke velger dele på «nettet». Hun sier at det er mer interessant å høre om noe som ikke alle gjør hver dag. Dem skriver litt om hva dem har gjort, hvordan spill de spiller nå og hva de skal spise til middag sier hun. Årsakene til hvorfor noen ønsker å dele forskjellige ting på nett omhandler kanskje behov for å få oppmerksomhet, sier ungdommene. De tror de gjør det for å få positive kommentarer fra andre på nett. En informant sier at hun tror andre velger å legge ut om seg selv fordi de er veldig sosiale i situasjoner ansikt til ansikt. Ei annen jente sier hun tror folk har behov for å legge ut informasjon om seg selv fordi de kjeder seg.

En av informantene sier at hun aldri bruker å oppdatere sin egen status fordi det er så mange som deler så mange private ting. Hun bruker heller å dele enten via chatten eller en personlig melding fordi andre ikke får se det hun skriver. En annen informant opplever irritasjon over at mange deler veldig mange uinteressante ting, derfor har hun

valgt å fjerne oppdateringene deres fra veggen sin. Ved å blokkere slipper hun å få oppdateringer om denne personen, dette kan gjøres utenat personen som blir blokkert vet om dette. Hun sier videre: *-Dæm e jo litt rar i virkeligheta også. Ja man vil jo ikkje være vænn me dæm. Dem e sånne bekjente som æ ikkje har så mye me å gjøre.*

En hun har blokket har lagt ut mange undertøysbilder av seg selv. Hun tror de gjør det for å få oppmerksomhet, og da spesielt fra guttene.

– Dem e vel så fornøyd me sæ sjøl at dem må vise frem sæ sjøl. Det bruke jo å være sånne me dårli selvtillit også, som treng bekreftelsa at dem e fin. Da trur æ dem får bedre selvtillit.

Kun «Sara» opplyser at hun er en slik som ofte bruker å oppdatere både på Facebook og på bloggen sin. Hun sier at hun deler mange humoristiske bilder og tekster. Hun får tilbakemeldinger fra vennene sine om at det hun deler er morsomt.

Hoem og Schwabs (2010) sier at selvframstillingens formål er å legge ut fordelaktige opplysninger om seg selv. På nett er det derfor spesielt viktig å tenke på hva de deler fordi det kan bli vanskelig å fjerne det senere og de når ut til mange samtidig.

Informasjonen vi deler kan nå ut til både de som er signifikante andre og de som ikke er signifikante andre. De signifikante andre som vi kanskje kjenner godt vet kanskje mer om de opplysningene vi deler er sanne eller ikke (Guneriussen, 1999). En forskning kalt *Facebook Profiles Reflect Actual Personality, Not Self-Idealization* (Back mfl., 2010) viser som tittelen avslører at vi forteller sannheten om oss selv på Facebook. Denne undersøkelsen er gjort i USA der ungdommer mellom 17-22 år er brukt som informanter. *Accordingly, the extended real-life hypothesis predicts that people use OSNs (on-line social networking sites) to communicate their real personality* (Back mfl., 2010:35). Som en kontrast til denne undersøkelsen har jeg tidligere nevnt at Turkle (1997) sier at det er lett å utgi seg på «nettet» som en annen enn man er utenfor «nettet».

Mine informanter sier at de og andre deler fra livet sitt på nett fordi de kjeder seg og for å få oppmerksomhet. «Sara» sier at hun bruker å få mange positive tilbakemeldinger om det hun skriver. Det kan være årsaken til at hun velger å dele mye av sitt «backstage» område «frontstage» på veggen på Facebook og via bloggen hennes.

Forskningsrapporten «*Mirror, Mirror on my Facebook Wall: Effects of Exposure to Facebook on Self-Esteem*» (Gonzales og Hancock, 2011) konkluderer med at positive

tilbakemeldinger på Facebook kan bidra til sterkere selvtillit. For «Sara» er det kanskje også slik at hun får mer selvtillit ved å få positive tilbakemeldinger? Undersøkelsen er basert på college-studenter i USA. Rapporten sier imidlertid ingenting om langtidseffekten av å bruke Facebook. (...) *Facebook has a positive effect on self-esteem relative to a traditional objective self-awareness stimulus* (Gonzales og Hancock, 2011:81). Man kan på en annen side si at hun driver med inntrykkskontroll (Goffman, 1992) ved at hun velger å dele kun det som hun antar vil gi henne positiv feedback. Hun unnlater kanskje bevisst å skrive det som kan gi henne negative tilbakemeldinger.

En informant velger å aldri oppdatere sin egen status fordi det er så mange andre som gjør det. Hun ønsker ikke at andre skal få innblikk i hennes privatliv. Hun velger å dele fra privatlivet sitt på «backstage» området som kan være i en chatt eller via personlige meldinger på Facebook. Hun sier videre at de som velger å dele for eksempel undertøysbilder på nett også er litt rar i andre sosiale sammenhenger utenfor «nettet». Valget med å blokkere dem på Facebook gjør hun fordi disse menneskene er personer hun verken ønsker å omgås med på nett eller utenfor «nettet». Dette utsagnet kan indikere at denne informanten har lagt til venner på sin Facebook profil fordi hun følte at hun måtte det av ulike årsaker. Det kan være slik at min informant får mindreverdighetskomplekser av å se at noen poserer i undertøyet? Andre venners fremstillinger om perfekte liv kan gjøre at vi føler oss mindre vellykket i følge forsknings rapport kalt *Misery has more company than people think: Underestimating the prevalence of others' negative emotions* som er gjort på Stanford University (Jordan mfl., 2011). Det kan være dette min informant føler, og derfor velger å blokkere de som får frem denne følelsen hos henne? Som hun sier så tror hun de fremstiller seg selv som de gjør for å få oppmerksomhet, og da spesielt fra guttene. En annen årsak til at de som vokser opp nå velger å fremstille seg selv kan være som Aakvaag (2008) sa at det er et økt fokus på å se bra ut gjennom å trene, utføre plastisk kirurgi og å følge trendene. Det kan være at min informant mener at slike bilder ikke egner seg på et «frontstage» område. Hun er da inne på det som har med norm å gjøre, og som Goffman (1981) sa så er det ikke alt som egner seg for offentligheten, noe kan forbli i privatsfæren. For de som viser den beste side av seg selv som i undertøyet som informanten ovenfor forteller om, kan dette gi dem som viser seg frem en positiv psykologisk effekt i følge en amerikansk undersøkelse, vel å merke om kommentarene de får er positive sier Jeffrey Hancock (Gonzales og Hancock, 2011).

Når det gjelder selvfremstilling på Facebook viser forskningsrapporten til Skog (2010) at 16 % av de i aldergruppen 17-18 år liker å dele bilder, mens 19 % sier at de liker å eksponere seg selv på andre måter på Facebook (se vedlegg 7). Hele 51 % liker å bli oppdatert om venners liv via Facebook. Skog (2010) sier at årsaken til at de liker å legge ut bilder kan være fordi de ønsker å ha en side som oppleves som spennende for andre å lese. Hun sier videre at terskelen for å vise noen fra privatsfæren ut i det offentlige rom nå har blitt lavere. Når vi ovenfor kunne lese at offentligheten kunne defineres som den sfæren der allmenne interesser diskuteres, kan vi trygt si skillet mellom offentligheten og privatlivet er visket ut (Røys, 2009) med delingen som nå foregår via sosiale medier. Flere av informantene opplyste at ikke alt som deles er like interessant for allmennheten å få vite om.

Ved å bruke Ziehe og Stubenrauch (2008) beskrivelser om oppskrivning av subjektiviteten som blant annet går på at personlige relasjoner får større plass en før, kan forklare litt om hvorfor ungdommene bruker såpass mye tid på nett. Som aktiv nettbrukerbruker kan man få muligheten til å etablere og å opprettholde kontakt med et stort sosialt nettverk samtidig. At veien til dagens unge ikke er staket ut på forhånd slik som mange av våre forfedres var kan ha ført til at ungdommene bruker «nettet» som en arena for å finne ut av alle valgmulighetene de har på ulike områder og om hvilken vei de ønsker å gå. Før var det mer slik at ungdommene gikk i sine foreldres fotspor i valg av yrke i følge Ziehe og Stubenrauch (2008). Giddens og Griffiths (2006) sier noe av det samme når de forklarer det refleksive selvet, som i korte trekk går ut på at individet selv står ansvarlig til å skape sin identitet. I dette mylderet av valgmuligheter er det kanskje bra for ungdommene å kunne lufte sine tanker, ideer og spørsmål med mange andre slik som det er mulighet å gjøre ved hjelp av ulike nettsteder? Thorvaldsen (Brekke, 2010) styrker disse antagelsene når han sier at «nettet» med sin kommunikative styrke kan virke som en aktiv dannelses aktør for ungdommen som nå vokser opp.

Skog (2008) sier at ungdomstiden er en livssituasjon der det er spesielt aktuelt å flørte, date og å finne seg en kjæreste. I undersøkelsen om *Digitale trendsettere* (Skog, 2010) som jeg har referert til ovenfor viser at 16 % av guttene og 14 % av jentene at de kan flørte mer enn ellers på Facebook. 20 % av guttene og 33 % av jentene sier at de har fått romantiske meldinger på Facebook (se vedlegg 7). Hun sier at det kanskje er lettere for

ungdommene å flørte på nett siden de ikke trenger å være ansikt til ansikt med dem de flørter med. Denne forskingen kan være med på å forklare omfanget til nettbruken til mine informanter.

Blogging – nok en arena for selvfremsstilling

Informantene ble spurt om de trodde blogging kunne føre til høyere eller lavere status blant ungdommer. Her var tendensen at de trodde at dette kunne gi høyere status.

En informant sier at en blogger legge ut festbilder som gir dalende populariteten den ene dagen, for så å oppleve stigende popularitet dagen etter om hun delte noe som var bra.

Mange, spesielt unge jenter ser opp til de som har de bloggene som er mest populære, kan flere fortelle. Populariteten måles gjennom hvor mange som er inne på bloggen deres og leser. De største bloggerne kan tjene en plass mellom 50-100000 per måned. En felles opplevelse for informantene er at bloggerne ikke snakker så mye om deres inntekter. Blogg.no som driver et nettsted der du kan opprette en blogg krever at du må ha 20 000 lesere inne på siden din hver dag for å tjene noe på den, sier ei av informantene. Siden de tjener såpass mye på bloggen sin kan de leve av det og kjøpe de klærne og den sminken som er inn nå. På denne måten kan de holde seg oppdaterte i moteverden og opprettholde sin popularitet, sier ei som tror motebloggene er de som er de mest populære. Kun en av mine informanter sier hun har fått noe for å blogge i form av gratis make up. Hun sier videre at hun måtte slutte fordi det ble et for stort press for å publisere noe hele tiden. To andre informanter sier at de har blogg, men ikke i stort omfang, de tror det er kun vennene deres som er lesere av dem.

En informant sier at det er mest jenter som blogger, mens en annen sier det motsatte at det er guttene som er de største bloggerne. Guttene blogger mest om sport, spill og andre gutteting sier ei. Ei anna sier at noen gutter har blogg, men ikke en ordentlig blogg, det er mest tulleblogger. Ei anna sier at hun leser mest de bloggene som ligger på topp, og for øyeblikket er det en gutt som ligger på topp. Han gikk her på skolen i fjor. Han gjør narr av de som har moteblogger, ofte kaldt «rosabloggerne».

De fleste informantene er enige i at de som blogger kan få høyere status ved at det er mange som ser opp til dem, og vil bli som dem. Noen blir så populære at de blir betraktet som kjendiser av folk som vil ha autografene deres og at de blir tatt bilder av. Å drive med blogging kan også gi mindre gode erfaringer. Hun sier at de som blogger

kan bli mobbet med at noen sier til dem: – *Må du gå hjem å blogge om det og det!* Hun som ovenfor sa at hun tjente noe på bloggen sin sier også noe om dette med at blogging kan gi negative utslag:

- No har det blitt sånn at dem som ligg høyest oppe på blogglista e mislikt av de fleste. For dem legg ut lettkledde bilder eller skriv tekster som provoserer!

Dette utsagnet kan støttes opp av det en informant ovenfor sa om at ei som skrev rasistiske kommentarer var en av de mest leste bloggene i landet for øyeblikket.

Det kan virke som om at de som ligger høyest oppe på blogg listen kan tillate seg å skrive og dele hva de vil og allikevel holde populariteten oppe. Kan dette være fordi vi ønsker å se mer av folks «backstage» område i form av bilder, beskrivelser og kommentarer av hva de gjør på fritiden? Er det slik at vi ønsker å se hva bloggeren publiserer selv om han eller hun vekker negative følelser hos leseren? Er det slik at de som leser blogger ønsker å gjøre det motsatte av hva Goffman (1981) sa om å ikke snakke høyt om alt man tenker på, for eksempel ved å dele mye av privatlivet sitt offentlig?

Noen få av mine informanter sier at de selv har blogg. Grunnen for at de velger å ha egen blogg er kanskje fordi de bevisst eller ubevisst ønsker å fremstille seg selv for å få tilbakemeldinger fra leserne i sin egen identitetskonstruksjon? De tilbakemeldingene de får fra de som er nær dem, som Mead kaller signifikante andre, har kanskje mer å si enn den tilbakemeldingen de får fra de de ikke kjenner så godt? Goffman bruker begrepet ikke-signifikante andre i følge Guneriussen (1999), og legger da vekt på at de kommentarene du får fra likegyldige fremmede også er viktige. Når en ungdom opptre «frontstage» på bloggen sin får i mange tilfeller tilfeldige ukjente personer innblikk i privatsfæren til en person. De som blogger for å tjene penger vil mest sannsynlig regulere sine ytringer etter hva de tror leserne er mest interessert i. Om disse ytringene er på kanten av hva som er akseptert normbruk i situasjoner utenfor «nettet», er muligens terskelen for hva de velger å dele offentlig lavere, spesielt siden en blogger ikke trenger å møte publikum ansikt til ansikt. Et spørsmål man kan stille seg er: Hva er det bloggerne forteller «frontstage» og hvilken side av seg selv er de de velger å skjule i «backstage» området? Er det normene som det forventes at de skal holde seg innenfor

som avgjør deres valg av språkbruk (deres literacy) og hvilke bilder de velger å dele? Eller er det økonomiske vinninger som er mest avgjørende?

At blogging er et så utbredt fenomen som det informantene gir uttrykk for kan være et resultat av at ungdommene må ha hjelp fra omverden for å finne seg selv og å finne ut hvilken vei de ønsker å gå (Giddens og Eriksen, 1997, Ziehe og Stubenrauch, 2008). Som nevnt ovenfor sier Hoem og Schwebs (2010) at selvfrestillingens formål er å skape fordelaktige opplysninger om seg selv for å være mer interessant for andre. Er det slik at jo mer sjokkerende og grensesprengende lesning man klarer å publisere jo flere lesere får man? Det informantene sier kan kanskje tyde på det. Hvis du publiserer oftere øker også sjansen for flere kommentarer på det du skriver? For noen bloggere er det kanskje slik at de bryr seg ikke om kommentarene er positive eller negative, bare de får tilbakemeldinger? Hvor mange lesere de har på bloggen sin styrer som sagt hvor høy inntekt de får. Hvis de kommentarene som er positive veier tyngst vil kanskje bloggeren modifisere sin egen aktivitet for å bli en akseptert kommunikasjonspartnere (Thuen og Vaage, 1997, Giddens og Eriksen, 1997).

Ei annen som sier at hun tidligere blogget valgte å slutte fordi hun opplevde et stort press om og hele tiden publisere noe fra livet sitt. Var det da slik at leserne krevde at hun skulle publisere mange detaljrike beskrivelser av sitt privatliv? At de krevde at hun hele tiden skulle vise sitt «backstage» «frontstage» i form av nye blogginnlegg? Ble det forventet at hun hele tiden skulle publisere noe som var nytt og spennende, og at hun følte hun at hun måtte spille et skuespill der hun måtte være bedre enn det hun var for å få anerkjennelse og aksept? Kan det være dette presset hun snakket om handler om?

En informant opplyste at det var flest gutter som blogget og en annen trodde at det var flest jenter som blogget. Studien *Digitale trendsettere* av Skog (2010) viser imidlertid at det er flest jenter som blogger. Halvparten av jentene blogger, mens guttene kommer langt etter med sine 14 %. Det er også stor forskjell når det gjelder lesing av blogger. 72 % av jentene leser blogger, mens 43 % av guttene gjør det, og at grunnen til denne forskjellen kan være at innholdet i det som blogges om appellerer mest til jentene i følge Skog (2010).

Normer for kommunikasjon og samhandling offentlig og privat

Her var jeg ute etter å finne ut hva ungdommene selv mente som var greit å dele offentlig/«frontstage». I neste avsnitt ser jeg på det motsatte, hva ungdommene mener burde holdes unna offentligheten, og heller holdes privat/«backstage» (Goffman, 1992). «Frontstage» her vil kanskje være det du skriver i en blogg eller det du velger å publisere på veggen din på Facebook. Ziehe og Stubenrauch (2008) sier at det har skjedd en ekspropriasjon i privatsfæren som betyr at ingen områder i livet er privat lenger.

Hva er greit å dele?

På spørsmålet om hva de synes er greit å dele på sosiale medier, er svarene veldig sprikende og det gjør det vanskelig å plukke ut noen felles tendenser. Det som imidlertid kom frem av undersøkelsen som et fellestrekk hos de fleste er at de mener at alle burde ha lukket profil på Facebook før noe deles.

«Sara» synes det er vanskelig å si noe om hva som er greit å dele, hun synes det er lettere å svare på hva som ikke er greit å dele. Litt lenger ut i intervjuet sier hun at det egentlig er greit å dele alt for hennes del, fordi hun opererer med dekknavn både på bloggen sin og på Facebook. Dette gjør hun først og fremst fordi ingen fremtidige arbeidsgivere skal kunne finne ut noen om henne. Vennene hennes kaller sidene hennes sider for komediekanaler, hun tror selv at dette kommer av at hun er mer løssluppen når hun går under dekknavn som ingen andre enn hennes nære venner kan spore til henne. Kun en av informantene valgte å ikke svare på hva hun synes va greit å dele fordi hun som i likhet med «Sara» sa hun ikke visste hva hun skulle svare.

En av informantene sier at hun viser stor forsiktighet for hva hun deler på nett. Hun vil ikke at hele Norge skal kunne lese om henne. Hun ønsker kun å dele bilder og informasjon om seg selv for folk hun kjenner, hun er veldig kritisk for hva hun legger ut på Facebook. Hun vil ikke at noen skal finne ut noe om hennes familie fordi hun har vært for lite kritisk til hva hun har delt. Ei annen sier at det er greit å dele det man er veldig bevisst på. Hun sier at det er viktig å ha lukket profil slik at kun vennene dine på Facebook kan se når bursdagen din er for eksempel.

Kun noen få av informantene kommenterer dette med å legge ut bilder, ei synes det er greit å legge ut festbilder, mens ei annen synes det er greit å legge ut bilder bare det ikke er nakenbilder.

At flere informanter sier at det som ikke egnet seg for «frontstage» området på nett, burde være forbeholdt privatsfæren kan ha flere årsaker. Det kan være at ungdommene mener at det er spesielle normer som avgjør hva som er greit og hva som ikke er greit å dele? Ved å kommunisere på nett er den fysiske avstanden som finner sted i ansikt til ansikt situasjoner borte, og da sier Brekke (2010) at innebygde sperrer og normer kan bli utfordret. Ytringer som forekommer ofte og som er umarkerte er ytringer som holder seg innenfor de normene som gjelder for tekstbruk og deling på nett. Ytringer som derimot er markerte av skriveren selv eller andre som har kommentert det som har blitt skrevet er kanskje utenfor de normene som gjelder (Østerud og Skogseth, 2008)?

Giddens og Eriksen (1997) sier at vi nå må etablere og opprettholde en selvbiografisk fortelling om oss selv, og det er kanskje nettopp det informantene gjør når de siler ut hva de bør dele eller ikke. De har kanskje lært seg hvilke spilleregler som gjelder for kommunikasjon på nett. Å være kompetent i en bestemt kultur innebærer også å være fortrolig med konteksten de er vevet inn i (Østerud og Skogseth, 2008). Goffman (1992) snakker om «impression management», som betyr at man kan manipulere og kontrollere det inntrykket vi ønsker at andre skal få av oss. Vi kan velge å bare dele det som vi vet kan være fordelaktig for oss ved å unnlate å fortelle hele sannheten om oss selv. Vi kan unnlate å dele, «frontstage» det som vi vet kan vekke negative reaksjoner hos andre. Informantene trekker her inn at å dele lettkledde bilder er noen som ikke egner seg på en scene «frontstage» på veggen på Facebook eller via en blogg. Vet at brukerne selv velger å markere slike bilder ved å skrive kommentar om at de er upassende enten på Facebook eller ved å si det til personen ansikt til ansikt, er brukerne selv med på å definere hvilke normer og regler som gjelder på slike nettstedet.

Et annet punkt når det gjelder dette med deling på nett er at det kan være at ungdommene mener det ikke er så farlig hva de deler på nett fordi de ikke er i samme fysiske rom som den man deler informasjonen med. Trusselen vil da være at de som blir sett på som signifikante andre, som er personer som mest sannsynlig vil vite hva som er vårt sanne jeg, kan avsløre andre sider med en person enn kun det som ser bra ut for offentligheten. Goffman (1981) sier at vi ikke bør si høyt alt vi tenker på, men heller sile ut hva som er egnet for et publikum.

«Sara» forteller at for hennes del er det greit å dele det meste, fordi hun opererer under dekknavn både på Facebook og på bloggen sin. Det er bare noen få som hun stoler på

som har tilgang til hennes profil. På hennes «frontstage» område på nett er hun mer dristig enn hun er i situasjoner ansikt til ansikt. Siden hun går under et dekknavn tillater hun seg å vise mer av sitt «backstage» område «frontstage» på nett. Hennes personlighet kommer mer frem, og dette er muligens noe hun blir å fortsette siden hun får så mange positive tilbakemeldinger på det hun deler på nett. Det kan virke som om «Sara» opererer med ulike normer for hva hun kan tillate seg å dele alt etter om hun bruker dekknavn eller sitt ordentlige navn.

En av mine informanter klarer ikke å svare på dette spørsmålet. Det kan være fordi hun ikke har avklart forestilling om hva som egner seg på «frontstage» og «backstage» området?

En informant forteller at hun viser stor forsiktighet med hva hun deler. Hun er veldig bevisst på hvem hun ønsker skal få innblikk i det hun deler. Hun er ikke kanskje ikke typen som deler «frontstage» på sosiale medier sine innerste tanker? I så fall handler hun i tråd med anbefalingene Goffman (1981) gir angående opptreden offentlig om å være forsiktig med hva man deler offentlig. Konsekvensene som følge av å dele offentlig på nett større enn å dele offentlig ansikt til ansikt. slik. Det som deles på nett kan bli der for alltid om noen laster ned det du har delt. I tillegg handler hun kanskje etter normer som er aksepterte innenfor spesielle situasjoner som «nettet» her er (Gjørund og Huseby, 1998)? Allikevel kan det virke som om hun ønsker å ha innblikk i andres privatliv siden hun blant annet sier at hun liker å lese blogger. Selv har hun valgt å ikke skrive blogg fordi hun er redd for at uvedkommende skal ta kontakt med henne.

Normbrudd ved deling?

Her er hovedtendensen at informantene synes det er greit å deler på nett så lenge man ikke legger ut bilder eller kommentarer som kan virke støtende eller som vekker negative reaksjoner for andre.

Flere av informantene synes ikke det er spesielt lurt å legge ut lettkledde, pornografiske og nakenbilder på bloggen sin eller på Facebook. Disse bildene kan bli lastet ned på ulike private maskiner og bli spredd utover «nettet» slik at du mister kontrollen over dem. En av informantene sier at det er veldig ekkelt når noen deler bilder av skader man har fått på kroppen. Hun sier: – *Du trykker automatisk inn på **det**, men du vil ikke se **det**!*

Ei annen sier at man bør være forsiktig med å dele bilder som kan virke støtende. For eksempel noe som kan oppleves rasistisk. En kjent blogger mobber og skriver mange støtende kommentarer om de som er overvektige og som er av en annen rase enn henne, dette synes hun er diskriminerende. Denne bloggeren får mange kommentarer om at de imot hennes meninger. Samtidig som mange er imot henne er dette den mest leste bloggen i Norge for tiden sier hun.

Flere av informantene kunne gjerne vært foruten oppdateringer om hverdagslige hendelser. Ei synes for eksempel det er kjedelig og uinteressant når vennene hennes på Facebook skriver: *-No lage ho mamma kjøttkake! -No spis æ kjøttkake!* Eller: *-No skal æ på do! -Det e godt å være på do!*

Først og fremst sier de at det er viktig med en lukket profil slik at ikke uvedkommende får tilgang til sensitiv informasjon om en person. Det de advarer mot er å dele mobilnummeret, bosted, når man er alene hjemme eller hvor man skal dra eller reise. Faren med å si at du er alene er at du da kan bli oppsøkt av uvedkommende, mens faren med å si at du drar bort kan være at man kan få besøk av innbruddstyver som satser på at huset er tomt. «Sara» sier at et er greit å si at du skal til byen på nasjonaldagen fordi dette ikke innebærer en stor fare, da er det er verre å si at nå skal du ta bussen til et bestemt sted. Et fåtall er opplyser at de er opptatt av å ikke dele informasjon om familien sin. En av informantene sier at hun tror alle hennes venner har lukket profil, og da spesielt de i klassen siden de har fått mye informasjon på skolen om viktigheten av dette.

Hun som ikke visste hva som var greit å dele ovenfor, klarte heller ikke å komme på hva som ikke var greit å dele på nett. Dette kan være med på å forsterke det jeg sa ovenfor om at hun ikke hadde reflektert over hva som egner seg på en «frontstage» arena og hva som burde være forbeholdt «backstage» arenaen. Hun har kanskje ikke opparbeidet seg kunnskaper om hvilke normer som gjelder for hva som er greit å dele på nett? Utfra hva denne informanten sier om tidsbruk vet jeg jo at hun er pålogget «nettet» stort sett hele dagen, så da er det i hvert fall ikke mangel på bruk som gjør at hun ikke har meninger på området. At hun unnlot å svare kan også være fordi hun følte at intervjusituasjonen var ukomfortabel og at hun manglet tillit til meg som intervjuer. Det kan også være at hun synes at det var vanskelig å svare på et så åpent spørsmål, eller at hun ikke forstod hva jeg mente med spørsmålet?

Det som ungdommene mente var forbeholdt en annen arena enn «frontstage» var kommentarer eller bilder som kunne vekke ubehagelige reaksjoner hos andre. De fleste synes også det var uinteressant å høre om hverdagslige hendelser som alle opplever fra tid til annen. Et spørsmål som kan være aktuelt å stille seg her er om de samme personene ville ha spilt ut «frontstage» ansikt til ansikt i like stor grad som de gjør «frontstage» på nett? Som jeg har vært inne på tidligere kan en av årsakene til valget av deling være at ungdommer oppfatter Facebook som et privat og lukket område. Altså et område der vårt «backstage» kan spilles ut. Forskningsrapporten til Forest og Wood (2012) som er nevnt ovenfor viser at personer med lav selvtillit og de med høy selvtillit valgte å dele forskjellige «ting» på Facebook. De med lav selvtillit valgte å dele negativt ladede innlegg i større grad enn de med høyere selvtillit.

Ungdommene viser at de har kunnskap om bruk og misbruk av «nettet». De bruker ikke «nettet» ureflektert og kunnskapsløst. Et flertall av informantene sier at det beste man kan gjøre for å hindre at uvedkommende får tilgang til kontoen din, er å lage en lukket profil på for eksempel Facebook. En av årsakene til at de er så reflekterte kan være at de har fått mye informasjon på skolen om viktigheten av å bruke «nettet» kritisk.

Et ønske om mer sosial kontakt enn det de får hjemme, kan være en grunn for at mine informanter bruker såpass mye tid på nett. Ungdommene befinner seg «backstage» i den lukkede privatsfæren når de er hjemme, mens de samtidig opptrer «frontstage» i et mer offentlige rom på nett. Goffman (1981) sier at vanlig skikk og bruk er å ikke prate høyt med seg selv i det offentlige rom. Er det ikke nettopp det mine informanter sier at deres venner på Facebook gjør når de forteller at de skal på do, og at det var godt å være på do? Kan det være at slik prat som før egnet seg best i privatsfæren, nå har blitt en akseptert taleform på Facebook? Kan det være at slik at denne måten å uttrykke seg har stabilisert seg og blitt en egen sjanger (Østerud og Skogseth, 2008)? Røys (2009) sier imidlertid at privatlivet har å gjøre med forhold som ikke angår allmenne interesser, og slår fast at private forhold ikke trenger å bli gjenstand for offentlig undersøkelse og granskning. Er det da en grunn til å tro at det som deles på nett av og til går over noen grenser når det gjelder normer som gjelder i andre sosiale sammenhenger når mine informanter sier at det er ikke alt av det som deles som er like interessant å se/lese?

Tekstnormer er normer som forteller oss hvordan vi bør formulere oss i en gitt sjanger. En sjanger kan overføres til andre sjangre. De som vi opplever som positiv språkbruk

ansikt til ansikt kan overføres til kommunikasjonen på «nettet» (Østerud og Skogseth, 2008). «Sara» gjør det motsatte ved at hun bruker de normene hun har tilegnet seg på «nettet» i kommunikasjon ansikt til ansikt. De kommentarene som er umarkerte ved at man ikke har fått noen negative innspill på dem kan kanskje forstås som om de er innenfor den normbruken som er akseptert innenfor for eksempel nettstedet Facebook? Om en kommentar eller et bilde er markert med irettesettende kommentarer kan dette være en indikasjon på at man har trått over de normene som gjelder (Østerud og Skogseth, 2008)? Når «Sara» opplever at andre aktører på nett velger å skrive positive kommentarer på det hun skriver har hun kanskje handlet innenfor de normene som er gjeldene?

I en klasseromssituasjon som er et «frontstage» område, kan «nettet» bli «backstage», altså privat. Dette viser at det kan være uklare skiller mellom offentlig og privat på nett. Klasserommet kan være både en arena for offentlig og for privat kommunikasjon. Som offentlig institusjon kan skolen defineres som en «frontstage» arena, mens hjemmearenaen kan tilhøre privatsfæren. Felles for disse arenaene er at de finnes uskrevne regler for skikk og bruk begge plasser. De normene som gjelder for oppførsel er ofte definert av brukerne selv. Når de oppholder seg «frontstage» for eksempel i klasserommet sier de at de også er pålogget på nett hele dagen. Sett fra dette ståstedet kan det være slik at de opptre på «frontstage» området på to ulike arenaer samtidig? Både «frontstage» i klasserommet og «frontstage» på nett. Når ungdommene er på skolen har de kanskje behov for å kunne trekke seg tilbake fra «frontstage» område, og da bare være seg selv på nett i et «backstage» område som for eksempel chatting på et nettsted. Gjennom denne chattingen opplyser noen av informantene at de avtaler å møtes på ettermiddagstid. Og motsatt på hjemmebane, «backstage», får de kanskje behov for å opptre «frontstage» på for eksempel Facebook. På «nettet» er kanskje det å dele på veggen sin eller oppdatere sin status på Facebook «frontstage», mens det som de velger å skrive i en privat melding eller i en chatt er «backstage». Hvis to venninner i et «frontstage» område i et klasserom, har en privat samtale i et hjørne, kan dette blir sett på som «backstage». Det de prater om «backstage» egner seg kanskje ikke for de andre i «frontstage» området. Om noen andre får innblikk i et «backstage» området som ikke var ment for dem snakker vi om et «middelstage» område i følge Meyrowitz (1985).

En av informantene sier at hun må sjekke «nettet» ofte når hun har delt noe «frontstage» via statusoppdateringen på veggen sin på Facebook. Hun ønsker å se om hun har fått

kommentarer på det hun har delt. Måten hun har opptrådt på er kanskje avgjørende for de kommentarene hun forventer å få. Hun sier at hun også er nysgjerrig på hvordan kjendiser og venner opptrer til enhver tid, og at hun derfor bruker mye av sin tid til å oppdatere seg om hva som skjer.

Nye media- ny adferd?

Sosiale medier kan brukes til å få nye venner og opprettholde vennskap som allerede er etablert. I undersøkelsen gir flertallet av informantene uttrykk for å sette et skille mellom en virkelighet på nett og en virkelighet utenfor «nettet». Ei sier: *-Det e lettere å trykke på Enter så har du seint det, enn å snakke me nåen i virkeligheta.*

Et flertall av informantene sier at de har opplevd at andre og en selv kan være tøffere bak tastaturet enn i ansikt til ansikt-situasjoner. De fleste har opplevd at en kan trekke frem andre sider ved en selv på nett, sider som kanskje ikke er like lett å ta frem på andre arenaer. De fleste mener også at det er forskjell på hva de sier til hvem på sosiale medier.

-Noen krangler over tastaturet, sier ei. Hun tror dette skjer fordi det er lettere å skrive spydige kommentarer på bilder og på kommentarer som legges ut. En elev sier at man kan få problemer utenfor «nettet» om man er tøff bak tastaturet. Ei som sier at hun blir mer dristig over nett viser anger på at hun har skrevet nedsettende kommentarer om klesstilen til noen av hennes Facebookvenner. Hun sier at det kan være litt ekkelt å møte de hun har ytret seg slik til i situasjoner ansikt til ansikt, derfor retter hun slike kommentarer til folk hun ikke ser til daglig. Hun sier videre at hun opplever at de fleste diskusjonene er på nett fordi man da tør si hva man mener. Kun en av informantene sier at hun en gang har opplevd at en person har skrevet negative ting om henne på nett, dette har hun for øvrig aldri opplevd i situasjoner ansikt til ansikt.

Ei jente forteller at andre prøver å gjøre seg sjøl bedre enn de er ved å holde tilbake det som er negativt om seg selv, og bare uttrykke det som er positivt på nett. En annen metode er å unnlate å skrive hva man mener fordi man tror at noen av vennene på Facebook kommer til å bli totalt uenige i det du skal si, sier hun videre.

Flere av informantene forteller at de har hørt via media at noen har stjålet identiteten til noen ungdommer som var aktive på ulike sosiale media. De sier at dette er eksempler på noen som kan utgi seg for å være en annen på nett enn ansikt til ansikt situasjoner.

Et par av ungdommene ytrer det motsatte av det vi ser tendensene til her ved at de sier at det er lettere å forklare hva de mener i ansikt til ansikt-situasjoner enn på nett. Ei sier:

– Det e vanskeligere å uttrykke sarkastiske utsagn på fonten enn i virkeligheta. Bedre å forklare ka man mener i virkeligheta. Lættre å unngå misforståelser «face to face».

En annen informant sier også at hun liker best å kommunisere ansikt til ansikt, og da spesielt i de situasjonene hun må ta opp vanskelige temaer. Hun unngår å gjøre det via «nettet» fordi det da lettere kan oppstå misforståelser. På nett kan ting tolkes i ulike retninger, derfor er det mer rett å si ifra når hun møter personen. «Sara» sier at hun ville ha sagt det samme på de ulike arenaene til en viss grad.

– Æ e mer fargerik på nett einn i virkeligheta. I virkeligheta e æ mer kjedelig. Men på nett så tar æ helt av. Men som regel sir æ det samme. Driv uansett ikkje å sir stygge ting til folk verken på nett eller i virkeligheta.

En ungdom sier at hun ville ha sagt det samme på begge arenaene. Hun opplever seg selv som veldig sta og med sterke meninger. For å ikke tape en eventuell diskusjon på nett er det viktig å holde seg saklig sier hun. Ei annen sier at det er lettere å skrive om ting som omhandler seg selv fordi hun da får lenger tid på seg til å tenke over hva hun skal si.

De fleste sier at det er forskjell på hva de sier til hvem på nett. De synes det er lettere å kommentere til de man kjenner enn de man ikke kjenner så godt. Ei sier: - *Dem æ kjenne vet jo korsn æ vil reagere.* Noen sier at de kan tulle og gi flere grove kommentarer til de man kjenner godt enn de kan gjøre til en bekjent. En annen informant sier at det er forskjell på hva hun sier til familien sin enn hva hun sier til nære venner. Hun sier: - *Til vænnan mine e æ mer avslappa.* De sier også at det er forskjell på hvordan de velger å kommunisere med venner og bekjente. Til venner foregår ofte kommunikasjonen slik at ikke andre kan se hva de skriver om. Da bruker dem chatt eller personlige meldinger.

Et annet spennende punkt hos «Sara» og flere andre informanter er at de bruker distinksjonen «i virkeligheten og på nett». Mener hun da at det som hun foretar seg på nett ikke er en del av virkeligheten som foregår utenfor «nettet»? For å illustrere denne distinksjonen vil jeg benytte meg av Goffmans teatermetafor «frontstage» og «backstage». Mener hun at den rollen hun opptre som på nett er preget av en rolle hun

må spille når hun opptrer «frontstage»? Hun sier at hun er veldig sjenert og mindre dristig «frontstage» ansikt til ansikt enn i opptredener på nett. Kommer hennes «backstage», jeg, mer frem på nett? Hun sier at hun tørr å være mer seg selv på nett enn ansikt til ansikt-situasjoner? Det er da bemerkelsesverdig om virkelighet ansikt til ansikt blir oppfattet av henne som mer virkelig enn opptreden på nett. Som et svar på det «Sara» sier kan forståes gjennom Turkle (1997) som jeg refererte til ovenfor der hun sier at det som oppfattes som virkelig for aktøren er det som betyr noe. Når «Sara» sier at virkeligheten er det som er utenfor «nettet», er det kanskje det vi bør oppfatte som hennes virkelighet? Selv om hun også sannsynligvis vil si at «nettet» også er en virkelighet for henne. Kanskje ser «Sara» og flere av de andre informantene «i virkeligheten» synonymt med det fysiske møtet, i mangel av et bedre begrep som kan beskrive dette?

Dreyfus (2009) sier noe om forskjellen mellom å kommunisere på nett og utenfor «nettet». Han sier at man ikke trenger å være på vakt for å bli skadet fysisk når man kommuniserer på nett slik man må være utenfor «nettet» om man kommer med kommentarer som kan virke støtende på leseren. Det er kanskje lettere å si noe som kan støte en annen aktør på «nettet» fordi de da ikke setter seg selv i fare for at noen kan gå til fysisk angrep på en?

Skillet mellom på nett og utenfor «nettet» slik flere informanter uttrykker det kan kanskje forståes som om ungdommene mener at det som foregår på «nettet» er mindre virkelig enn det som foregår i ansikt til ansikt-situasjoner? Samtidig virker det som om det som foregår på «nettet» er noe som ungdommene forholder seg til med største alvor, dette innebærer at språkbruken «på nett og i virkeligheten» ikke helt entydig avspeiler måten de forholder seg til bruk av sosiale medier på nett. Det skillet de gjør mellom «nettet» og andre sosiale arenaer viser likevel at samhandling på nett gir andre muligheter for selvframstilling enn på arenaer hvor en møtes fysisk.

At noen krangler over tastaturet og er mer tøff på nett enn i interaksjoner ansikt til ansikt kan ha mange årsaker. Betyr dette at mine informanter opplever at de blir mer ansvarlige for hvordan de kommuniserer i ansikt til ansikt situasjoner enn på «nettet»? Kan det være fordi de i ansikt til ansikt situasjoner ser andres reaksjoner på egne utsagn, og på «nettet» ser de nødvendigvis ikke om en kommentar er sårende eller støtende? Følger de da ulike normer for kommunikasjon på «nettet» enn i situasjoner hvor de møter

hverandre fysisk? Løgstrup i Vetlesen og Henriksen (2003) sier at man ikke er uberørt av selv møtet i kommunikasjon ansikt til ansikt. De etiske appellene om ivaretagelse blir mindre gjeldende i samhandling med «svak gjensidighet» som den skrevne teksten på «nettet» kan være (Vetlesen og Henriksen, 2003). Meyrowitz (1985) ser på kommunikasjon som foregår via media som et «middelstage» område, og at det kan være lettere å oppføre seg upassende om man ikke er i samme rom som den man kommuniserer med. Her kan man kan man kanskje også trekke paralleller til det Skog (2010) kom frem til i sin undersøkelse angående flørting på Facebook. Hun skriver at grunnen til at flørting er så utbredt blant ungdommene på Facebook er fordi de ikke har ansikt til ansikt kontakt. Det er kanskje lettere for mine informanter å være «tøff bak tastaturet» fordi de ikke trenger å se en person i øynene? Dette spørsmålet har som nevnt ovenfor både Løgstrup i Vetlesen og Henriksen (2003) og Meyrowitz (1985) hevdet at er tilfelle.

En av informantene sier at hun opplever at noen prøver å fremstille seg selv som bedre enn det de er. Her kan de som deler fra privatlivet sitt på nett tatt i bruk inntrykkskontroll (Goffman, 1992). Grunnen for at de gjør dette kan være fordi de ønsker å gi et best mulig inntrykk av seg selv på en «frontstage» arena. De tilbakemeldingene de får fra andre har også noe å si for hvordan de velger å regulere sine ytringer. Dette valget kan komme av at ungdommene frykter å bli mislikt eller å komme i konfrontasjon med andre (Goffman, 1992). Turkle (1997) sier at kommunikasjon på «nettet» gjør det veldig enkelt å fremstille seg selv som en annen enn man er utenfor «nettet».

Ved å sette seg inn i andres ståsted kan kanskje aktørene handle på en slik måte som de tror at mottakeren vil akseptere? Om en skal lykkes i kommunikasjon er det viktig å kunne sette seg inn i andres ståsted (Thuen og Vaage, 1997). De tilbakemeldingene de får fra signifikante andre (Guneriusen, 1999) har kanskje mer å si enn de tilbakemeldingene de får fra de vennene på Facebook som ikke oppfattes som så nære. En av informantene sa at det er lettere å kommentere til dem man kjenner godt fordi hun vet deres reaksjoner. Et utsagn fra en av mine informanter utmerket seg ved at hun skrev at blant venner var hun mer avslappet enn når hun var sammen med familien sin. Kan dette bety at hun tørr å vise mer av privatlivet sitt «frontstage» ovenfor vennene sine, enn hun gjør ovenfor familien sin? Betyr dette også at hun driver med inntrykkskontroll når hun samhandler med familien sin, og ikke når hun er sammen med vennene sine?

En informant sier at hun vil ikke se noen andre når hun kommuniserer med dem på nett, derfor liker hun ikke å kommunisere via nettstedet Skype. Betyr dette at hun da ikke ønsker at andre skal få innblikk i hennes «backstage» område? Ønsker hun skarpe skiller mellom hennes privatliv og det som burde være forbeholdt offentligheten? Er det den non-verbale kommunikasjonen hun ønsker å skjule, slik at motparten ikke klarer å se gjennom hennes kroppsspråk om hun mente det hun sa? Et annet punkt som kom opp i denne forbindelse er at denne informanten synes det er greit å snakke med folk ansikt til ansikt men ikke ansikt til ansikt på nett, via Skype. Er det fordi opptreden på Skype ikke blir oppfattet som like virkelig som opptreden ansikt til ansikt? Eller er det fordi hun ønsker å skjule non-verbal kommunikasjon som kroppsholdninger (Meyrowitz, 1985) som man ikke ser på skjermen i frykt for å avsløre noe? Hun sier at hun har venner utenom «nettet», og da har hun ingen skjerm å skjule seg bak. Når jeg samtidig vet at det var denne informanten som sa at hun liker å snakke med personer ansikt til ansikt for best å unngå misforståelser blir det litt uklart hva hun mener.

De kunnskapene man har tilegnet seg for akseptabel i adferd i ansikt til ansikt-situasjoner kan spille inn når en person avgjør hva han eller hun velger å dele på «nettet». Skjuler man bevisst sine tanker og spiller et strategisk spill fordi man er redd for å tape ansikt fordi man vet at man trår over noen grenser for akseptabel adferd? Eller er det slik at noen aktører på nett velger å ta frem sider av seg bevisst for å teste ut grenser i sin selvpresentasjon?

Margareth Archers aktør – struktur modell er godt egnet for å drøfte om nye medier fører til ny adferd. Jeg ønsket å undersøke om man kan se på «nettet» som en ny sosial arena der nye strukturelle betingelser for adferd og interaksjon rådet? Det som blir delt på nett og den interaksjonen som skjer via sosiale medier kan påvirke aktørene i mer eller mindre grad fordi de ikke handler i et strukturelt vakuum. Derfor kan man kanskje si at aktørene påvirker de eksisterende strukturer. Gjennom denne gjensidige påvirkningen kan det skje en strukturell utvikling eller forandring i allerede eksisterende strukturer på for eksempel Facebook.

DEL 5: AVSLUTNING

For å få svar på min problemstilling hadde jeg på forhånd utpekt noen tema som jeg ønsket å undersøke. Noen av undertemaene ble utformet på bakgrunn av hva informantene svarte. De temaene som jeg innledningsvis tok utgangspunkt i var:

- Bruk av sosiale medier
- Informantenes vurderinger av nettbruk
- Selvfremstilling på nett
- Normer for kommunikasjon for samhandling offentlig og privat.

Når det gjelder bruk av sosiale medier hadde jeg delt dette inn i spørsmål som kunne bidra til å gi svar på omfanget og tidsbruken til mine informanter. Angående omfang var hovedtendensen at alle informantene brukte sosiale medier, og da spesielt nettstedet Facebook. På spørsmålet som omhandlet tidsbruk var tendensen at de fleste informantene var pålogget «nettet» hele dagen, fra de våket til de la seg. Angående tidsbruk har jeg nedenfor valgt å diskutere et eget tema, og det er om ungdoms bruk av «nettet» i skoletiden går utover deres utbytte av undervisningen?

Informantenes vurdering av nettbruk ble inndelt i ulike undertema. På det første undertemaet hvor de ble bedt om å svare på hva de synes var positivt med å bruke «nettet», var hovedtendensen at de mente at «nettet» er en arena for å holde seg oppdatert på det som skjer i nettverket sitt og for å holde kontakt med aktørene i dette nettverket. Utfra det informantene svarte ble det avledet et eget undertema, kalt: ««Nettet»»- som sosial læringsarena». Det mest sentrale poenget i dette var at min nøkkelinformant «Sara» brukte sosiale medier som en arena for å bli trygg på samhandling i situasjoner utenfor «nettet». Under dette temaet ble informantene også bedt om å svare på hva de mente som kunne oppfattes som normbrudd ved bruk av sosiale medier. Her svarte de fleste informantene at de ser farene man kan havne i om man ikke er kritiske i sin bruk av sosiale medier. De var også opptatt av nettavhengighet som følge av denne bruken. Avslutningsvis under dette temaet svarte de på hvordan foreldrene burde forholde seg til de unges nettbruk, og her er hovedtendensen at foreldre bør følge nøye med på hva barna deres fortar seg på «nettet». Spesielt ber de foreldrene være oppmerksomme på hvem de kommuniserer med på «nettet».

Under temaet som omhandlet selvfremsstilling på nett var opplyste de fleste informantene at enkelte personer har større behov enn andre å dele fra sitt liv på sosiale medier.

Undertemaet blogging, nok en arena for selvfremsstilling, svarte de fleste at de trodde blogging ga de som blogget høyere status.

I kapitlet som omhandler normer for kommunikasjon og samhandling på nett, offentlig og privat, ble de først spurt om hva de syntes var greit å dele på sosiale medier? Her ble de vanskelig å se en hovedtendens, men et sentralt poeng kom frem og det var at alle brukere av nettstedet Facebook burde ha lukket profil før noe deles. For å se om det forekom normbrudd med deling, ble informantene i tillegg spurt om hva de ikke synes var greit å dele via sosiale medier. Hovedtendensen her var at man ikke burde dele bilder eller kommentarer som kan virke støtende eller som vekker negative reaksjoner hos andre. På slutten av dette kapitlet ville jeg se på om nye media førte til ny adferd ved å stille mange forskjellige spørsmål. To av spørsmålene handlet om de hadde kjennskap til om noen utga seg for å være en annen på nett enn utenfor «nettet», og hvorvidt denne adferden på nett var den samme som i situasjoner ansikt til ansikt? På det første spørsmålet svarte de fleste at de hadde opplevd at mange turte å være tøffere og mer ærlig bak tastaturet enn i situasjoner ansikt til ansikt. De sier også at det er forskjell på hva de sier til hvem på sosiale medier. Tendensen er at de synes det er lettere å kommunisere med de som de kjenner godt fordi man da vet hvordan de vil reagere på ulike utsagn.

Det mest oppsiktsvekkende og uventede funnet jeg gjorde i undersøkelsen var tidsbruken mine informanter opplyste at de brukte på «nettet». De fleste informantene sier at de er på «nettet» hele sin våkne tilstand, både når de er på skolen og på fritiden. Den tiden mine informanter opplyser at de er på nett kan indikere at noen tiltak ovenfor foreldre og lærere angående ungdoms nettbruk kanskje burde iverksettes. En mulig strategi for å begrense nettbruken på hjemmearenaen kan foreldrene adgangskontrollere de unges nettbruk ved å koble av nett tilgangen på visse klokkeslett. Som vist ovenfor viser Medietilsynet (2010) undersøkelser at ungdommen sier at de er mer på «nettet» enn det foreldrene tror, så her er det et område foreldrene ikke har helt kontroll på. At ungdommen sitter på nett hele dagen også mens de er på skolen kan gi negative utslag for elevenes læringsutbytte. Noen av mine informanter påpekte at det de uten Facebook profil som fikk med seg den informasjonen læreren ga. Informantene sa videre at under enkelte prøver ble Internett tilgangen koblet fra slik at de ikke fikk mulighet til fusk. Når

jeg nå vet at det er mulig å koble fra «nettet», er det interessant å få kjennskap til hvorfor dette ikke blir praktisert i skolen i større grad enn det virker som det blir gjort nå? Om lærerne vet om tiden informantene bruker på nett, har skolen to mulige strategier for å få tilbake kontrollen over klasserommet slik jeg vurderer det. Disse mulige strategiene kan være å koble av Internettilgangen både på mobil og på pc i skoletiden eller å forsøke å implementere sosiale medier i større grad i undervisningen enn det som gjøres nå. Disse strategiene sier jeg på bakgrunn av de ressursene som mine informanter sier at «nettet» kan være. Jeg kan ikke komme med noen anbefalinger på et så lite grunnlag som det denne undersøkelsen er, derfor er dette kun mulige strategier som er presentert.

Et annet oppsiktsvekkende funn var som sagt det min hovedinformant «Sara» sa om at hun brukte «nettet» som en læringsarena for å bli mer utadvendt i kommunikasjon utenfor «nettet». Grunnen til at jeg synes dette var oppsiktsvekkende var fordi jeg på forhånd hadde trodd at de normene og reglene som man lever etter utenfor «nettet» ville bli videreført i kommunikasjonen på sosiale medier, og ikke omvendt slik «Sara» opplyser.

Så til det første spørsmålet i problemstillingen der jeg skulle se på om «nettet» var en ny sosial arena? Her vil jeg svare ja, fordi den tiden informantene opplyser at de er på nett skulle tilsi at dette er en ny sosial arena som er en viktig kommunikasjons arena for dem. En informant sa at det siste hun gjorde før hun la seg var å sjekke Facebook, og det første hun gjorde når hun våknet var å sjekke dette nettstedet. For min hovedinformant vurderer jeg det slik at «nettet» er en så viktig del av hennes liv at det til og med fungerte som en identitetsbygger for henne. «Nettet» har fungert som en aktiv dannelsesaktør med sin kommunikative styrke. «Sara» har blant annet fått en økt forståelse av seg selv og av samfunnet hun er en del av. Flere av informantene sier at de har lært seg ulike språk, de har etablert nye vennskap og opprettholdt gamle vennskap. De sier også at denne arenaen er fordelaktig fordi interaksjonen ikke krever at aktørene må være knyttet opp mot et bestemt fysisk rom eller til en bestemt tid. Er det på tide å utvikle egne dannelsesbegrep på denne nye sosiale arenaen (Brekke, 2010)? Brekke (2010) sier at de unge må utvikle en egen digital folkeskikk.

Hvis jeg skal forsøke å se for eksempel nettstedet Facebook opp mot Archers aktør-struktur modell kan først og fremst si jeg at strukturen på Facebook var der

før aktøren. De som hadde utviklet dette nettstedet hadde gjort det før noen aktører hadde fått etablert en brukerprofil. De strukturene, eller brukerinnstillingene som etablererne av Facebook har opprettet påvirker aktørens bruk av dette nettstedet. Disse strukturene eller brukerinnstillingene påvirkes av aktørens aktiviteter. De som har opprettet nettstedet Facebook tilbyr de tjenestene de mener at aktøren ønsker for å opprettholde sitt medlemskap. Gjennom aktørens interaksjon på en sosiale struktur som det Facebook kan være, kan det skje en utvikling i den strukturelle konteksten. Siden denne konteksten eksisterer forut for den sosiale interaksjonen skaper ikke aktører sosiale strukturer, de gjenskaper og omdanner de eksisterende strukturer som innleder starten på en ny syklus. Ved at nettstedet Facebook brukertilpasses av etablererne til det aktørene etterspør kan man snakke om en strukturell utvikling. Denne utviklingen kan også gjelde slik jeg vurderer det i mer uformelle situasjoner der vi snakker om normer for bruk av nettstedet Facebook. Det er brukerne selv som er med på å bestemme hvilke normer for kommunikasjon som er akseptabel og ikke akseptabel på ulike nettsteder. Giddens og Eriksen (1997) sier at sosiale praksiser stadig omformes og enders som følge av ny forståelse av disse praksisene.

Det er også slik at denne nye sosiale arenaen i følge mine informanter tillater at man deler fra sitt privatliv i større grad enn det vi er vant til fra kommunikasjon som foregår ansikt til ansikt. Når jeg nå skal vise hva de mente med dette beveger jeg meg over i neste del av problemstillingen handlet om å søke svar på hvilke normer og regler som gjelder for kommunikasjon og samhandling på denne nye sosiale arenaen. Normene dannes igjennom de sanksjonene som deltagere gir hverandre i følge Gjørund og Huseby (1998). Når et sett normer er stabilisert er en ny sosial sjanger etablert (Østerud og Skogseth, 2008). Gjennom de sanksjonene som aktørene gir hverandre på nettbruken på for eksempel Facebook kan man si at det også da utvikles egne normer for bruk av en ny sjanger. Som jeg har vist foregår det en del normbrudd ved bruk av sosiale medier. Flere informanter sier at de er tøffere og mer ærlige i kommunikasjon på «nett» enn utenfor «nett». De sier også at de ikke vil skrive noe som vil virke støtende på andre. Det som er forskjell fra kommunikasjon på «nett» og utenfor «nett», er slik flere informanter påpeker at de regulerer sine ytringer slik at de skal unngå negative kommentarer for eksempel på sin vegg på Facebook eller i en blogg. De sier at det

er forskjell på hva de sier alt etter hvor godt de kjenner den personen de kommuniserer med. «Sara» sier at hun deler alt på ulike nettsteder når hun går under dekknavn, mens hun regulerer sine ytringer og kommuniserer på en måte som er innenfor aksepterte normbruk når hun kommuniserer med sitt ekte navn. Det mine informanter først og fremst oppfatter som normbrudd ved bruk av sosiale medier er når noen med uærlige hensikter forsøker å fremstå som en annen enn man er utenfor «nettet». For å unngå å utsette seg for en slik fare sier de at det er viktig å ha en lukket profil på Facebook og å generelt ikke dele for mange private opplysninger. Her sier informantene at det er viktig at foreldrene følger med på hvem de unge kommuniserer med på «nettet».

Informantene opplyser at de velger å regulere sine ytringer for å bli en akseptert kommunikasjonspartner. De sier at det er viktig å forholde seg saklig for å bli akseptert. Det som imidlertid blir sett på av dem som et brudd på normbruk er å dele sjokkerende og grensesprengende bilder og tekst. Deling som kan virke rasistisk, støtende eller som kan vekke negative reaksjoner hos brukerne blir sett på som normbrudd. Eksempler på bilder som bryter med normen er lettkledde og pornografiske bilder eller bilder av skader på kroppen. Et oppsiktsvekkende funn angående norm og normbrudd er at populære bloggere kan tillate seg å dele informasjon som bryter med akseptert normbruk, og allikevel ligge på topp. Meyrowitz (1985) sier at det er lettere å opptre upassende når man ikke kan se den man kommuniserer med. Forskning viser at de med lav og høy selvtillit valgte å dele ulike opplysninger om seg selv. De med lav selvtillit valgte å dele negative innlegg i større grad enn de med høy selvtillit. Kan det være slik at de med lav selvtillit i større grad enn de med høy selvtillit velger å dele noe på «nettet» som bryter med aksepterte normer og regler?

Forskning videre

Utfra mine funn angående den tiden informantene bruker på «nettet» i løpet av skoledagen ville det ha vært spennende å se på hvordan lærerne i den videregående skole ser på ungdoms bruk av sosiale medier. Interessante spørsmål ville kanskje være om lærerne mener det er muligheter og/eller utfordringer ved ungdoms bruk av sosiale medier knyttet opp mot deres skolegang?

Utfallet av min undersøkelse er basert på intervju med syv jenter. Som vist ovenfor viser ulik forskningen at jenter er de som er mest representert når det gjelder blogging, og at det er forskjell på hva jenter og gutter velger å blogge om. Gjennom en studie som setter fokus på forskjeller mellom kjønn kunne man ha sett på de faktiske forskjellene som man kan finne i aktuell forskning, og sett på ungdoms synspunkter på kjønnsaspektet.

Referanser:

- AAKVAAG, G. C. 2008. *Moderne sosiologisk teori*, Oslo, Abstrakt forlag.
- ARCHER, M. S. 1995. *Realist social theory: the morphogenetic approach*, Cambridge, Cambridge University Press.
- BACK, M. D., STOPFER, J. M., VAZIRE, S., GADDIS, S., SCHMUKLE, S. C., EGLOFF, B. & GOSLING, S. D. 2010. Facebook profiles reflect actual personality, not self-idealization. *Psychological Science*, 21, 372.
- BHASKAR, R. 2008. *A realist theory of science*, London, Routledge.
- BREKKE, M. (red.) 2010. *Dannelse i skole og lærerutdanning*, Oslo: Universitetsforlaget.
- BUCH-HANSEN, H. & NIELSEN, P. 2008. *Kritisk realisme*, Fredriksberg, Roskilde Universitetsforlag.
- DREYFUS, H. L. 2009. *On the internet*, London, Routledge.
- EVERETT, E. L. & FURSETH, I. 2012. *Masteroppgaven: hvordan begynne - og fullføre*, Oslo, Universitetsforl.
- FOREST, A. L. & WOOD, J. V. 2012. When Social Networking Is Not Working Individuals With Low Self-Esteem Recognize but Do Not Reap the Benefits of Self-Disclosure on Facebook. *Psychological Science*.
- FRANTZEN, V. & VETTENRANTA, S. (red.) 2012. *Mediepedagogikk: refleksjoner om teori og praksis*, Trondheim: Tapir akademisk forlag.
- GIDDENS, A. & ERIKSEN, A. 1997. *Modernitetens konsekvenser*, Oslo, Pax.
- GIDDENS, A. & GRIFFITHS, S. 2006. *Sociology: with the assistance of Simon Griffiths*, Cambridge, Polity.
- GILJE, N. & GRIMEN, H. 1993. *Samfunnsvitenskapenes forutsetninger: innføring i samfunnsvitenskapenes vitenskapsfilosofi*, Oslo, Universitetsforlaget.
- GJØSUND, P. & HUSEBY, R. 1998. *To eller flere: basiskunnskaper i gruppepsykologi*, Oslo, NKS-forlaget.

- GOFFMAN, E. 1981. *Forms of talk*, Philadelphia, University of Pennsylvania Press.
- GOFFMAN, E. 1992. *Vårt rollespill til daglig: en studie i hverdagslivets dramatik*, Oslo, Pax forlag.
- GONZALES, A. L. & HANCOCK, J. T. 2011. Mirror, mirror on my Facebook wall: Effects of exposure to Facebook on self-esteem. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14, 79-83.
- GULDBRANDSEN, L. M. 2009. *Oppvekst og psykologisk utvikling*, Oslo, Universitetsforlaget.
- GUNERIUSSEN, W. 1999. *Aktør, handling og struktur: grunnlagsproblemer i samfunnsvitenskapene*, Oslo, Tano Aschehoug.
- HOEM, J. & SCHWEBS, T. 2010. *tekst2null*, Oslo, Universitetsforlaget.
- JORDAN, A. H., MONIN, B., DWECK, C. S., LOVETT, B. J., JOHN, O. P. & GROSS, J. J. 2011. Misery has more company than people think: Underestimating the prevalence of others' negative emotions. *Personality and social psychology bulletin*, 37, 120-135.
- KLEVEN, T. A. 2002. *Innføring i pedagogisk forskningsmetode*
En hjelp til kritisk tolkning og vurdering, Oslo, Unipub forlag og forfatteren.
- KRANGE, O. & ØIA, T. 2007. *Den nye moderniteten*, Oslo, Cappelen forlag.
- KVALE, S. & BRINKMANN, S. 2009. *Det kvalitative forskningsintervju*, Otta, Gyldendal Norsk Forlag AS.
- LÖVHEIM, M. 2007. *Sökare i cyberspace: ungdomar och religion i ett modernt mediasamhälle*, Stockholm, Cordia.
- MEDIETILSYNET 2010. *Barn og digitale medier 2010: fakta om barn og unges bruk og opplevelse av digitale medier*, Fredrikstad, Medietilsynet.
- MEYROWITZ, J. 1985. *No sense of place: the impact of electronic media on social behavior*, New York, Oxford University Press.
- RETTBERG, J. W. 2008. *Blogging*, Cambridge, Polity Press.

- RINGDAL, K. 2007. *Enhet og mangfold: samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode*, Bergen, Fagbokforl.
- RØYS, H. G. (red.) 2009. *Delte meninger om nettets sosiale side*, Otta: Universitetsforlaget.
- SKOG, B. 2008. *Fra World of warcraft til YouTube: bruk av dataspill og nettsamfunn blant deltagere på the Gathering, 19.-23. mars 2008*, Trondheim, NTNU, Institutt for sosiologi og statsvitenskap.
- SKOG, B. 2010. *Digitale trendsettere: bruk av dataspill og sosiale medier blant deltagere på The Gathering 2010 : rapport*, Trondheim, Institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU.
- THAGAARD, T. 2009. *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitativ metode*, Bergen, Fagbokforlaget.
- THUEN, H. & VAAGE, S. 1997. *Oppdragelse til det moderne*, Oslo, Universitetsforlaget.
- TRAVERS, J. & MILGRAM, S. 1969. An experimental study of the small world problem. *Sociometry*, 425-443.
- TURKLE, S. 1997. *Life on the screen: identity in the age of the Internet*, London, Phoenix.
- VETLESEN, A. J. & HENRIKSEN, J.-O. 2003. *Moralens sjanser i markedets tidsalder: om kulturelle forutsetninger for moral*, Oslo, Gyldendal akademisk.
- VETTENRANTA, S. & ERSTAD, O. (red.) 2007. *Mediedanning og mediepedagogikk: fra digital begeistring til kritisk dømmekraft*, Oslo: Gyldendal akademisk.
- YIN, R. K. 1994. *Case study research: design and methods*, Thousand Oaks, California, Sage publications
- ZIEHE, T. & STUBENRAUCH, H. 2008. *Ny ungdom og usædvanlige læreprosesser*, Viborg, Forlaget Politisk revy.

ØSTERUD, S. & SKOGSETH, E. G. (red.) 2008. *Å være på nett: kommunikasjon, identitets- og kompetanseutvikling med digitale medier*, Oslo: Cappelen akademisk forlag.

Nettreferanser:

¹ <http://www.youtube.com/>, 15.05.12, 09:50

² <https://www.tumblr.com/>, 15.05.12, 09:57

³ <http://twitter.com/>, 15.05.12, 10:00

⁴ <http://www.formspring.me/>, 15.05.12, 10:02

⁵ <http://no.msn.com/?rd=1&ucc=NO&dcc=NO&opt=0>, 15.05.12, 10:03

⁶ <http://dailybooth.com/>, 15.05.12, 10:05

⁷

<https://plus.google.com/up/start/?continue=https://plus.google.com/&type=st&gpcz=a95db83c>,
15.05.12, 10:07

⁸ <http://www.skype.com/intl/no/home>, 15.05.12, 10:13

⁹ <http://www.biip.no/>, 15.05.12, 10:16

¹⁰ <http://www.interpals.net/>, 15.05.12, 10:23

¹¹ <http://no.myspace.com/>, 15.05.12, 10:24

¹² <https://www.facebook.com/index.php?stype=lo&lh=Ac8dQpNBx2x4kxMj>, 15.05.12, 10:27

¹³ <http://blogg.no/>, 15.05.12, 10:28

Vedlegg

Vedlegg 1:

Intervjuguide til masteroppgaven

Bruk av sosiale medier

Bruker du sosiale medier?

- Hvilke medier?
- Hvor lang tid bruker du hver dag på slike medier?
- Når på dagen? Tidspunkt?

Vurderinger og konsekvenser av bruk

Hvilke positive sider ser du ved bruk av sosiale medier?

Hvilke negative sider ser du ved bruk av sosiale medier?

Kan blogging være med på å gi høyere status hos den som blogger?

- På hvilken måte?

Selvframstilling

Har du kjennskap til at noen utgir seg for å være en annen på nett enn i situasjoner ansikt til ansikt?

- Kan du gi eksempler?
- Hvorfor tror du det eventuelt er slik?

Er det forskjell på hva du sier til hvem på sosiale medier?

Ville du ha sagt det samme til en person i situasjoner ansikt til ansikt enn på nett?

Opplever du at noen har større behov enn andre å legge ut informasjon om seg selv på nett?

Offentlig vs. privat?

Hva er greit å dele på nett?

- Hvorfor er dette greit å dele?

Hva er ikke greit å dele på nett?

- Hvorfor er dette ikke greit å dele på nett?

Foreldrenes holdninger?

Hvordan synes du at foreldrene eller andre omsorgspersoner burde forholde seg til de unges bruk av sosiale medier?

- Hva jobber dine foreldre/omsorgspersoner med?
- Utdannelse høy/lav?

Vedlegg 2:

**UNIVERSITETET
I TROMSØ UiT**

SØKNAD OM TILLATELSE FOR Å GJØRE EN INTERVJU UNDERSØKELSE.

Til ledelsen og lærere ved videregående skole.

Mitt navn er Inger Lise Johannessen, og til høsten skal jeg i gang med mitt masterprosjekt ved Universitetet i Tromsø, temaet for prosjektet er ungdoms bruk av sosiale medier.

Jeg søker med dette om å få gjøre en intervju undersøkelse ved videregående skole på media og kommunikasjonslinjen, i august/september d.å. Som det fremgår av informasjonsskrivet som er vedlagt vil hele undersøkelsen være underlagt lover og regler som gjelder for Norsk samfunnsvitenskapelige datatjeneste (NSD).

Om mulig så ønsker jeg å ta direkte kontakt med klassen for informasjon og påmelding. Deltagelse er frivillig, og elevene kan når som helst trekke seg fra undersøkelsen. Skolens navn og elevene blir anonymisert i den ferdige oppgaven. Ved prosjektslutt blir alt datamateriale makulert.

Min veileder Ph.D. Gry Paulgaard ved Universitet i Tromsø, kan kontaktes om Dere trenger ytterligere informasjon på telefonnummer: 77 64 40 00, eller pr. mail: gry.paulgaard@uit.no

Håper på positiv tilbakemelding.

Med vennlig hilsen

Inger lise Johannessen

Kontakt informasjon, mobiltelefon: 90 88 31 34,

eller pr. mail: ilj022@post.uit.no

Vedlegg 3:

**UNIVERSITETET
I TROMSØ UiT**

INFORMASJONSSKIRV OM FORSKNINGSPROSJEKT

**Til lærere, foresatte og elever ved media og kommunikasjonslinjen ved
videregående skole.**

Mitt navn er Inger Lise Johannessen. Jeg er masterstudent i pedagogikk ved Universitetet i Tromsø. Jeg skriver masteroppgave om ungdoms bruk av sosiale medier. I den anledning er jeg interessert i å lære mer om hva ungdom selv mener om dette temaet.

Noen aktuelle spørsmål vil da være:

Mener ungdom det noen risiko forbundet med å legge ut private bilder og informasjon via sosiale medier som for eksempel Facebook, blogging og YouTube? Hvor mener ungdom grensen går mellom hva som bør være privat og hva som bør være offentlig på nett? Hva mener ungdom om betydningen av å bli bekreftet via sosiale medier? Når går kommunikasjonen via sosiale medier over til mobbing?

Jeg planlegger å gjøre en undersøkelse hvor jeg ønsker å intervju et utvalg på ca. 10 elever som blir tilfeldig trukket ut blant de som melder seg frivillig. All informasjon jeg får tilgang til blir anonymisert i den ferdige masteroppgaven, og kan dermed ikke spores tilbake til en bestemt informant. Navnet på skolen blir ikke publisert i masteroppgaven. Jeg vil bruke lydopptaker under intervjuene for å få best mulige tilgjengelige data. Alt datamateriale blir makulert ved prosjektslutt. Deltagelse er frivillig og man kan når som helst trekke seg fra undersøkelsen, innsamlet data blir slettet.

Jeg håper Dere synes det kan være spennende og interessant å delta i dette prosjektet. Gjennomføring er ønskelig i september/oktober d.å., men tidsskjema kan justeres etter

hva som passer best for Dere. Jeg vil ta direkte kontakt med klassen slik at de som frivillig vil være med kan melde seg på. Undersøkelsen avsluttes 20.06.2012. Jeg bidrar selvfølgelig med mer informasjon om ønskelig.

Min veileder Ph.D. Gry Paulgaard ved Universitetet i Tromsø, kan kontaktes om Dere trenger ytterligere informasjon på telefonnummer:77644000, eller pr. mail:

gry.paulgaard@uit.no

Med vennlig hilsen

Inger Lise Johannessen

Kontakt: mobiltelefon:90883134 eller pr. mail: ilj022@post.uit.no

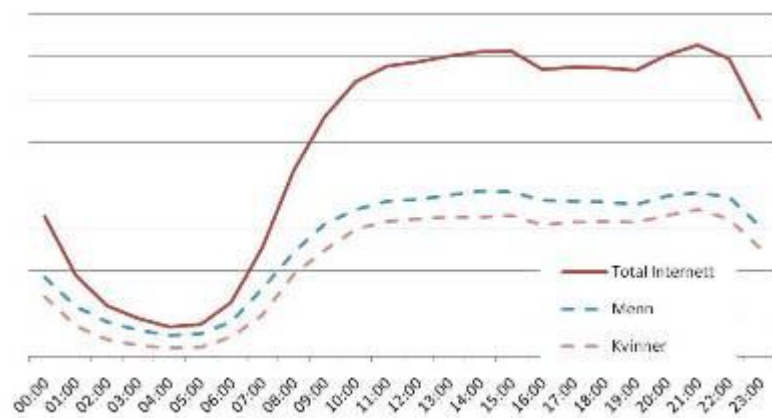
Jeg deltar frivillig på undersøkelsen

Sted/Navn

Vedlegg 4:

Undersøkelse gjort av TNS-gallup

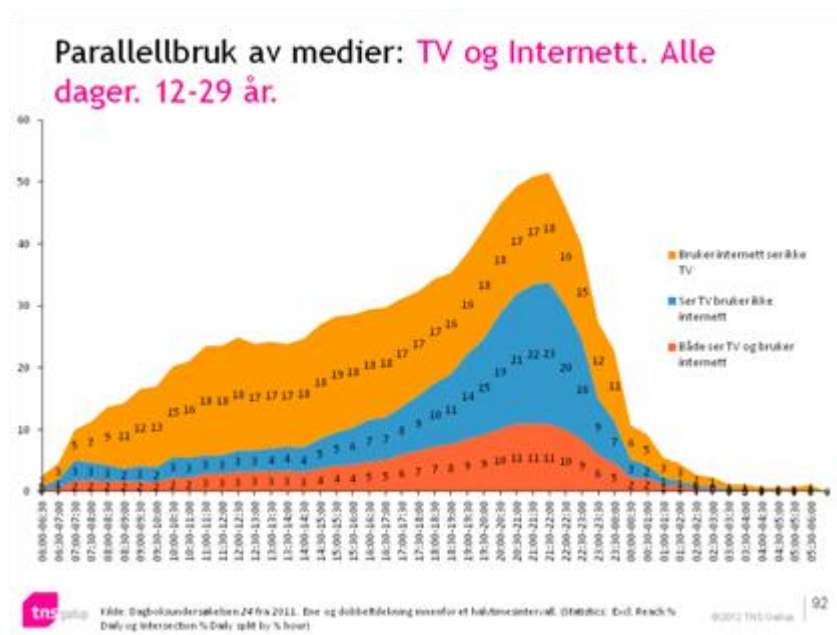
Hvordan nordmenn over 12 år surfer på «nettet» via nettleseren

<http://www.tns-gallup.no/?did=9096500>, 27.03.12, 16:26

http://www.tns-gallup.no/arch/_img/9100918.pdf, 27.03.12, 16:19

Vedlegg 5:

Kilde: Mediedagboken 24

Mediedagboken 24 er en studie av nordmenns oppholdssted, gjøremål og mediebruk gjennom døgnet

<http://www.tns-gallup.no/?did=9101238>, 27.03.12, 15:15

Vedlegg 6:

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

Harald Hårfagres gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Gry Paulgaard
Institutt for lærerutdanning og pedagogikk
Universitetet i Tromsø
Mellomveien 110
9037 TROMSØ

Vår dato: 14.06.2011

Vår ref: 26236 / 3 / M55

Deres dato:

Deres ref:

KVITTERING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 01.02.2011. All nødvendig informasjon om prosjektet forelå i sin helhet 02.06.2011. Meldingen gjelder prosjektet:

26236	<i>Bruk av sosiale medier blant ungdom</i>
Behandlingsansvarlig	<i>Universitetet i Tromsø, ved institusjonens overste leder</i>
Daglig ansvarlig	<i>Gry Paulgaard</i>
Student	<i>Inger Lise Johannessen</i>

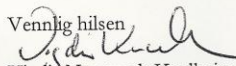
Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredsstiller kravene i personopplysningsloven.

Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, eventuelle kommentarer samt personopplysningsloven/-helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, http://www.nsd.uib.no/personvern/forsk_stud/skjema.html. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://www.nsd.uib.no/personvern/prosjektoversikt.jsp>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 20.06.2012, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Vigdis Namtvedt Kvalheim

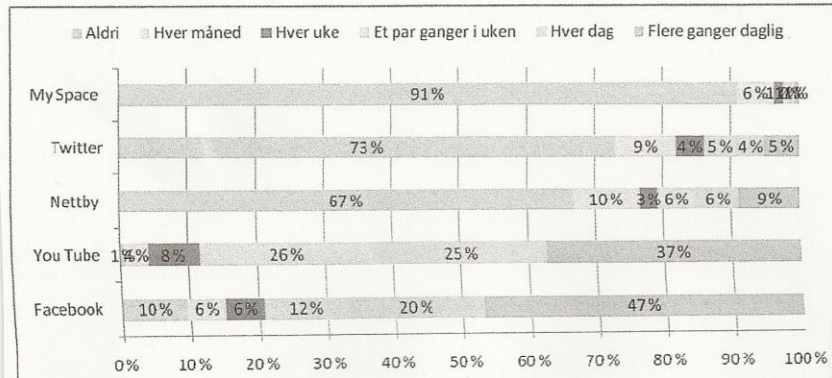

Marie Strand Schildmann

Kontaktperson: Marie Strand Schildmann tlf: 55 58 31 52
Vedlegg: Prosjektvurdering
Kopi: Inger Lise Johannessen, Ringselvegen 33, 9100 KVALØYSLETTA

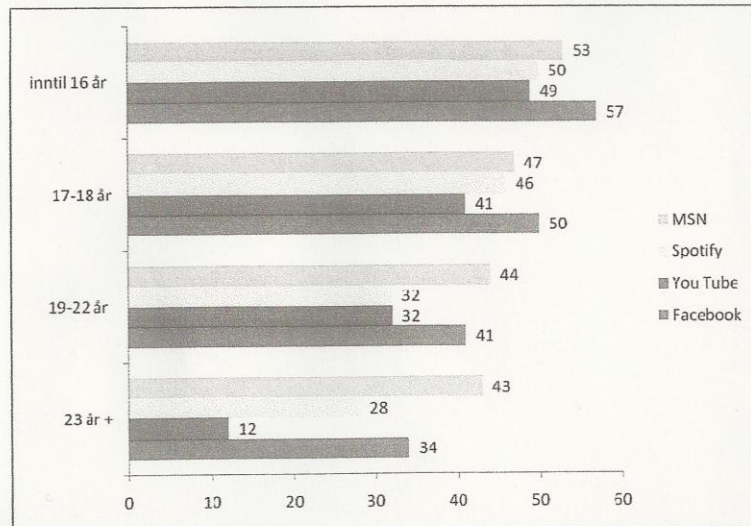
Avdelingskontorer / District Offices:

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11. nsd@uio.no
TRONDHEIM: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07. kyrre.svarva@svt.ntnu.no
TROMSØ: NSD, HSL, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 43 36. martin-arne.andersen@uit.no

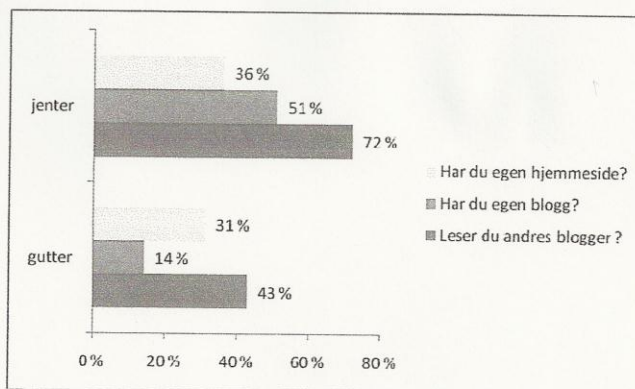
Vedlegg til grafer, (Skog, 2010):

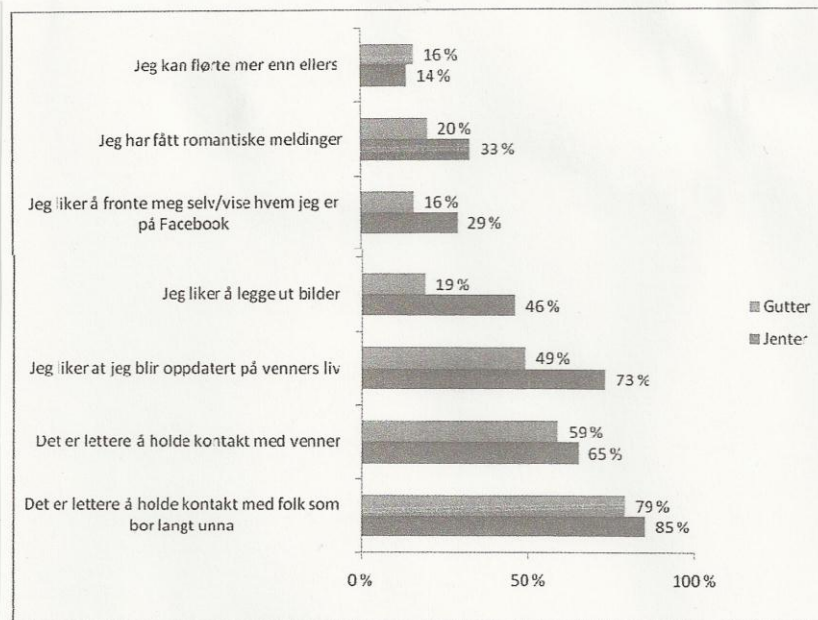
Figur 6.1. "Hvor ofte bruker du disse nettstedene?" Prosent (N=741/768).

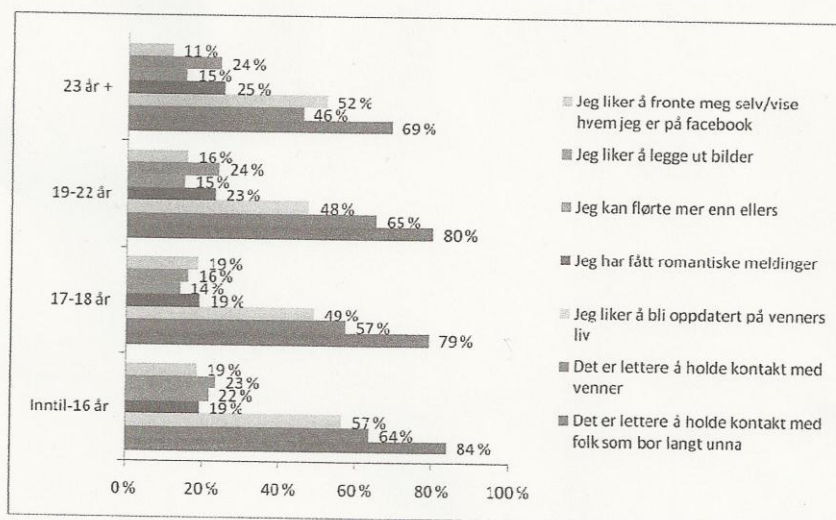
Figur 6.3 Andel som bruker de oppgitte nettsamfunn/internett-tjenester "flere ganger daglig", etter alder.

Figur 6.5 Bruk av blogg og hjemmesider, etter kjønn. Prosent

Figur 7.4. Andel som er "enig" i påstandene om Facebook, etter kjønn.

Figur 7.5. Andel som er "enig" i påstandene om Facebook, etter aldersgruppe.

